

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Покрајински завод за заштиту
Нови Сад

Свој 02.009-831

Датум 19.03.2024.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

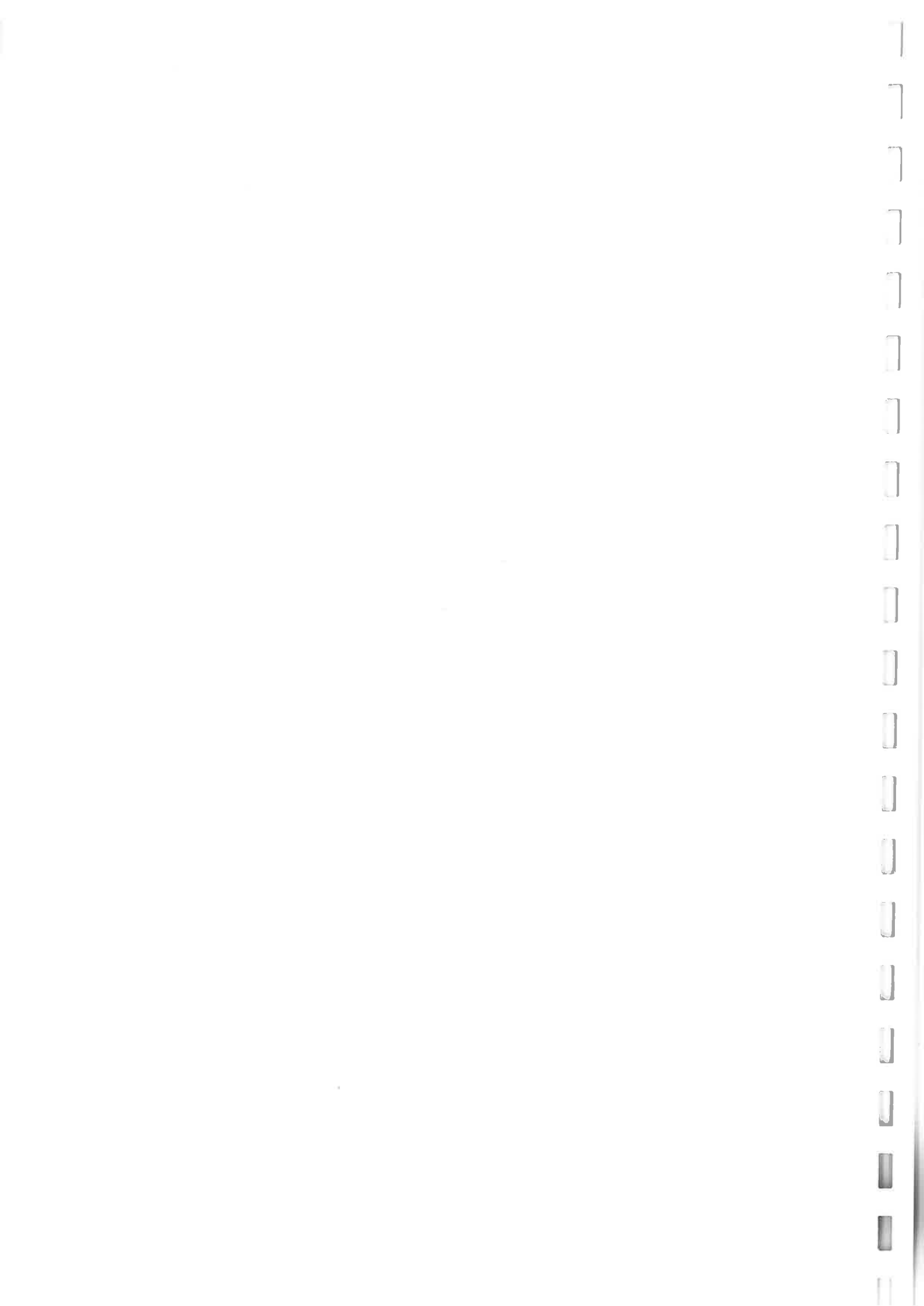
ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА ЗА 2023. ГОДИНУ

ВД ДИРЕКТОРА

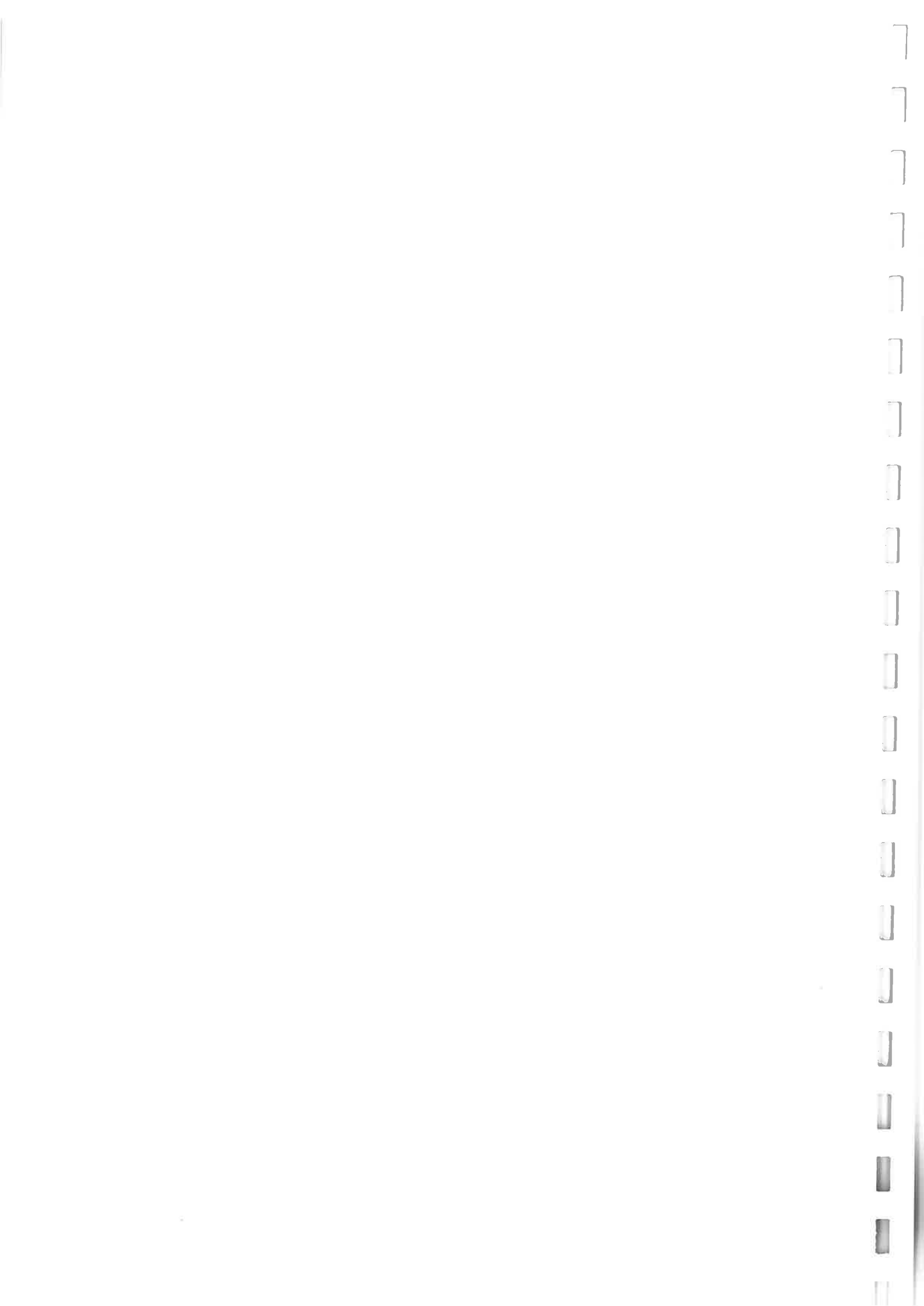
др Жељка Јеличић Маринковић

Нови Сад, фебруар 2024. године

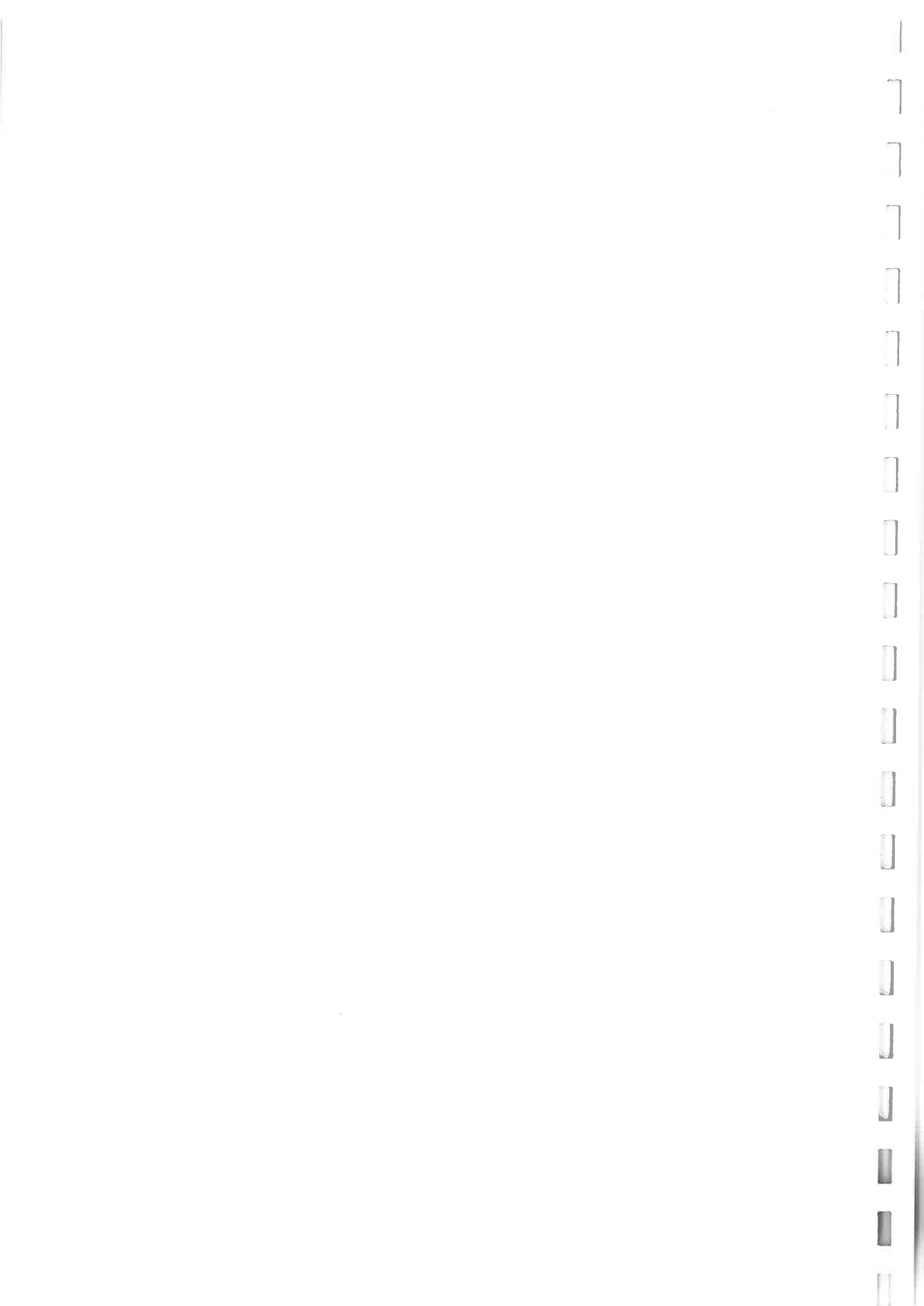
ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ЗА 2023. ГОДИНУ
ПОКРАЈИНСКОГ ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

Пословно име	Покрајински завод за заштиту природе
Седиште	Нови Сад, Радничка 20а
Претежна делатност	Заштита природе и природних добара на територији Аутономне покрајине Војводине
Матични број	8916918
ПИБ	106611566
ЈББК	80822
Надлежни секретаријат	Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

Садржај

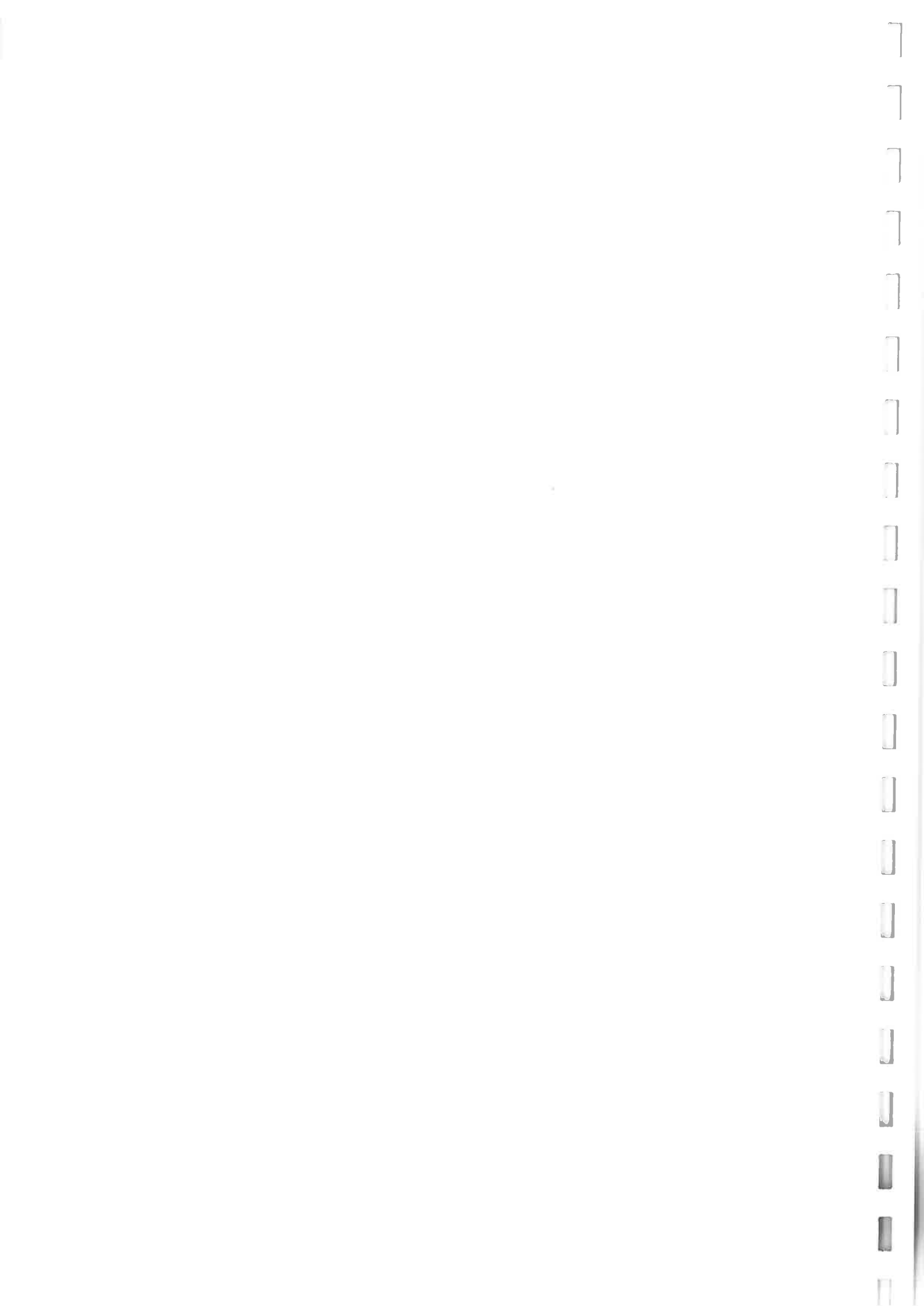
I УВОДНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ	1
1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ	1
2. УВОД	2
3. ОРГАНИЗАЦИОНА И КАДРОВСКА СТРУКТУРА	6
3.1. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА	6
3.2. КАДРОВСКА СТРУКТУРА	7
II ОСНОВНА ДЕЛАТНОСТ	8
4. СТРУЧНИ ПОСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ- РЕАЛИЗАЦИЈА ЦИЉЕВА РАДА ЗАВОДА У 2023. ГОДИНИ	8
4.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА	8
4.2. МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ И САРАДЊА	89
5. ОПРЕМЉЕНОСТ И КАПАЦИТЕТИ	92
5.1. ОПРЕМЉЕНОСТ	92
5.2. ПРИРОДЊАЧКЕ ЗБИРКЕ	93
5.3. ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ И ПУБЛИКАЦИЈЕ	94
III ПРАТЕЋА ДЕЛАТНОСТ	95
6. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ	95
6.1. ПОКРАЈИНСКИ РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	99
6.2. БИБЛИОТЕЧКА ДЕЛАТНОСТ	99
7. ПРАВНИ ПОСЛОВИ	100
7.1. УЧЕШЋЕ У ИЗРАДИ ЗАКОНСКИХ И ПОДЗАКОНСКИХ АКТА	101
8. ФИНАНСИЈЕ	101

I УВОДНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Назив институције	Покрајински завод за заштиту природе
Година и акт оснивања	16.02.2010. године, Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ“, бр. 2/2010 и 23/2018)
Почетак рада	01.04.2010. године
Седиште	Радничка 20а, Нови Сад
Управни одбор	1. Милена Недељков, председник; 2. Мирослав Гаврић, члан; 3. Весна Терзин, члан; 4. Катарина Драгаш, члан из редова запослених; 5. Илија Миљковић, члан из редова запослених.
Надзорни одбор	1. Клара Валтер, председник; 2. Миа Јаворац, члан; 3. Славица Николић, члан из редова запослених.
ВД ДИРЕКТОРА	др Жељка Јеличић Маринковић
Број запослених и попуњеност планираних капацитета	Систематизовано 29 радних места односно, 48 извршилаца. Од наведеног броја извршилаца 1 је именовано лице и 47 запослених на неодређено време. Укупно је попуњено 100 % капацитета предвиђеног Правилником о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Заводу (01 004 2806 од 11.09.2023. године).
Стручна спрема	доктор наука (13%), магистар наука/мастер (24%), ВСС (46%), ВС (2%), ССС (15%).
Полна структура	Жене (52%); Мушкарци (48%)

2. УВОД

Покрајински завод за заштиту природе (у даљем тексту: Завод) је стручна организација која обавља послове заштите природе и природних добара која се у целости или већим делом своје површине налазе на територији Аутономне покрајине Војводине (у даљем тексту: АПВ).

Завод у оквиру своје делатности, а пре свега квалитетним стручним радом, придоноси очувању и унапређењу природе у АПВ, као универзалног циља у области заштите природе и животне средине, за добробит садашњих и будућих генерација. Кроз интензиван теренски рад, примену најновијих научних сазнања и сарадњу са свим заинтересованим странама, пружа стручну подршку за планирање и спровођење заштите природе (очувању биодиверзитета – специјског, генског и екосистемског, геодиверзитета и екосистема). На тај начин осигурава очување и унапређење природе у АПВ, односно у Републици Србији (у даљем тексту: РС).

Завод послује као установа, у складу са прописима о јавним службама, а обавља послове заштите природе утврђене Законом о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исп., 14/2016 и 95/2018 – др. закон и 71/2021), Покрајинском скупштинском одлуком о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе (Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе, „Сл. лист АПВ“, бр. 2/2010 и 23/2018) и Статутом Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. Лист АПВ“, број 9/2010, 22/2018, 48/2018 и 40/2021).

Заштита природе и природних добара, као основна делатност Завода, обухвата истраживање природних и предеоних одлика, анализу и вредновање појава, процеса, објеката, подручја, ресурса и амбијенталних целина, њихову валоризацију и израду студија заштите, као стручно – документациону основу за успостављање законске заштите природних вредности.

Послови заштите природе спроводе се кроз стручни надзор и помоћ управљачима, дефинисање, усмеравање и спровођење мера активне заштите у заштићеним подручјима или саставним деловима националне еколошке мреже и еколошких коридора и успостављању међународне еколошке мреже NATURA 2000. Завод, у складу са позитивним прописима који регулишу заштиту природе, издаје услове заштите природе и мишљења за активности у заштићеним подручјима и ван њих, као и у поступку израде просторно-планске и инвестиционо-техничке документације. Овако бројни и сложени послови захтевају спровођење одговарајућих процедура и учестало присуство стручњака на терену, без обзира о ком се сегменту делатности Завода ради, ради прикупљања и обраде података о природним вредностима, антропогеним утицајима, оцени очуваности дивљих врста и њихових станишта, станишних типова приоритетних за заштиту, екосистема, објеката геонаслеђа и других природних вредности.

Предметни извештај о раду за 2023. годину, односи се на реализацију Плана заштите природних добара за 2023. годину, који је израђен на основу Плана за заштиту природних добара за период 2022 – 2024. године (03 016 - 447 од 23.03.2022. године.) На План заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе, Нови Сад за 2023. годину, добијено је Решење о давању сагласности Покрајинске владе (127 БРОЈ: 023-59/2022 од 11. јануара 2023. године), а на Измене и допуне Плана заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе, Нови Сад за 2023. годину, добијено је Решење о давању сагласности Покрајинске владе (127 БРОЈ: 023-59/2022-02 од 06. децембра 2023. године)

Завод је у 2023. години реализовао већину постављених циљева и активности планираних Програмом рада за 2023. годину.

Значајан део активности Завода односио се на валоризацију природних вредности појединих подручја кроз теренски рад, прикупљањем података, проучавањем стручне и научне литературе у циљу израде студија као стручне документационе основе ради проглашења нових заштићених подручја на простору АПВ, као и у циљу израде студија ревизије заштите постојећих заштићених подручја.

Већина планираних теренских излазака на подручја одређена за валоризацију природних вредности је реализована у 2023. години.

Вршен је стручни надзор у постојећим заштићеним подручјима, а по потреби и у централним подручјима еколошке мреже и у издвојеним стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста.

Реализоване су бројне активности везане за активну заштиту ретких врста биљака и животиња и њихових станишта, као и збрињавање јединки строго заштићених и заштићених дивљих животиња којима је била потребна помоћ.

Пружана је стручна помоћ управљачима заштићених подручја у циљу спровођења адекватних мера и активности на управљању природном баштином. Остварене су бројне активности са локалним самоуправама, представницима удружења грађана, као и са медијима.

Остварена је интензива међународна сарадња, како кроз реализацију међународних пројаката у којима је Завод био партнер, корисник или заинтересована страна, тако и кроз сарадњу са међународним организацијама и асоцијацијама (IUCN, WWF, GIZ, EURONATUR и SavaParks Network).

Завод је у претходном периоду учествовао у реализацији пројекта Европске уније (у даљем тексту: ЕУ) везаног за успостављање међународне еколошке мреже NATURA 2000 у Србији, у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, Министарством заштите животне средине, Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине и конзорцијумом „ЕРТИСА“, задуженим за реализацију пројекта. Током 2022. године вршене су консултације везане за резултате наведеног пројекта у циљу њиховог коришћења за потребе рада Завода.

План заштите природних добара Покрајинског завода за заштиту природе за 2023. годину био је заснован и на утврђеним краткорочним циљевима у области заштите природе, који су обухватили:

- очување и унапређење постојећих заштићених подручја, подручја у поступку заштите, подручја еколошке мреже и мреже полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста;
- повећање површина под заштићеним подручјима (заштићена подручја и подручја у поступку заштите), кроз израду нових студија заштите и проглашење заштите на око 3500 ha, као и кроз предавање на даљи поступак израђених студија пренетих из претходног периода на око 26.000 ha;
- наставак валоризације природних вредности у циљу израде четири (4) студије прве заштите за подручја: „Стари Бегеј“, „Слатине Моравице“, „Пашњаци и долине код Алибунара“ и „Травна станишта уз Брзаву“;

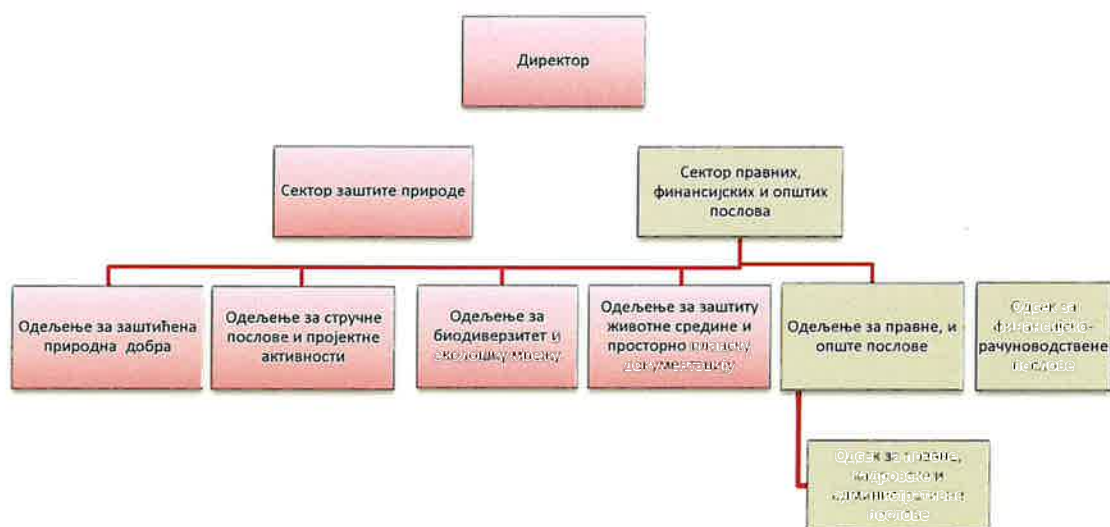
- почетак валоризације природних вредности у циљу израде три (3) студије прве заштите за подручја: „Лесни одсеци и сурдуци Дунава“, „Народна башта у Панчеву“ и „Мали Босут“;
- завршетак валоризације природних вредности и израда студије ревизије постојећег заштићеног подручја: СВА „Вршачки парк“;
- валоризација природних вредности и израда студије ревизије постојећег заштићеног подручја: СП „Два стабла беле тополе (*Populus alba*) у шуми Јасенска“;
- почетак валоризације природних вредности у циљу израде две (2) студије ревизије постојеће заштите за подручја: СРП „Краљевац“ и ПС „Парк у Бачкој Тополи“;
- наставак валоризације природних вредности у циљу израде две (2) студије ревизије постојеће заштите за подручја: СРП „Делиблатска пешчара“ и СП „Парк челаревског дворца“;
- ревизија статуса заштите појединих споменика природе у циљу покретања поступка престанка заштите;
- одржавање и развој еколошке мреже на подручју АПВ;
- одржавање и развој мреже издвојених полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста;
- издвајање нових еколошки значајних подручја (станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста, станишта приоритетних за заштиту), регионалних и локалних еколошких коридора, као делова интегралне еколошке мреже;
- реализација мера и активности предвиђених Акционим планом за спровођење Програма заштите природе;
- учешће у активностима везаним за успостављање европске еколошке мреже NATURA 2000;
- унапређење стања биолошке, геолошке и предеоне разноврсности;
- очување и унапређење стања популација и дистрибуције строго заштићених и заштићених дивљих врста и њихових станишта и јачање примене механизма (начина и активности) и мера, кроз управљање популацијама, санацију, ревитализацију, релокацију, реинтродукцију и др;
- развој активности на контроли инвазивних алохтоних и агресивних врста;
- унапређење Покрајинског регистра заштићених природних добара за аутономну покрајину (АПВ);
- унапређење Интегралног информационог система Завода (у даљем тексту: ИИС) и његово адекватно повезивање са сличним системима на националном и међународном нивоу;
- обрада, вођење и развој картографских и других података у бази (GIS);
- унапређење инвентара објеката геонаслеђа;
- едукација и промоција у области заштите природе и подизање еколошке свести јавности;
- континуирано присуство и рад са медијима, употребом савремених метода, техника и алата, посебно кроз присуство на интернету (веб страница), друштвеним мрежама и другим медијима;
- унапређење заштите природе кроз јачање међусекторске сарадње са органима власти, управним органима, организацијама и институцијама, као и са корисницима простора и другим заинтересованим странама, на националном нивоу;

- континуиран, активан рад на доступности информација од јавног значаја у погледу заштите природе из делокруга рада Завода;
- унапређење стручног надзора, самостално и у сарадњи са надлежном инспекцијом, као и сарадње са управљачима заштићених подручја;
- рад на подизању капацитета управљача заштићених подручја;
- јачање прекограничне и међународне сарадње у области заштите природе, биодиверзитета и геодиверзитета;
- формирање партнерства и пријаве пројектних предлога за међународне и националне пројекте;
- повећање обима финансијских средстава у складу са важећом законском регулативом;
- подизање кадровских капацитета Завода и стално усавршавање;
- повећање библиотечног фонда Завода штампаним и електронским публикацијама из области заштите природе;
- координација управљања Резерватом биосфере „Бачко Подунавље“;
- сарадња на управљању заједничким прекограничним Резерватом биосфере „Мура-Драва-Дунав“ у пет држава, проглашеним од стране UNESCO-а у септембру 2021. године.

3. ОРГАНИЗАЦИОНА И КАДРОВСКА СТРУКТУРА

3.1. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Полазећи од Правилника о организацији и систематизацији послова у Покрајинском заводу за заштиту природе (01 044 2806 од 11.09.2023. године) године утврђена је следећа организациона шема:

Завод, према напред цитираном Правилнику има 29 систематизованих радних места. На дан 31.12.2023. године, у Заводу у радном односу налази се 48 запослених лица, од тога: једно (1) именовано лице и 47 лица запослена на неодређено време.

3.2. КАДРОВСКА СТРУКТУРА

Бројно стање и попуњеност људских капацитета у Покрајинском заводу за заштиту природе (стање на дан 31.12.2023. године)

ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ	Број систематизованих радних места према Правилнику о систематизацији	Број запослених на неодређено време	Број запослених на одређено време	Број запослених чија је радни однос у мировању
Директор	1	/	1	/
Помоћник директора	2	2	/	/
Одељење за заштићена природна добра	8	8	/	/
Одељење за стручне послове и пројектне активности	9	9	/	2
Одељење за биодиверзитет и еколошку мрежу	8	8	/	/
Одељење за заштиту животне средине и просторно планску документацију	7	7	/	1
Одељење за правне, финансијске и опште послове у чијем саставу се налази и Одсек за правне, кадровске и административне послове	9	9	/	/
Одсек за финансијско рачуноводствене послове	4	4	/	/
УКУПНО	48	47	1	3

II ОСНОВНА ДЕЛАТНОСТ

4. СТРУЧНИ ПОСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ - РЕАЛИЗАЦИЈА ЦИЉЕВА РАДА ЗАВОДА У 2023. ГОДИНИ

Стручни послови заштите природе и природних добара на територији АПВ представљају основну делатност рада Завода. Заштита природе према чл. 4. Закона представља низ мера и активности усредсређених на спречавање оштећења природе, природних вредности и природне равнотеже, које ће допринети очувању здраве животне средине, која је загарантована Уставом РС.

4.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Заштићена природна добра су у складу са Законом заштићена подручја, заштићене врсте и покретна заштићена природна документа (хербаријуми, збирке и сл.).

Стручни послови заштите природе приказани су у оквиру делатности Завода и прецизније дефинисани и реализовани у 2023. годину кроз циљеве рада. Бројни и сложени послови заштите природе захтевају спровођење одговарајућих процедура, као и учестало присуство стручњака на терену, без обзира о ком се сегменту делатности Завода ради.

4.1.1. ЗАШТИТА ПОДРУЧЈА

Табела бр.1. Индикатори активности везаних за заштиту подручја

Индикатор	Планирано у 2023. години	Обављено у 2023. години	Носиоци посла
Валоризација природних вредности (број подручја)	13	13	Сарадници свих унутрашњих организационих јединица Завода, кроз мултидисциплинарни приступ истраживања и рад
Израда студија заштите (број студија)	3	3	
Престанак заштите подручја/упућен допис ЛС	0	1	
Предлог повећања површине под заштитом	3500 ha		

У 2023. годинису започета или настављена вишегодишња теренска истраживања на валоризацији природних вредности шест (6) подручја за прву заштиту („Слатине Моравице“, „Долине и пашњаци код Алибунара“, „Стари Бегеј“, „Травна станишта уз Брзаву“, „Мали Босут“, СП „Народна башта“, у Панчеву) и на ревизији заштите шест (6) постојећих заштићених подручја (СП „Парк челаревског дворца“, СВА „Вршачки парк“, СВА „Парк у Бачкој Тополи“, СРП „Делиблатска пешчара“, СРП „Краљевац“, „Два стабла беле тополе (*Populus alba*) у шуми Јасенска“). Извршена је и прелиминарна валоризација

природних вредности на подручју „Лесних одсека и сурдука Дунава“ између насеља Сурдук и Белегиш.

НАСТАВАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА

1. „СЛАТИНЕ МОРАВИЦЕ“

Валоризација водотока Моравице са пашњаком код Ватина и Селишта започета је 2020. године, као део планираних активности на вредновању нових подручја.

Моравица (румунски: Моравиџа) је лева притока реке Брзаве. У Румунији њен ток износи 47 km, а у Србији 17,4 km. Моравица је каналисан водоток који код места Ватин дотиче из Румуније на подручје наше земље. Количина воде у Моравици је врло променљива. Највећи водостај на Моравици је у пролеће што је последица отапања снега са Карпата и обилних падавина. Лети се ниво воде значајно смањује, а на појединим деловима и пресуши. Улива се у канал Дунав–Тиса–Дунав у близини насеља Барице.

Моравица са њеним обалским појасом представља еколошки коридор од међународног значаја (Уредба о еколошкој мрежи, „Сл гласник РС”, бр.102/2010).

Валоризацијом су обухваћена постојећа станишта строго заштићених и заштићених врста од националног значаја: Пашњаци на слатинама у околини Маргите (PLA08b (159,74 ha), PLA08c (72,60 ha) и PLA08d (191,83 ha)), Пашњаци код Ватина (VRS01a (157,72 ha)) и Пашњаци на Селишту (VRS01b (579,88 ha)), што укупно износи 1.161,77 ha.

Од планираних 5 теренских излазака, у току 2023. године обављена су 3, два у августу и један у новембру месецу.

Приликом теренских излазака извршен је обилазак свих наведених станишта.

2. „ПАШЊАЦИ И ДОЛИНЕ КОД АЛИБУНАРА“

Завод је у 2019. години започео са радом на валоризацији природних вредности подручја „Лесне долине на потезу од Алибунара до Добрице”, у циљу израде студије заштите и успостављања новог заштићеног подручја.

У 2023. години, Завод је у циљу валоризације природних вредности обавио теренска истраживања са аспекта геологије, геоморфологије, флоре и вегетације, ентомофауне, херпетофауне, ихтиофауне, орнитологије и фауне сисара.

Током 2023. године интензивирани су истраживања на стаништима строго заштићених и заштићених врста: АЛИ 02а - „Велика бара код Алибунара“, АЛИ 06ц - „Пашњак код Новог Козјака“, АЛИ 13 – „Велики рит код Банатског Карловца“, која су започета у 2022. години. Такође валоризација је вршена и на свим осталим стаништима строго заштићених и заштићених врста која се налазе у обухвату који је планиран за заштиту.

Због проширења теренских активности студија заштите биће израђена почетком 2024. године.

3. „СТАРИ БЕГЕЈ“

Почев од 2022. године вршена је валоризација подручја уз Стари Бегеј, од Банатског двора до Јанковог Моста. Простор обухвата слатине и долину тока Старог Бегеја. Површина за валоризацију је око 4300 ha. Израда студије заштите природе планирана је за крај 2024. године.

На подручју за валоризацију природних вредности „Стари Бегеј“ током 2023. године реализовано је седам теренских излазака. Валоризацијама су били обухваћени терени на подручју КО Банатски Двор и КО Јанков Мост.

4. „ТРАВНА СТАНИШТА УЗ БРЗАВУ“

Током 2023. године вршена је валоризација природних вредности слатинских станишта уз реку Брзаву у Банату, између Добрице, Банатске Дубице, Конака, Старог Леца и Хајдучице. Простор представља мозаик слатина, степа и влажних станишта. Површина за валоризацију је око 4.000 ha. Теренски рад ће се реализовати током 2022 - 2024. године. Израда студије заштите природе планирана је за крај 2024. године. На подручју за валоризацију природних вредности „Травна станишта уз Брзаву, Стари Бегеј“ током 2023. године реализован је један теренски излазак. Валоризацијом су били обухваћени терени на подручју КО Стари Лец и КО Хајдучица.

НАСТАВАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ

1. СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „ДЕЛИБЛАТСКА ПЕШЧАРА“

Заштићено подручје СРП „Делиблатска пешчара“ („Сл. гласник РС”, бр. 3/2002, 81/2008), према Уредби о еколошкој мрежи, Прилог 1 („Сл. гласник РС“, бр. 102/2010) се налази у обухвату еколошки значајног подручја „Делиблатска пешчара“ (ред. бр. 20) унутар којег су издвојена: међународно значајно подручје за биљке – „IPA“ (Important Plant Area), под називом „Делиблатска пешчара“, међународно и национално значајно подручје за птице – „IBA“ (Important Bird Area) под називом „Делиблатска пешчара“ са класификационим кодом „RS015IBA“, као и одабрано подручје за дневне лептире – „PBA“ (Prime Butterfly Area), под називом „Делиблатска пешчара 03“.

Током 2022. године започета је ревизија којом су обухваћени и простори предвиђени за проширење Резервата (Хатарице, Рамница, Кајтасовачки пашњаци, Марган, Долово – Чибук), као и веће целине унутар Резервата (Хероње, Стеванова равница, Дубовачки рит, Врела, Загајичка брда, Брандибул, Рошијана, Црни врх, Воловска паша, Краван, Корн и др.). Заштићено подручје проглашено је 2002. године Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара“ („Службени гласник РС”, бр. 3/2002 и 81/2008). У 2023. години су настављена теренска истраживања на обиласку простора унутар резервата као и простора предвиђеног за проширење. Сарадници Завода су у овој години извршили два (2) вишедневна теренска обиласка, која су обухватила истраживања из области хидрологије, ботанике, шумарства, хидробиологије, ентомологије, ихтиологије, батрахологије, херпетологије, орнитологије и мамологије. Број излазака је условљен неповољним временским условима у месецима када су терени планирани.

СП „ПАРК ЧЕЛАРЕВСКОГ ДВОРЦА“

Парк челаревског дворца је стављен под заштиту као Споменик природе Одлуком о заштити споменика природе („Сл. лист општине Бачка Паланка“, бр. 7/2003 и 7/2007). Реализовани су терени по плану за 2022. и 2023. годину. У поступку ревизије природних вредности је утврђено да је дошло до значајних оштећења дендрофлоре услед олујног невремена, али да и даље постоје природне и створене вредности од значаја за заштиту.

Предложене су границе заштићеног подручја, као и режим и мере заштите. Током 2024. године биће написана студија заштите.

ПОЧЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ И ИЗРАДА СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ У 2023. ГОДИНИ

1. ПАРК ПРИРОДЕ „МАЛИ БОСУТ“

4.1.1. ЗАШТИТА ПОДРУЧЈА – ПРЕГЛЕД ПОДРУЧЈА ЗА ВАЛОРИЗАЦИЈУ ПРИРОДНИХ И ТЕМЕЉНИХ ВРЕДНОСТИ

У 2023. Години започети су и завршени су теренски послови на валоризацији природних вредности подручја „Мали Босут“ које се налази на подручју општине Шид. Део података кориштених за израду Студије – „Парк природе „Мали Босут“ предлог за стављање под заштиту као заштићеног подручја I (прве) категорије“ прикупљен је у ранијем периоду, за време истраживања и припреме студије „Босутске шуме“, као и у обиласцима водотока Босут као еколошког коридора од међународног значаја Еколошке мреже Републике Србије (Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС, бр. 102/2010“)). Површина за валоризацију је 282,34 ха. Почетком децембра је завршена израда Студије – „Парк природе „Мали Босут“ предлог за стављање под заштиту као заштићеног подручја I (прве) категорије“, предата у Министарство заштите животне средине и стављена на јавни увид (<https://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/zastita-prirode/obavestenje-o-postupku-pokretanja-zastite-parka-prirode-mali-bosut>). У другој половини децембра одржана је јавна расправа у општини Шид.

ПОЧЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА ДО 2024-2025. ГОДИНЕ

1. „ЛЕСНИ ОДСЕЦИ И СУРДУЦИ ДУНАВА“

Обиђено је подручје уз Дунав у Срему, које захвата лесне одсеке, плавне зоне приобаља и аде, између насеља Сурдук и Белегиш. Вршена је прелиминарна валоризација подручја ради одлучивања о потреби вишегодишње валоризације у циљу израде студије прве заштите подручја. Закључено је да одсеци и ада између Гњатићевог салаша и Виноградина код Сурдука имају изражене природне и предеоне вредности. Закључено је да подручје одсека, плавних зона и ада код Белегиша (Спруд, Бара Петрињци, аде) такође има изражене природне и предеоне вредности. Предложено је да се у Програм рада ПЗЗП планира валоризација подручја у 2024. и наредним годинама.

2. СП „НАРОДНА БАШТА У ПАНЧЕВУ“

Валоризација Народне баште у Панчеву започета је 2023. године, као део планираних активности на вредновању простора. На месту шуме је 1829. године формирана уређена зелена површина. За заштиту је предвиђено око 14 хектара.

У току 2023. године, Завод је у циљу валоризације природних вредности обавио теренска истраживања. Извршен је попис дендрофлоре и валоризација темељних вредности. Током 2024. године биће постављено истраживање архивске грађе и друге релевантне документације у циљу писања студије заштите.

ЗАВРШЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И ИЗРАДА СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ У 2023. ГОДИНИ

1. СВА „ВРШАЧКИ ПАРК“

Градски парк у Вршцу је стављен под заштиту као природни споменик вртне архитектуре (Решење Скупштине општине Вршац, бр. 633-11/73-01 од 3. 9. 1973) на основу Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 24/65) под називом „Вршачки парк“ („Сл. лист Општине Вршац и Пландиште“, бр. 8/74).

Реализовани су терени по плану за 2022. и 2023. годину. У поступку ревизије природних вредности је утврђено да постоје очуване темељне природне и створене вредности од значаја за заштиту. Предложене су границе заштићеног подручја, као и режим и мере заштите. Завршетак студије заштите је у току.

ПОЧЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА

1. СРП „КРАЉЕВАЦ“

Специјалној резерват природе „Краљевац“ (Уредба о заштити СРП „Краљевац“, „Сл. гласник РС“, бр. 14/2009) део је еколошки значајног подручја „Делиблатска пешчара“ (бр. 20) Еколошке мреже Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 102/2010). Еколошки значајним подручјем обухваћена су предложено Емералд подручје „Делиблатска пешчара“ (RS0000005) и међународно и национално значајна подручја за птице - ИВА (Important Bird Area) под називом „Делиблатска пешчара“ (RS015IBA).

Током 2023. године, према Плану терена ПЗЗП за 2023. годину, за валоризацију простора за потребе ревизије СРП „Краљевац“ планирано је пет теренских излазака у блоковима од по три дана у пет наврата.

Због приоритетнијих пословних обавеза сарадника из тима за валоризацију, као и неповољних временских услова, реализовано је свега два теренска изласка, и то у периоду 25.- 27.04.2023. и 23.- 25.05.2023.

Валоризацијом у циљу проширења спољних граница обухваћени су локалитети под називом „Ћинкина ћуприја“ и „Мраморачка река“ у површини од 94 ха, локалитет „Шанац“ површине 25,7 ха, локалитет „Бели извор“ површине 4,8 ха, станиште строго заштићених врста и заштићених врста Еколошке мреже KVN02 (обухвата доњи део водотока Краљевац, Црна бара, Бара Црвенка) површине 224,5 ха и локалитет „Вранишевац-Улмидућ“ површине 34 ха. Током теренских истраживања у мају 2023. године предложена је и валоризација Ковинске шуме површине од 33 ха.

Тренутна површина СРП „Краљевац“ износи 261 ха, док ће планираним проширењем бити обухваћено још око 416 ха, те би укупна површина будућег заштићеног подручја износила око 677 ха.

2. ПС „ПАРК У БАЧКОЈ ТОПОЛИ“.

Природни споменик вртне архитектуре „Парк у Бачкој Тополи“ заштићен је Решењем Скупштине Општине Бачка Топола бр. 633/9-1974-04 од 9. маја 1974. године. Налази се у центру насеља Бачка Топола. Према акту о заштити заштићени део природе налази се на подручју Општине Бачка Топола, катастарске парцеле бр. 3650, 3652, 3657 КО Бачка Топола, у површини од 6 хектара. Кроз парк протиче Водоток Криваја који је регионални еколошки коридор, утврђен Регионалним просторним планом АП Војводине ("Службени лист АП Војводине" бр. 22, од 14.12.2011. године), који повезује остатке природних станишта лесног платоа, међу којима су и станишта приоритетна за заштиту у Србији (Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување, „Сл. гласник РС“, бр. 35/2010) и у Европи. Спроведена су истраживања литературе, архивске грађе и документације. Током 2024. године биће настављена истраживања и написана студија заштите.

ЗАВРШЕТАК ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ ПОСТОЈЕЋИХ ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА И ИЗРАДА СТУДИЈЕ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА У 2023. ГОДИНИ

1. ПС „ДВА СТАБЛА БЕЛЕ ТОПОЛЕ (*Populus alba.*) У ШУМИ ЈАСЕНСКА“

Према Програму заштите природних добара током 2023. године планирана је и урађена ревизија природних и створених вредности ПС „Два стабла беле тополе (*Populus alba.*) у шуми Јасенска“.

ПС „Два стабла беле тополе (*Populus alba* L.) у шуми Јасенска“ је први пут стављен под заштиту 1966. године („Сремске новине“-службени део бр. 3/1966), Решењем Скупштине општине Пећинци као редак примерак биљног света (Решење бр. 02/1-3663/1 од 24. маја 1965. године). С обзиром да је од успостављања заштите прошло 57 године, Покрајински завод за заштиту природе је извршио ревизију природних и створених вредности стабала беле тополе за потребе заштите.

Доношењем Закона о заштити природе („Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010-испр., 14/2016, 95/2018-др. закон и 71/2021), стекле су се и законске основе за покретање ревизије природних вредности због којих је успостављена заштита.

Након ревидирања стања Информационог система Покрајинског завода за заштиту природе, током 2022. године извршен је стручни надзор (бр. 03-022-1167 од 27.04.2022. године) и анализа стања ПС „Два стабла беле тополе (*Populus alba* L.) у шуми Јасенска“. После извршеног стручног надзора и увида у документацију Завода је утврђено да се једно стабло више не налази на терену и да се осушило крајем седамдесетих година.

Током 2023. године извршена валоризација преосталог стабла беле тополе којом је утврђено је да ово изузетно дрво по свом лепом хабитусу, знатних димензија (обим дебла око 10 метара) и старости (180-200 година) једно од највреднијих примерака своје врсте на територији Републике Србије. Након ваоризације урађена је и студија заштите СП „Бела топола у шуми Јасенска“.

Фото: З. Племић, слика бр. 1: Споменик природе „Бела топола у шуми Јасенска“

ДОНОШЕЊЕ АКТА О ПРЕСТАНКУ ЗАШТИТЕ

1. СП „КОПРИВИЋ У ЦЕНТРУ НОВОГ САДА“

СП „Копривић у центру Новог Сада“ био је заштићен Решењем о заштити СП „Копривић у центру Новог Сада“ („Сл. лист Града Новог Сада“, бр. 2/95). Налазио се на углу улице Модене и Илије Огњановића у Новом Саду.

Током олујног невремена које је захватило Нови Сад дана 21.07.2023. године у вечерњим сатима (око 20 часова) дошло је до преламања заштићеног стабла.

И поред примењених мера ојачавања дебла челичним шипкама и осигурања крошње сајлама, услед удара ветра олујне јачине дошло је до пуцања и цепања дебла на средини његове висине, што је довело до пада целе крошње у правцу истока. Оштећења стабла су велика и немогуће је извршити санацију и ревитализацију стабла копривића.

Након горепоменутог донето је Решење о престанку заштите СП „Копривић у центру Новог Сада“ („Сл. лист Града Новог Сада“, бр. 46/2023).

4.1.1.4. УЧЕШЋЕ У ПРОЦЕСУ ПРОГЛАШЕЊА ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА

На основу члана 43. Закона о заштити природе, предлагач акта обезбеђује јавни увид и организује јавну расправу о предлогу акта о проглашењу подручја и стручној основи – студији о заштити.

Током 2023. године, одржана је јавна расправа за ПП „Полој“. Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Сектор за заштиту и унапређење природних добара и биолошке разноврсности, дана 20.02.2023. године организовало је јавну расправу око Нацрта одлуке о заштити и Студије заштите ПП „Полој“ у Великој сали општине Беочин.

Јавна расправа о Нацрту Уредбе о проглашењу и Студији заштите Предела изузетних одлика „Потамишје“ је одржана у организацији Министарства заштите животне средине, 12.06.2023. године у просторијама Општине Ковачица, Велика сала, и Општине

Опово, сала Културног центра и 13.06.2023. године у просторијама Општине Сечањ, Већница и у Граду Зрењанину, у Барокној сали Градске куће.

Такође, одржана је јавна расправа на Нацрт уредбе о проглашењу Парка природе „Мали Босут“ и Студија заштите са картографском документацијом у просторијама општине Шид, скупштинска сала, дана 21.12.2023. године.

Јавне расправе су организована након извршеног јавног увида.

У складу са чланом 42. став 6. Закона поступак заштите природног подручја је покренут када завод достави студију заштите надлежном органу и Министарство обавести јавност о поступку покретања заштите природног подручја на интернет страници Министарства. Током 2023. године на интернет страници Министарства заштите животне средине нашла су се Обавештења о покретању поступка заштите за подручја са територије АПВ за која је завршена студија заштите, и то за измењене студије заштите СП „Футошки парк“ и ПИО „Слатине средњег Баната“ и проглашен у крајем 2023. године ПП „Мали Босут“.

Такође, прикупљање сагласности министарстава и секретаријата су завршене за ПИО „Потамишје“, ПП „Слатине у долини Златице“, ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“, ПП „Кањишки јараши“, ПП „Мртваје горњег Потисја“ и ПП „Мали Босут“, што је резултовало доношењем аката о заштити.

У наредном периоду Завод ће извршити консултације са општинама и Градовима АП Војводине у циљу прослеђивања студија заштите Министарству за подручја за која је предвиђено да буду заштићене на локалном нивоу (III категорија - заштићено подручје локалног значаја, Члан 17. Закона).

4.1.1.1. ПРЕСТАНАК ЗАШТИТЕ ПОДРУЧЈА – СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ

У ИС Завода налази се 57 заштићених подручја за која је неопходно да доносиоци акта о заштити донесу акт о престанку заштите. Обавештења доносиоцима аката су слата од 2021. године, и током 2023. године.

Разлози за покретање поступка престанка заштите неких од тих заштићених подручја, пре свега су драстично нарушавање или потпуно нестајање природних темељних вредности због којих је и проглашена заштита или накнадно укључивање површина тих заштићених подручја у друга већа заштићена подручја, у складу са важећом законском регулативом, тиме ће се омогућити усаглашавање и тачност података који се воде у евиденцији ИИС Завода.

Табела бр.2. Преглед заштићених подручја за разматрање покретања поступка престанка заштите послатих у 2023. години.

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о заштити	Објава акта о заштити
1.	СППР	Делиблатска пешчара	Закон о Делиблатској пешчари који је усвојила Скупштина САП Војводине 28.12.1976. а који је проглашен Указом о проглашењу Закона о Делиблатској пешчари Број: 01-3/1977 од 07.01. 1977.	Службени лист САП Војводине број 1 од 28. јануара 1977.
2.	СП	Азијски платан у шуми Дубоки јендек	Решење о заштити споменика "Азијски платан у шуми Дубоки јендек", СО Апатин бр.633-3/94-01 од 14.10.1994.	Службени лист општине Апатин бр. 6/94
3.	НИР	Бестремент	Одлука СО Апатин 011-124/87-I	Сл. лист општине Апатин бр. 13/87
4.	СтПР	Мирковић бара	Одлука о проглашењу строгог природног резервата Мирковић бара код Апатина Број: 011-123/87-I - СО Апатин	Сл. лист општине Апатин бр. 13/87
5.	СП	Вештачка састојина мочварног чемпреса	Одлука о заштити споменика природе вештачка састојина мочварног чемпреса Бр.І-011-22/1997 ОД 20.10.1997. - СО Бачка Паланка	Службени лист општине Бачка Паланка број 3/97
6.	ПС	Стабло тополе (Populus nigra)	Решење о стављању под заштиту државе стабла тополе на обали горњопаланачке аде, на рибарском насељу званом Тиквара - Завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије, број 01-584 од 9. новембра 1959.	Сл. гласник НРС53/59
7.	СП	Стабло цера у близини манастира Ђипша	Одлука о заштити споменика природе Стабло цера у близини манастира Ђипша бр.501-1/1997-III - СО Бачка Паланка	Службени лист општине Бачка Паланка 3/97

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о заштити	Објава акта о заштити
8.	СП	Четири стабла платана	Одлука о заштити споменика природе Четири стабла платана - СО Бачка Паланка бр. I-011-23/1997 ОД 20.10.1997.	Службени лист општине Бачка Паланка број 3 од 14. новембра 1997.
9.	РПП	ПД Зобнатица	Решење Број: 633-11-76-III-02	Сл. лист општине Бачка Топола бр. 11/76
10.	СтПР	Природни споменик 1 (Код Рошијане)	Решење завода за заштиту и научно проучавање природних реткости НР Србије, број 585/51 од 8. децембра 1951.	
11.	СтПР	Природни споменик 2, 3, 4, 5 (Под црним врхом)	Решење завода за заштиту и научно проучавање природних реткости НР Србије, број 584/51 од 8. децембра 1951.	
12.	СП	Група стабала питомог кестена код манастира Беочин	Одлука СО Беочин број 633-6-020/78	Сл. лист општина Срема бр. 20/78
13.	НИР	Змајевац	Решење број 01-238 - Завод за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије	
14.	СП	Мачков спруд		
15.	СВА	Парк манастира Беочин	Решење СО Беочин број: 633-1/75-01	Службени лист општине Срема бр. 11/ 75
16.	СП	Стабло брезе на потезу Бранковац	Одлука о заштити споменика природе Стабло брезе на потезу Бранковац бр. 01-011-76/97 - СО Беочин	
17.	СП	Стабло дуглазије код одмаралишта Тестера	Одлука о заштити споменика природе Стабло дуглазије код одмаралишта Тестера Број: 01-011-75/97 - СО Беочин	
18.	ПШ	Хрстова шума код насеља Стража	Решење СО Вршац Број: 633-8/73-01 од 03. септембра 1973.	Службени лист општина Пландиште и Вршац бр. 8/ 74
19.	СтПР	Четири острва у рибњаку "Јегричке"	Одлука о проглашењу строгих природних резервата Четири острва у рибњаку Јегричке СО Жабаљ	Сл. лист општине Жабаљ бр. 6/88
20.	ПС	Група стабала црног бора код манастира Хопова	Решење СО Ириг 63-2/76-III	Сл. лист општина Срема бр. 12/76
21.	СП	Оскоруша код Хопова		

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА ЗА 2023. ГОДИНУ

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о заштити	Објава акта о заштити
22.	ПС	Палеонтолошк и профил код Гргетега	Решење СО Ириг број 08-/73-03	Сл. лист општина Срема бр. 19/73
23.	СП	Храст китњак на гребенском путу код Змајевца	Одлука о заштити споменика природе Храст китњак на Гребенском путу код Змајевца Број: 01-501-31/97	Службени лист општина Срема 6/97
24.	ПС	Храст китњак на Змајевцу	Решење СО Ириг број 633-4/77-01	службени гласник општина Срема 17/77
25.	СтПР	Састојина <i>Juniperus virginiana</i>	Решење СО Ковин 322-18/78-01	Сл. лист општина Панчево, Алибунар, Ковин и Опово бр. 34/78
26.	СтПР	Јаворова Гудура	Решење број 341 - Завод за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије	Службени гласник НРС 99/55
27.	ПС	Петокрака липа на потезу плетена анта	Решење СО Нови Сад бр. 01-61/22	
28.	СП	Пирамидални храст у Дунавском парку	Решење СГ Новог Сада бр. 501-157/94-I-7-9 од 10.02.1995.	Сл.лист Града Новог Сада 2/95. од 17.02.1995.г.
29.	ПС	Четири стабла црне и једно стабло беле тополе	Решење бр. 03-633/6-68	Сл. лист општине Нови Сад бр. 4/70
30.	ПС	Мешовити дрворед платана у Оџацима	Решење број: 02-633-1/78	Службени лист општине Оџаци бр. 11/ 78.
31.	СтПР	Омољичка ада	Решење о стављању под заштиту државе ритске мешовите састојине јасена,беле тополе,црне тополе,бреста,врбе,са понеким храстовим лужњаком на Омољичкој ади,код Панчева - Завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије,број 01-537/1	
32.	ПС	Храст лужњак у Великом Гају	Решење СО Планиште бр. 633-3/73-02 од 22.10.1973.	
33.	СтПР	Бачки Моноштор	Решење завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости, број 238 од 2. августа 1955.	

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о заштити	Објава акта о заштити
34.	СтПР	Висока састојина храста лужњака	Решење број 633-17/78-01/V	Сл. лист општине Сомбор бр. 16/78
35.	СтПР	Бачки Моноштор	Решење завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости, број 238 од 2. августа 1955.	
36.	НИР	Прибежиште орла белорепана и црне роде	Решење број 238	Сл. Гласник НРС 73/55
37.	СтПР	Шмагуц-Сига-Каландош (део Моношторског рита)	Решење број 633/6-04/I	Сл- лист општине Сомбор бр. 15/71
38.	СП	Стабло црне тополе (<i>Populus nigra</i>) у Уљми	Решење о стављању под заштиту стабла црне тополе у Уљми Бр. 02-53/1-63 - Орган Народног одбора општине Уљма	

Табела бр.3. Заштићена подручја за која је донесен акт о престанку заштите у 2023. години

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о престанку заштите	Објава акта о престанку заштите	Напомена
1.	СП	Бела топола у Савином Селу	Решење о престанку заштите Споменика природе „Бела топола“ у Савином Селу“	"Сл. лист општине Врбас", бр. 5/2023	Настрадала током невремена 05. 02. 2023. године
2.	СП	Стабло цера на Гребенском путу код Летенка	Одлука о престанку заштите СП „Стабло цера на Гребенском путу код Летене“	("Сл. лист Града Сремска Митровица", бр. 13/2023)	
3.	СтПР	Папратски До	Одлука о престанку заштите СтПР „Папратски До“	"Сл. лист Града Сремска Митровица", бр. 13/2023	
4.	ПС	Стабло брекиње на Гребенском путу код Летенке	Одлука о престанку заштите ПС „Стабло брекиње на Гребенском путу код Летенке“	"Сл. лист Града Сремска Митровица", бр. 13/2023	
5.	ПС	Пећина на месту званом Попов Чот	Одлука о престанку заштите ПС „Пећина на месту званом Попов Чот“	"Сл. лист Града Сремска Митровица", бр. 13/2023	

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о престанку заштите	Објава акта о престанку заштите	Напомена
6.	СП	Копривић у центру Новог Сада	Решење о престанку заштите СП "Копривић у центру Новог Сада"	"Сл. лист Града Новог Сада", бр. 46/2023	Настрадао током невремена 21.07.2023. године
7.	ЗС	Мали вршачки рит	Одлука о стављању ван снаге одлуке о проглашењу заштићеног подручја ЗС „Мали вршачки рит“	„Сл. Лист Града Вршца“, бр. 11/23	
8.	ПИО	Вршачке планине	Одлука о стављању ван снаге одлуке о заштити ПИО „Вршачке планине“	„Сл. Лист Града Вршца“, бр. 11/23	
9.	СтПР	Мешовита састојина храста лужњака и беле тополе (Каландош)	Решење о престанку заштите строгих природних резервата	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
10.	СтПР	Мешовита састојина храста лужњака и јасена у шумском комплексу Казук	Решење о престанку заштите строгих природних резервата	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
11.	СтПР	Мешовита састојина храста лужњака, беле тополе и бреста у шумском комплексу Сига	Решење о престанку заштите строгих природних резервата	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
12.	СтПР	Мешовина састојина храста лужњака и црне тополе у шумском комплексу Сига	Решење о престанку заштите строгих природних резервата	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о престанку заштите	Објава акта о престанку заштите	Напомена
13.	СтПР	Мешовина састојина храста лужњака и бреста у шумском комплексу Сига	Решење о престанку заштите строгих природних резервата	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
14.	СтПР	Мешовита састојина храста лужњака и граба у шумском комплексу Карапанца	Решење о престанку заштите строгих природних резервата	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
15.	СтПР	Висока састојина храста лужњака (<i>Quercus robur var tardissima</i>) у шуми Козара	Решење о престанку заштите строгих природних резервата	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
16.	СтПР	Висока састојина храста лужњака (<i>Quercus robur</i>) у шуми Козара	Решење о престанку заштите строгих природних резервата	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
17.	ПС	Стабло Маклуре (<i>Maclura pomifera</i>)	Решење о престанку заштите старог стабла Маклуре (<i>Maclura pomifera</i>) као природног споменика	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
18.	ПС	Висока састојина храста лужњака (<i>Quercus robur</i>) у шумском комплексу Казук	Решење о престанку заштите мањих шумских површина као природних споменика- групе ретких примерака биљног света	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о престанку заштите	Објава акта о престанку заштите	Напомена
19.	ПС	Висока састојина храста лужњака (<i>Quercus robur</i>) и црне тополе (<i>Populus nigra</i>) у шумском комплексу Казук	Решење о престанку заштите мањих шумских површина као природних споменика- групе ретких примерака биљног света	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
20.	ПС	Састојина беле тополе (<i>Populus alba</i>) у шумском комплексу Казук	Решење о престанку заштите мањих шумских површина као природних споменика- групе ретких примерака биљног света	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
21.	ПС	Састојина беле тополе (<i>Populus alba</i>) у шумском комплексу Казук	Решење о престанку заштите мањих шумских површина као природних споменика- групе ретких примерака биљног света	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
22.	ПС	Састојина храста лужњака (<i>Quercus robur</i>) и беле тополе (<i>Populus alba</i>)	Решење о престанку заштите мањих шумских површина као природних споменика- групе ретких примерака биљног света	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
23.	ПС	Висока састојина храста лужњака (<i>Quercus robur</i>) у шумском комплексу Каландош	Решење о престанку заштите мањих шумских површина као природних споменика- групе ретких примерака биљног света	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
24.	ПС	Група (16) стабала храста лужњака (<i>Quercus robur</i>) у шумском комплексу Каландош	Решење о престанку заштите мањих шумских површина као природних споменика- групе ретких примерака биљног света	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	

Р. бр.	Тип	Назив	Акт о престанку заштите	Објава акта о престанку заштите	Напомена
25.	СтПР	Шамауц-Сига-Каландош (део Моношторског рита)	Решење о престанку заштите дела подручја у Моношторским ритовима на левој обали Дунава са мешовитом састојином црне тополе (<i>Populus nigra</i>), беле тополе (<i>Populus alba</i>) врбе (<i>Salix alba</i>) храстова лужњака (<i>Quercus robur</i>) и других примешаних врста	"Сл. лист града Сомбор", бр.12/2023	
26.	СП	Стабло шимшира (<i>Vixus sempervirens</i>) у Плавни"	Одлука о престанку заштите стабла шимшира у Плавни	„Сл. Лист општине Бач“, бр. 43/2023	Констатовано је у стручном надзору да стабло не постоји на терену

4.1.1.3. СИНТЕЗА СТУДИЈА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Завод је током 2023. године извршио синтезу и усклађивање студија са законском легислативом. Студије за које је урађена синтеза су: ПИО „Слатине средњег Баната“, СП „Фотошки парк“ и ПИО „Потамишје“. Студије су предате Влади РС, Влади АПВ или локалној самоуправи, ради спровођења даље процедуре проглашења заштите подручја (I категорија- заштићено подручје међународног, националног, односно изузетног значаја; II категорија- заштићено подручје покрајинског/регионалног, односно великог значаја и III категорија - заштићено подручје локалног значаја, члан 41. Закона о заштити природе).

Табела бр.4. Студије заштите природе предате на даље поступање.

Тип добра	Назив добра	Нацрт послат	Покренут поступак заштите	Заштита у поступку
ПИО	Слатине средњег Баната	19.01.2023. године	03.02.2023. године	Влада АП
СРП	Долине код Падине	23.10.2023. године	30.01.2014. године	Влада АП
ПИО	Средња Мостонга	26.12.2023. године	-	Влада АП
СП	Футошки парк	01.06.2023. године	05.09.2023. године	Град Нови Сад

Табела бр.5. Студија заштите природе предата на даље поступање и за коју је донесен акт о заштити у 2023. години.

Тип добра	Назив добра	Нацрт послат	Акт о заштити	Доносиоц акта
ПИО	Потамишје	27.09.2023. године	Уредба о проглашења ПИО "Потамишје", "Службени гласник РС", бр. 93/2023 од 27.10.2023. године	Влада РС

4.1.2. СТРУЧНИ НАДЗОР У ЗАШТИЋЕНИМ ПРИРОДНИМ ДОБРИМА, САРАДЊА СА ИНСПЕКЦИЈСКИМ СЛУЖБАМА И УПРАВЉАЧИМА ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА

Табела бр.6. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатори	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број стручних надзора у заштићеним подручјима	50	Одељење за заштићена природна добра, Одељење за еколошку мрежу и биодиверзитет, Одељење за стручне послове и пројектне активности, Одељење за заштиту животне средине и просторно планску документацију

Стручни надзор над стањем и спровођењем мера заштите у заштићеним природним добрима, као и над строго заштићеним и заштићеним врстама, уз пружање стручне помоћи управљачима заштићених подручја, представљају Законом утврђену делатност Завода.

У наставку је изнет преглед стручних надзора (табела бр. 6), реализованих у појединим заштићеним подручјима на територији АПВ током 2023. године.

Табела бр.7. Преглед обављених стручних надзора у заштићеним подручјима

ПОДРУЧЈЕ	ДАТУМИ	ПРЕДМЕТ НАДЗОРА
ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА		
НП „Фрушка гора“	17.08.2023. 23.11.2023.	ограђивање ловишта изградња пристана
СРП „Горње Подунавље“	25.08.2023. 07.09.2023.	дефинисање мера за ревитализацију влажних станишта
СРП „Пашњаци велике дропље“	27.04.2023.	орање пашњака
СРП „Делиблатска пешчара“	10.05. 2023. 19.10.2023.	ограђивање објеката одржавање објеката
СРП „Ковиљско – петроварадински рит“	23.02.2023. 16.06.2023.	преоравање преоравање
СРП „Лудашко језеро“	23.02.2023. 16.06.2023. 29.09.2023.	преоравање преоравање стање мултифункционалног обалног појаса
СРП „Селевењске пустаре“	23.02.2023. 16.06.2023.	преоравање преоравање
СРП „Царска бара“	24.03.2023.	пристаниште и измуљење
СРП „Ритови доњег Потисја“	21.11.2023.	бетонирање и крчење
СРП „Карађорђево“	19.05.2023. 11.08.2023.	копање песка ветроломи и ветроизвале
СРП „Тителски брег“	24.03.2022.	хранилиште за птице грабљивице и травна станишта.
ПИО „Караш – Нера“	22.08.2023.	испаша
ПИО „Суботичка пешчара“	04.08.2023. 20.10.2023.	ископ песка изградња пруге
ПИО „Потамишје“ – у поступку	07.06.2022.	уништавања травних површина
ПИО „Средња Мостонга“ – у поступку	23.03.2023. 14.11.2023.	Преоравање преоравање

ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“	21.11.2023.	изградња молова
ПП „Палић“	08.06.2023.	санација и процена стања дендрофлоре
	29.09.2023.	стање мултифункционалног обалног појаса
ПП „Бачкотополске долине“	30.01.2023.	пешачко-бициклическа стаза
ПП „Букински храстик“	28.07.2023.	ветроломи и ветроизвале
СП „Каменички парк“	09.02.2023.	уклањање подраста, санација травњака и садња
	26.07.2023.	ветроломи и ветроизвале
СП „Дунавски парк“	26.07.2023.	ветроломи и ветроизвале
СП „Футошки парк“	26.07.2023.	ветроломи и ветроизвале
СП „Парк челаревског дворца“	21.09.2023.	ветроломи и ветроизвале
СП „Парк института у Сремској Каменици“	20.03.2023.	радови на узгојно-санитарној сечи и уклањању подраста
	27.09.2023.	ветроломи и ветроизвале
	25.12.2023.	програмске активности
СП „Лесни профил код Старог Сланкамена“	06.02.2023.	обележавања граница заштићеног подручја и уклањање инвазивних врста
	14.02.2023.	
	28.02.2023.	
ПСВА „Вршачки парк“	02.02.2023.	санитарна сеча и садња
СП „Амерички платан на Сајлову“	08.05.2023.	радови у границама заштићеног природног добра
СП „Копривић у центру Новог Сада“	22.07. 2023.	преглед стабла после невремена
Заштићена стабла на територији Града Новог Сада	22.07. 2023.	преглед стабала после невремена и предлог мера за радове на санацији
СП „Стабло тисе у улици Мирослава Антића у Новом Саду“	23.07.2023.	орезивање и други радови на санацији оштећења
СП „Дуд на Ченејском салашу“	08.08.2023.	преглед стабла после невремена
СП „Дивљи кестен у Сремским Карловцима“	07.09.2023.	стање после невремена, лома грана и насталих оштећења
СП „Храст лужњак у дворишту црпне станице код Кумана“	19.10.2023.	орезивање и други радови на санацији оштећења
	23.10.2023.	санација оштећења на деблу

СТРОГО ЗАШТИЋЕНЕ ВРСТЕ

ПРЕДМЕТ НАДЗОРА	ДАТУМИ	ЛОКАЦИЈА
Заробљавање чешљугара	06.02.2023.	Суботица
Страдање мале ушаре	20.02.2023.	Идвор
Страдање мишара	16.03.2023.	Стари Бановци
Страдање белорепана	22.03.2023.	Сусек
Страдање 2 јединке мишара	03.04.2023.	Бачки Петровац
Страдање галебова	06.04.2023.	Палић
узгој соколова	31.08.2023.	Сента, Чока
Страдање белорепана	18.09.2023.	Бачка Топола
Заробљавање мишара	28.9.2023.	Палић
Страдање ждралова	14.11.2023.	Славо Копово
Страдање ждралова	20.11.2023.	ПП „Русанда“
Страдање белорепана	13.12.2023.	Српска Црња

4.1.2.1. СТРУЧНИ НАДЗОР У САРАДЊИ СА ИНСПЕКЦИЈОМ У ВЕЗИ ЗАШТИТЕ СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ И ЗАШТИЋЕНИХ ДИВЉИХ ВРСТА (СІТЕС КОНВЕНЦИЈА)

Табела бр.8. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатори	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број стручних надзора у сарадњи са инспекцијом у вези строго заштићених и заштићених врста	5	Одељење за природна заштићена добра, Одељење за еколошку мрежу и биодиверзитет, Одељење за стручне послове и пројектне активности, Одељење за заштиту животне средине и просторно планску документацију

- У оквиру контроле коришћења и промета дивље флоре и фауне, дана 02.06. и 21.08.2023. године извршени су стручно-инспекцијски надзори на фарми заштићене дивље врсте Шумска корњача (*Testudo hermanni*), ЗР ЗОО ТРОПИКО, власника Гордана Курбалије, Карловачки пут бб, 21132 Петроварадин.

Надзор је извршен на позив и у сарадњи са Покрајинском инспекцијом за заштиту животне средине.

Табела бр.9. Преглед обављених стручних надзора у вези строго заштићених, заштићених и врста на CITES листама

ПРЕДМЕТ НАДЗОРА	ДАТУМИ	ЛОКАЦИЈА
страдање мишара	10.01.2022.	Жедник
страдање белорепана	24.01.2022.	Нерадин
страдање мишара	28.01.2022.	Ново Милошево, Арача
страдање белорепана	02.02.2022.	Банов Брод
страдање око 40 птица, грабљивица и барских птица	14.02.2022.	рибњак Сутјеска
страдање птица грабљивица	15.03.2022.	Велики Гај

Контрола прекограничног промета, држања и излагања заштићеним врстама према CITES конвенцији

- У оквиру контроле држања, узгоја и трговине заштићеним врстама, дана 13.03.2023. године извршен је стручно-инспекцијски надзор код Момчила Стајића ПР, NS EXOTICS, Добровољачка 15, Ветерник. Током стручно-инспекцијског надзора извршена је контрола трајног обележавања јединки лоптастих питона (*Python regius*) рођених у заточеништву из сопственог узгоја.
Надзор је извршен на позив и у сарадњи са Покрајинском инспекцијом за заштиту животне средине.
- У оквиру контроле држања, узгоја и трговине заштићеним врстама, дана 05.07.2023. године, у Новом Саду, извршен је стручно-инспекцијски надзор над радом соколара Стјепана Башића.
- У оквиру контроле коришћења и промета дивље флоре и фауне, 02.06. и 21.08.2023. године извршени су стручно-инспекцијски надзори на фарми заштићене дивље врсте Шумска корњача (*Testudo hermanni*), ЗР ЗОО ТРОПИКО, власника Гордана Курбалије, Карловачки пут бб, 21132 Петроварадин.
Надзор је извршен на позив и у сарадњи са Покрајинском инспекцијом за заштиту животне средине.
- У оквиру контроле држања, узгоја и трговине заштићеним врстама, дана 10.10.2023. године извршен је стручно-инспекцијски надзор у Суботица, и том приликом је извршена и заплена нелегално држаних јединки папагаја.
- У оквиру контроле држања, узгоја и трговине заштићеним врстама, дана 08.11.2023. године извршен је стручно-инспекцијски надзор у Сонти, и том приликом је извршена и заплена нелегално држаних јединки папагаја.

4.1.3. ИНВЕНТАРИЗАЦИЈА И ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ПРИРОДЕ

Инвентаризација и праћење стања природе врши се, између осталог, кроз мониторинг строго заштићених и заштићених дивљих врста и учешће у контроли коришћења и промета дивље флоре и фауне.

Табела бр.10. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број тема мониторинга строго заштићених и заштићених врста и њихових станишта	20	Одељење за природна заштићена добра,
Број стручних надзора у сарадњи са инспекцијом у вези контроле промета дивље флоре и фауне	7	Одељење за еколошку мрежу и биодиверзитет, Одељење за стручне послове и пројектне активности,
Број стручних надзора у сарадњи са инспекцијом у вези контроле дивљих врста са CITES конвенције	5	Одељење за заштиту животне средине и просторно планску документацију

4.1.3.1. МОНИТОРИНГ И АКТИВНА ЗАШТИТА ЗАШТИЋЕНИХ И СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ ДИВЉИХ ВРСТА И ЊИХОВИХ СТАНИШТА

Мониторинг и заштита строго заштићених врста

Мониторинг строго заштићених врста током 2023. године реализован је кроз чак 20 различитих тема, док 7 тема није реализовано због теренских проблема везаних за неповољне безбедносне услове (мигрантска криза, климатски екстреми, поплаве...).

Банатски божур (*Paeonia officinalis* L. subsp. *banatica* (Rochel) Soó)

Мониторинг популације банатског божура, критично угрожене и строго заштићене врсте, спроводи се у континуитету од 1994. године. У СРП „Делиблатска пешчара“, на Фламунди, где је очувана једина популација ове ретке врсте у Србији, постављено је 17 сталних квадрата на станишту деградоване лужњакове шуме. У оквиру мониторинга стања популације прате се: бројност, узрасна структура, биометријске карактеристике и распоред јединки унутар две сталне групе и пресађене групе божура. Од 1996. године у три наврата су спроведене активне мере са уклањањем жбуња, а 2011. и 2012. године санитарна сеча и прореда у шумској састојини. Бројност популације је у протекле две деценије од једва 40 - так вегетативних јединки (јувенила) повећана на просечно 60 до 80 јединки. У протеклим годинама, када су спроведене активне мере, јављало се и преко 100 јединки.

Током 2023. године није било могуће утврдити бројност популације, будући да је приликом обиласка станишта установљено да су услед великих олуја током месеца јула на све 3 групе банатских божура пали околна стабла и грањевина. Услед наведеног обарања стабала део популације је изломљен а комади палих, савијених и изломљених стабала банатског божура су измешани са околном вегетацијом и грањевином, па је, након уклањања поменутих стабала и грањевине, односно чишћења све 3 групе, било немогуће утврдити тачну бројност, нарочито јувенилних јединки. Бројност и распоред јединки по слободној процени међутим не одступају у значајнијој мери у односу на претходне године. Наведена оштећења не представљају озбиљну претњу по њихов опстанак, будући да су подземни делови биљки

нетакнути. У оквиру радова на чишћењу станишта спроведене су активне мере на уклањању околног жбуња и ниског дрвећа из квадрата у оквиру све три групе као и у широј околини главне групе.

Кукурјак (*Eranthis hyemalis* (L.) Salisb.)

У оквиру редовног годишњег праћења стања популације строго заштићене врсте кукурјака (*Eranthis hyemalis*) прегледани су западни делови шуме Лошинци између насеља Огар и Доњи Товарник а у циљу провере ранијих литературних података о налажењу ове критично угрожене врсте у Србији [Erdeši J., Gajić M. (1991): Dodatak "Flori ravnog Srema sa posebnim osvrtom na Obedsku baru". In: Flora ravnog Srema sa posebnim osvrtom na Obedsku baru (eds. M. Gajić, D. Karadžić), str. 377-388. Šumarski fakultet-Beograd, Šumsko gazdinstvo Sremska Mitrovica-Sremska Mitrovica; Budak, V. (1999): *Eranthis hyemalis* (L.) Salisb. In: Crvena knjiga flore Srbije 1, Iščezli i krajnje ugroženi taksoni (ur. V. Stevanović), str. 287-289. Ministarstvo za životnu sredinu Republike Srbije, Biološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Zavod za zaštitu prirode Republike Srbije, Beograd.].

Приликом прегледа терена методом трансекта је установљено да кукурјак не расте на наведеним деловима шуме Лошинци, иако станиште у еколошком и вегетацијском смислу одговара налазиштима ове врсте у СРП „Багремара“. Међутим, на наведеним стаништима је веома бројна јагорчевина (*Primula vulgaris*) чији хабитус и боја цветова на иначе мање-више неутралној подлози од околног сувог лишћа и неразвијене вегетације имају у предеоном смислу сличан аспект као кукурјак у СРП „Багремара“. Од значајних врста је забележена заштићена врста водена брадица (*Callitriche cf. palustris*) на једном локалитету (на више квадратних метара код 44.792221° N, 019.922518° E). Према посматрању примерака кукурјака култивисаних у Арборетуму Покрајинског завода за заштиту природе цветање је започело 01. 03. 2023. године.

Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis* L.) и слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum* Juratzka)

Панонске слатине представљају посебан предео који обухвата низ хидролошки условљених типова станишта са карактеристичним азоналним типовима вегетације развијеним дуж градијената влажности и заслањености подлоге, односно у зависности од изражености микрорелефа, а који су због присуства ретких и угрожених врста и подврста које овде имају ендемски или субендемски карактер у биогеографском смислу укључени у посебну биогеографску панонску целину (флористичка панонска провинција). Иако се убрајају у приоритетна НАТУРА 2000 станишта, у селектована ЕМЕРАЛД станишта и за заштиту приоритетне типове станишта у Србији („Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување“, Сл. Гласник РС, бр. 35/2010) значајне површине панонских слатина у Србији се данас налазе ван граница постојећих заштићених подручја и стога се у оквиру задатака на успостављању НАТУРА 2000 мреже, односно попуњавања базе података за националну еколошку мрежу као предуслов издваја њихова валоризација са станишта присутних биодиверзитетски значајних врста и типова станишта.

У том циљу су у оквиру предлога за мониторинг издвојене две строго заштићене флористички значајне врсте: јесењи зумбул (*Scilla autumnalis* L.) и слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum* Juratzka). Праћење наведених врста је извршено картирањем и проценом бројности њихових популација на слатинским подручјима Баната и представља

наставак ранијих истраживања чији су главни циљеви: издвајање за заштиту приоритетних типова станишта као основе за успостављање мреже заштићених подручја у Србији и прикупљање савремених података о распрострањењу и популацијама предложених врста у складу са најновијим IUCN критеријумима за процену њиховог статуса угрожености.

Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis* L.) је распрострањен на слатинама Бачке и Баната. Због специфичног водног режима заслањених станишта који је нарушен услед изградње мелиоративних канала, затим услед претеране испаше и гажења и атрактивности њених цветова, ова строго заштићена врста је данас ограничена на мали број локалитета у Подунављу и Банату (претежно дуж Тисе). Током 2023. године ова врста је забележена на једном новом локалитету у оквиру слатинско-степског мозаика у околини Богојева (бројно код 45.551141° N, 19.169881° E, 14. 11. 2023.).

Слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum* Juratzka) је панонска ендемска врста карактеристична за слане мочваре и забарене депресије (тзв. копове). Распрострањена је углавном на подручју северног и средњег Потисја Бачке и Баната. Током 2023. године ова врста је утврђена на два нова локалитета:

Бока (Сигет), на једном локалитету (бројно код 45.330494° N, 20.795627° E), 22. 06. 2023. године.

Николинци-Банатски Карловац (Боруге) на 4 микролокалитета (једна јединка код 45.061212° N, 21.047392° E; једна јединка код 45.064282° N, 21.069663° E; 5 јединки код 45.064701° N, 21.071990° E; више десетина јединки код 45.068708° N, 21.080669° E), 07. 06. 2023. године.

Фамилија орхидеја (*Orchidaceae*)

Као високо специјализовани организми чије су поједине животне фазе (клијање, опрашивање) условљене сложеним односима са уско прилагођеним врстама симбионата-земљишних гљива односно инсеката опрашивача, опстанак представника фамилије орхидеја (*Orchidaceae*) је условљен постојањем очуване и незагађене животне средине. На пример, таложењем загађења у земљишту, подземним или површинским водама долази до промене рН вредности земљишта што може утицати на нестанак земљишне микрофлоре, док фрагментација станишта и коришћење хемијских средстава могу изазвати нестанак погодних станишта и смањење/нестанак локалних популација инсеката опрашивача. Због тога су представници орхидеја добри показатељи очуваности односно угрожености животне средине и стање и богатство у саставу орхидеја може имати пресудну улогу приликом одлучивања о потреби заштите станишта као што су слатине и степе у Војводини, која се данас често јављају у виду острва и остатака у пољопривредном окружењу.

Током 2023. године утврђено је 5 врста из фамилије орхидеја на 12 локалитета:

Смрдљиви каћунак (*Anacamptis coriophora*)

Банатски Карловац (на потезу Велики рит-Велика бара) (једна јединка у пуполку код 45.067485° N, 20.995998° E), 05. 05. 2023. године.

Банатски Карловац (на потезу Велики рит-Велика бара) (око 7 јединки у фази цветања и у пуполку код 45.067122° N, 20.990443° E), 05. 05. 2023. године.

Салеп (*Anacamptis morio*)

Банатски Карловац (потез Велики рит-Велика бара) (једна јединка у цвету код 45.067409° N, 20.996049° E), 05. 05. 2023. године.

Банатски Карловац (потез Велики рит-Велика бара) (једна јединка у цвету код 45.067149° N, 20.996356° E), 05. 05. 2023. године.

Банатски Карловац (потез Велики рит-Велика бара) (7 јединки у цвету код 45.095994° N, 20.975149° E), 05. 05. 2023. године.

Велики каћунак (*Anacamptis palustris*)

Делиблатска пешчара, Дубовац (потез Стеванова равница) (6 јединки у цвету код 44.838717° N, 21.301418° E, у околини још више десетина), 15. 06. 2023. године.

Делиблатска пешчара, Дубовац (потез Стеванова равница) (5-6 јединки код 44.838844° N, 21.301554° E), 15. 06. 2023. године.

Делиблатска пешчара, Дубовац (потез Стеванова равница) (око 20 јединки код 44.838973° N, 21.301701° E), 15. 06. 2023. године.

Делиблатска пешчара, Дубовац (потез Стеванова равница) (до 25 јединки код 44.839191° N, 21.302376° E), 15. 06. 2023. године.

Пластак (*Anacamptis pyramidalis*)

Делиблатска пешчара, Дубовац (потез Константинова бара) на једном локалитету (8 јединки у цвету код 44.819117° N, 21.190629° E), 15. 06. 2023. године.

Црвена заврата (*Cephalanthera rubra*)

Делиблатска пешчара, Дубовац (потез Слана бара-Ружованска торина) (две јединке код 44.818693° N, 21.270480° E), 13. 06. 2023. године.

Делиблатска пешчара, Дубовац (потез Слана бара-Ружованска торина) (две јединке код 44.819475° N, 21.268361° E), 13. 06. 2023. године.

ПАНОНСКИ СКАКАВАЦ (*ACRIDA UNGARICA*)

Панонски скакавац (*Acrida ungarica*) је ендемит и насељава ливаде на песку и степска станишта. Слабо је прилагодљив на промене услова станишта, па поред фрагментације станишта, угрожавајуће факторе представљају и паљење вегетације, чиме се спаљују њихови развојни облици и уништавају биљке хранитељке.

До сада је забележен на различитим ливадским стаништима са мање или више заслањеном подлогом у Специјалним резерватима природе „Царска бара“, „Слано Копово“, „Делиблатска пешчара“, „Горње Подунавље“, „Окањ бара“, „Пашњаци велике дропље“, „Засавица“, Парковима природе „Камараш“, „Палић“ и „Слатине долине Златице“, ПИО „Караш – Нера“, ПИО „Потамишје“ и ПИО „Кањишки јараши“. Забележен је и на просторима предвиђеним у поступку заштите: ЗС „Римски шанац“, ПИО „Слатине средње Мостонге“ и ПИО „Слатине Средњег Баната“. Такође, у оквиру станишта еколошке мреже постоје подаци о присутности ове врсте унутар полигона „Моноштор – Црна бара“ (ЧОК 08), „Слатине код Јанковог моста“ (ЗРЕ 19), „Мошоринске ливаде „ (ТИТ 05б и ТИТ 05ц), и „Долина између Селеуша и Алибунара“ (АЛИ 05), „Долина и Алаш“ (КОВ 08), „Пашњак јужно од Новог Бечеја“ (НБЧ 24), „Мужљанске слатине“ (ЗРЕ 15а) и „Слатине источно од Арадца“ (ЗРЕ 16г).

Током 2023. године популације панонског скакавца нису забележене на новим подручјима. Потврђено је њихово присуство у Специјалном резервату природе „Делиблатска пешчара“ и ПИО „Караш – Нера“, као и на простору долина од Добрице до Алибунара.

За очување панонског скакавца неопходно је, поред успостављања заштите станишта, обезбедити еколошке коридоре блиске природним стаништима, како би се повезале одвојене популације.

Црнка (*Umbra krameri*), Балонов балавац (*Gymnocephalus baloni*), барски караш (*Carassius carassius*) и вијуни (Cobitidae)

Активности на биомониторингу са циљем заштите и праћења стања одабраних строго заштићених врста риба, односно популација и станишта реализоване су у периоду пролеће-јесен 2023. године. Ихтиофаунистичка истраживања су извршена на водотоцима, детаљној каналској мрежи Хидросистема ДТД, акумулацијама, барама и мочварним стаништима, на површина под заштитом (заштићена подручја, станишта строго заштићених врста у оквиру Еколошке мреже) као и на подручјима изван граница заштите. Узорковање је извршено методом електрориболова и коришћењем стајаћих мрежарских алата (вршки). Предмет мониторинга су некада веома бројне аутохтоне врсте (црнка (*Umbra krameri*), Балонов балавац (*Gymnocephalus baloni*), барски караш (*Carassius carassius*) и вијуни из породице (Cobitidae) чија станишта су уништена или смањена и драстично измењена услед обимних радова на уређењу вода на подручју АП Војводине спроведених током 20. века. Наведене врсте се налазе на Прилогу 1 (строго заштићене врсте) Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 05/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016). У оквиру мониторинга наведених врста пронађене су следеће:

Врсте чиков (*Misgurnus fossilis*) и барски караш (*Carassius carassius*) су током 2023. године забележене у СРП „Краљевац“.

Истраживања црнке (*Umbra krameri*) током 2023. године су вршена како према Плану рада Покрајинског завода за заштиту природе за 2023. годину, тако и у сарадњи са Биолошким Факултетом Универзитета у Београду. У склопу биомониторинга, вршена су истраживања на забележеним стаништима црнке у Специјалном резервату природе „Краљевац“, као и на локалитету Ћинкина ћуприја и каналу Вранишевац (део детаљне каналске мреже Хидросистема ДТД) код насеља Делиблато.

Репати водоземци (Caudata)

Батрахофауну Војводине чини укупно 16 врста водоземаца (Amphibia). Од овог броја присутних врста водоземаца на територији АП Војводине, 13 врста је строго заштићено, а 3 врсте су заштићене. По регионима, највећи број врста водоземаца регистрован је у Банату (16), у Срему (13), па Бачкој (11). Од 16 врста које насељавају простор Војводине, балкански ендемит је *Pelobates syriacus* (сиријска чешњарка), а балкански субендемит је *Triturus dobrogicus* (подунавски мрмољак).

Циљ мониторинга фауне водоземаца је да се бележењем присутних врста и њихове бројности, индиректно прати и квалитет самих станишта, а по потреби да се одреде мере које ће унапредити стање станишта, смањити присутне негативне утицаје и побољшати састав и бројност врста и јединки батрахофауне. Како су све врсте водоземаца макар у једној фази животног циклуса везани за воду и водена станишта, мониторинг фауне водоземаца представља уједно и индиректни мониторинг различитих типова влажних и водених станишта.

У току 2023. године настављен је мониторинг састава батрахофауне, са нагласком на репате водоземце, на следећим локалитетима и у њиховом окружењу: Слатине уз Моравицу, Пашњаци и долине код Алибунара, Брзава, Стари Бегеј, Делиблатска пешчара и Краљевац. Највише су обилажена водена и влажна станишта, која погодују водоземцима. На више локалитета у Специјалном резервату природе „Краљевац“ регистроване су јединке малог мрмољка (*Lissotriton vulgaris*).

За разлику од претходних изразито сушних и топлих година, у 2023. је, захваљујући повољним временским условима и обилним падавинама током пролећа, забележен растући тренд у бројности јединки из класе водоземаца на обилаженим локалитетима.

Барска корњача (*Emys orbicularis*)

Циљ мониторинга фауне гмизаваца је да се бележењем присутних врста и њихове бројности, индиректно прати и квалитет самих станишта, а по потреби да се одреде мере које ће унапредити стање станишта, смањити присутне негативне утицаје и побољшати састав и бројност врста и јединки херпетофауне. У току 2023. године настављен је мониторинг састава херпетофауне, са нагласком на барску корњачу, на следећим локалитетима и у њиховом окружењу: Слатине уз Моравицу, Пашњаци и долине код Алибунара, Брзава, Стари Бегеј, Делиблатска пешчара и Краљевац.

Барске корњаче су регистроване на три локалитета: у Делиблатској пешчари (локалитет Лабудово окно), на реци Босут и у Специјалном резервату природе „Краљевац”. Од наведених локалитета највећи број јединки је регистрован на Делиблатској пешчари, односно Лабудовом окну.

Велика дропља (*Otis tarda*)

Велика дропља (*Otis tarda*) је глобално угрожена врста, чија се популација у Србији процењује на десетак јединки. Праћење велике дропље вршено је у СРП „Пашњаци велике дропље“ и околини. Значајан део мониторинга реализовала је чуварска служба Управљача Резервата, ЛУ „Перјаница“. Мониторинг је у овој сезони био фокусиран на заштитну ограду за велику дропљу, направљену крајем 2018. године, али су велике дропље праћене и на ширем подручју Резервата и његовој околини.

Најзначајнији налаз овогодишњег мониторинга датира од 08.03.2023. године, када је на ниском травном станишту у Резервату, источно од Ограде, поред јата од осам женки велике дропље посматран и један млади мужјак који се благо и непотпуно шепурио. Наведени податак подржава претпоставку о прекограничном кретању јединки ове врсте и може значајно усмерити будуће активности на заштити.

Током касног пролећа и раног лета редовно су бележене до две, а ређе и до четири женке велике дропље унутар заштитне ограде, претежно у западном делу, где је вегетација нижа и повољнија за њих. Младунци ни ове године нису регистровани. Већ крајем лета већина налаза је са њива уљане репице у ближој или даљој околини Резервата. Током јесени је до 7 јединки виђано на традиционалном зимовалишту изван Резервата – Вајлерци.

Крсташ (*Aquila heliaca*)

Крсташ је глобално угрожена врста. Једино познато гнездилиште ове врсте у Србији до 2021. године било је у северном Банату, да би се током 2022. године проширило и на део средњег Баната.

У фебруару 2023. године мониторингом је утврђена велика концентрација јединки крсташа у Потисју код Новог Милошева, да би касније овде биле потврђене још два нова гнездилишта крсташа. Број познатих територијалних парова крсташа у Србији порастао је са пет на осам, а познати ареал је постао гушћи и проширио се на југ.

Фото: С. Пузовић, слика бр. 2: Крсташа у Потисју код Новог Милошева

Осим доказаног ширења гнездеће територије на основу налажења гнезда, на више локалитета територијалност крсташа утврђена је осматрањем одраслих јединки у репродуктивном периоду без налаза гнезда, али што сугерише могућност гнежђења. Најважније локације овог типа су на југоисточном рубу Кањишких јараша и јужно од Српског Крстура.

Накнадном провером познатих гнезда утврђено је да је од укупно осам гнездећих парова укупно четири имало младунце. Претходно познато гнездо код Српског Крстура, било је активно и ове сезоне. Из овог гнезда излежен је један младунац који је и маркиран. Још по два младунца су била у новим гнездима у Потисју, а активно је било и гнездо код Новог Милошева. Вероватни разлози за лошу успешност гнежђења су узнемиравање и неискство младих парова.

Степски соко (*Falco cherrug*)

Степски соко је једна од наугроженијих врста живог света у Србији, у односу на међународни значај и степен угрожености. У Србији се налази једна од најбројнијих гнездилишних популација у Европи. Због тога је неопходна примена активних мера заштите, пре свега постављање прикладних подлога за гнежђење на високонапонским далеководима, спречавање електрокуције на средњенапонским далеководима и сузбијање убијања, хватања и узнемиравања. Одрасли степски соколови (парови) заузимају

територије гнежђења већ почетком фебруара. До краја јуна излећу сви младунци излежени те године, па им у том периоду на трасама далековада треба обезбедити мир.

Током 2023. године вршен је мониторинг распрострањења и бројности степског сокола на територији АПВ, посебно током периода репродукције. Извршен је преглед већине траса високонапонских далековада, посебно оних где су од раније познате активне територије ове врсте. Прегледане су и неке друге локације које и поред одсуства далековада као подлоге за гнежђење имају повољне услове за исхрану ове врсте. Вршен је обилазак већине раније постављених дрвених платформи и алуминијумских кутија за гнежђење степског сокола на високонапонским далеководима.

Детаљан рад на мониторингу вршен је током марта-јуна месеца, када је у току репродукција степског сокола, као и у другим месецима како би се пратила дисперзија птица. Мониторинг је вршен и током теренских активности са ЕМС на постављању нових гнезда. Одређени број информација прикупљен је успутно, током других теренских активности Завода.

На основу мониторинга заузетости гнезда током 2023. године, утврђено је следеће стање:

Забележено је укупно **57** заузетих територија на којима су биле присутне одрасле јединке степског сокола у репродуктивном периоду. Све заузете територије су биле на подручју Војводине. У Бачкој је било 26, у Банату 29, док у у Срему није било заузетих територија. На укупно **45** заузетих територија били су присутни парови и заузета гнезда, док је на једној заузетој територији био присутан пар али без пронађеног заузетог гнезда. Од укупног броја заузетих територија на **37** су парови успели да изведу младунце. Највећи број младих у гнезду је био пет, а најмањи један. Укупно је изведено 118 младунца до излетања, што чини 3,19 младунаца по успешном пару и 2,07 младунаца по заузетој територији.

Табела. бр.11. Величина гнездеће популације степског сокола у Војводини 2023. године.

Регион	Успешан пар (гнездо - јув)	Неуспешан пар (гнездо – без pull)	Пар на територији и (без гнезда)	Једна ад. јединка на територији (гнездо)	Једна ад. јединка на територији и (без гнезда)	Укупно
БАЧКА	16	5	1	1	3	26
БАНАТ	21	3	0	2	3	29
СРЕМ	0	0	0	1	1	2
Укупно	37	8	1	4	7	57

Табела бр.12. Гнездећа подлога успешних парова степског сокола у Војводини 2023. године.

Подлога	Метални далековод тип "портал"	Метални далековод тип "јела"	Метални далековод тип "буре"	Бетонски далековод	Укупно
МЕТАЛНА КУТИЈА	12	21	0	0	33
ДРВЕНА ПЛАТФОРМА	0	1	0	0	1
ГНЕЗДО ГАВРАНА	1	1	0	1	3
Укупно / Просек	13	23	0	1	37

Табела бр.13. Успешност гнежђења степског сокола у Војводини 2023. године

Регион	Бр. успешних парова	Бр. излетелих младих јединки (juveniles)	Просечан бр. младих јединки на бр. успешних парова	Просечан бр. младих јединки на бр. регистрованих парова	Просечан бр. младих јединки на бр. заузетих територија
Укупно/ Просек	30	96	3,20	1,96	1,77
БАЧКА	16	51	3,18	2,32	1,96
БАНАТ	21	67	3,19	2,79	2,31
СРЕМ	0	0	0	0	0
Укупно/ Просек	37	118	3,19	2,56	2,07

Беловрата мухарица (*Ficedula albicollis*)

Беловрата мухарица насељава очувана шумска станишта у Војводини, у долинама уз велике реке (Сава и Дунав) и по обронцима Фрушке горе и Вршачких планина. Здржава се пре свега у старим природним шумама букве, храста и тополе, без густог подраста. Укупна популација у Србији је Укупна популација у Војводини вероватно не прелази 2.000 парова и у благом је опадању.

Током 2023. године нису вршена посебна праћења ове врсте, а током других теренских активности забележена је на четири шумска локалитета током периода репродукције. Гнездилишта су забележена на подручју Купинских греда у СРП „Обедска бара“ и на Змајевцу и Исином чоту у НП „Фрушка гора“.

Орао кликташ (*Clanga pomarina*)

Током 2023. године праћење дистрибуције и популације орла кликташа је углавном реализовано упоредо са другим теренским активностима. Обиђена су следећа подручја где се налазе повољна станишта за ову врсту: СРП „Обедска бара“, ПИО „Вршачке планине“ и „НП „Фрушка гора“. Врста је забележена на подручју Доњег Срема, северно од шуме Матијевица, у јуну 2023. године. На основу осталих прикупљених информација процењује се да се на подручју АП Војводине у 2023. години гнездило највише шест до седам парова орла кликташа.

Колоније вранаца и чапљи

На територији Војводине се налазе бројне мешовите или чисте колоније чапљи и вранаца, у којима се повремено или стално гнезди 11 врста птица, у оквиру 60-70 колонија. Током теренског рада у 2023. години, обиђено је неколико локација где се налазе колоније чапљи и вранаца. Посматрање птица је вршено са дистанце и није се улазило у колоније ради детаљног прегледа броја парова. Колонија у Карловачкој бари код Сремских Карловаца је била активна и поред инфраструктурних радова у околини и састојала се од неколико врста птица, међу којима су доминирале сива чапља *Ardea cinerea* и мала бела чапља *Egretta garzetta*, док су ређе биле жута чапља (*Ardeola ralloides*) и гак (*Nycticorax nycticorax*), а бројност је била око 170 парова. Колонија на Обедској бари се, након две године паузе, током 2023. године поново формирала у марту месецу, у северном делу Потковице. Забележене су и колоније на Ади Чибуклији, на Ади Жилави на Дунаву, састављена од више врста чапљи. У колонији на Чибуклији је забележен ражањ (*Plegadis falcinellus*).

Текуница (*Spermophilus citellus*, L.1766)

Текуница (*Spermophilus citellus*) је глодар чији је ареал распрострањења у значајној мери редукован и фрагментисан. Типичан је становник степских и слатинских ливада и пашњака. Представља ендемску врсту за централну и југоисточну Европу. Према IUCN категоризацији води се као рањива (VU). Иако текуница још увек опстаје у нашој земљи, и код нас је једна од најугроженијих врста, не само на подручју АП Војводине већ на територији Републике Србије. Строго је заштићена. Од некада бројних популација ове врсте на простору АП Војводине, данас су опстале малобројне, које су међусобно изоловане и у великој опасности од нестајања. Најбројније популације текуница задржале су се на степским и слатинским пашњацима Баната. Најважнији узроци нестајања ове врсте су преоравање травних станишта и зарастање пашњака услед недостатка испаше нестајањем сточарства.

У циљу што ефикасније заштите преосталих станишта и опстанка ове, све ређе врсте, врши се евидентирање и картирање локалитета као и праћење стања популација. Такође, мониторинг ове угрожене врсте се обавља у циљу планирања и доношења што ефикаснијих мера заштите. Ове активности су највећим делом повезане са валоризацијом нових подручја предвиђених за заштиту као и у оквиру ревизије природних вредности подручја која су већ под заштитом. Током 2023. године вршени су теренски обиласци станишта текуница на ширем подручју Алибунара на коме се врши валоризација природних вредности у циљу израде студије заштите. Мониторинг текуница је извршен и на подручју Делиблатске пешчаре у оквиру редовних теренских излазака у циљу ревизије природних вредности овог заштићеног подручја.

Станишта текуница у околини Алибунара

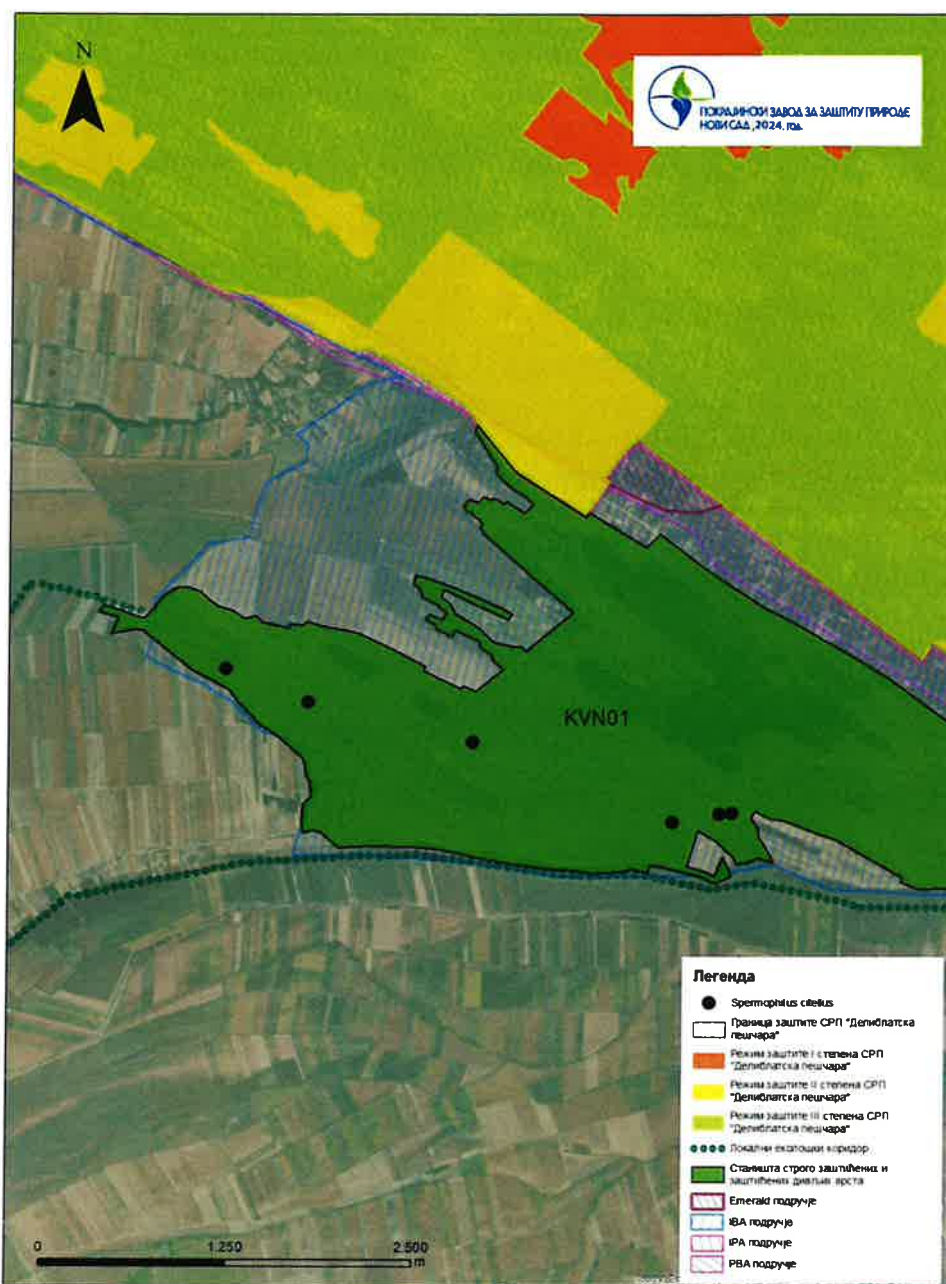
Током јуна, августа и септембра месеца 2023. године вршен је обилазак локалитета околине Алибунара на којима су картирана станишта текуница (Карта 2 и 3). Мониторинг је реализован у оквиру вишегодишње валоризације природних вредности слатинских пашњака овог простора. Обзиром да су ови локалитети картирани током претходне две године овогодишњи обилазак је био у циљу утврђивања стања популација текуница. Утврђено је присуство стабилних популација које су присутне захваљујући сталној испаши стоке. Иако су наведени локалитети на којима живе текунице окружени пољопривредним површинама нису примећена преоравања њихових станишта.

Карта бр. 1: Истраживано подручје околине Алибунара са стаништима текуница

Станиште текуница на простору СРП „Делиблатска пешчара“

Картирање станишта и праћење стања популација текуница на Делиблатској пешчари и околини вршено је током маја, јуна и октобра месеца 2023. године. Укупно је прегледано 13 локалитета на две локације (Карта 2 и 3). На крајњем северозападном делу СРП „Делиблатска пешчара“ локација Државни песак, регистровано је 5 локалитета на којима су станишта текуница. Југо-источније од овог дела, према централном делу Резервата, локација Корн, регистрована су још два локалитета са текуницама (Карта 2). На обе локације се врши испаша крава и оваца. На локацији Хатарнице, која се налази изван

Карта бр. 3: Станиште строго заштићених и заштићених врста - Хатарацице

МОНИТОРИНГ БИОДИВЕРЗИТЕТА ВЛАЖНИХ СТАНИШТА СРП „ОБЕДСКА БАРА“

Током 2023. године праћен је састав фауне птица на влажним ливадама и пашњацима, ревитализованих површина у оквиру СРП „Обедска бара“, на 9 локалитета и на укупној површини од око 300 ха. Локалитети су обухватили: Ливаде Купиника; Ливаде Мајке Ангелине; Ливаде Споменика, Крстоношића ливаде, Чеђинске ливаде, Обрешке ливаде; Ливаде Ревенице; Ливаде Милошеве баре; Ливаде Ширина. Забележено је укупно 37 врста птица, у исхрани и одмарању на наведеним локалитетима

4.1.3.2. КОНТРОЛА КОРИШЋЕЊА И ПРОМЕТА ДИВЉЕ ФЛОРЕ И ФАУНЕ

Одрживи развој природних ресурса директно је зависан од примене и унапређења законске регулативе, и сходно томе како из Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009-др.закон, 72/2009-др.закон, 43/2011-одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018), тако и из Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010-исправка, 14/2016, 95/2018-други закон и 71/2021), проистекла је и Уредба о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Службени гласник РС”, бр. 31/2005, 45/2005-исправка, 22/2007, 38/2008, 9/2010, 69/2011 и 95/2018-други закон). Поменута Уредба регулише сакупљање и све друге облике коришћења и промета дивље флоре и фауне. Контрола подразумева заштитне мере, услове сакупљања, ограничења и забрану сакупљања, коришћења и промета, праћење стања популација заштићених врста на природним стаништима, анализу испуњености услова за издавање дозвола за коришћење заштићених врста у комерцијалне сврхе, евиденцију свих значајних података везаних за дозвољено коришћење заштићених врста.

Уредба кроз прилоге обухвата списак од 97 заштићених врста, и то - 63 биљне врсте, 2 врсте лишјајева + род *Usnea* са 8 врста, 15 врста гљива и 9 врста животиња, као и однос количина заштићених врста у свежем и сувом, односно, прерађеном стању.

Уредбом је предвиђено да дозволу за сакупљање и стављање у промет заштићених врста издаје Министарство заштите животне средине, по претходно прибављеном мишљењу Завода за заштиту природе Србије и Покрајинског завода за заштиту природе (уколико се ради о сакупљању на територији АП Војводине). Мишљење Завода се односи на количине заштићених врста, које се могу сакупљати из појединих региона који су наведени у захтевима правних лица односно, предузетника, као и на то да ли се ради о заштићеном природном добру или не. Уредбом је предвиђено да правна, физичка лица и предузетници могу сакупљати заштићене врсте као матична легла, односно засаде из природних станишта ради заснивања узгајалишта, плантажа, расадника и других облика узгајалишта.

У оквиру праћења сакупљања и промета дивљих биљних и животињских врста у складу са чланом 14. став 2. Уредбе, дана 19.01.2023. године у просторијама Завода за заштиту природе Србије је одржан састанак поводом формирања предлога контигената, количина заштићених врста које ће се сакупљати и стављати у промет у 2023. години. Састанак је сазвао Завод за заштиту природе Србије који предлаже Министарству заштите животне средине количине заштићених врста које ће се сакупљати и стављати у промет у 2023. години.

У раду састанка учествовали су представници: Завода за заштиту природе Србије, Покрајинског завода за заштиту природе, Института за проучавање лековитог биља „Др Јосиф Панчић“ из Београда и Пољопривредног факултета, Универзитета у Београду.

На основу члана 15. Уредбе, Министарство заштите животне средине на основу предлога контигената Завода објавило 24.02.2023. године конкурс за издавање дозвола за сакупљање из природе заштићених врста дивље флоре, фауне и гљива на свом сајту. Право учешћа на овом конкурсима имала су правна лица и предузетници који се баве делатношћу сакупљања и стављања у промет дивље флоре, фауне и гљива под условом да им није изречена казна за прекршај прописана поменутом Уредбом. На основу члана 13. став 3 Уредбе, а по предлогу Завода, донесена је Наредба о забрани сакупљања заштићених врста

дивље флоре и фауне у 2023. години („Службени гласник РС“, бр. 18/2023-48 од 22.02.2023. године), која за поједине врсте забрањује сакупљање на територији читаве Републике Србије или на неком њеном одређеном подручју.

На конкурс се у 2023. години пријавило 150 правних лица односно предузетника. Правна лица су у обавези да пошаљу ОЗВ образац за 2023. годину са извештајем о количинама и месту сакупљања из природе.

Покрајински завод за заштиту природе је на основу захтева Министарства издао 52 мишљења за коришћење и промет заштићених врста. Анализа ове делатности у 2023. години говори да је интересовање за сакупљање дивљих врста у природи остала на нивоу предходних година.

Табела бр.14. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број стручних надзора у сарадњи са инспекцијом у вези контроле промета дивље флоре и фауне	3	Одељење за природна заштићена добра,
Број издатих мишљења о узгоју и процена приноса	30	Одељење за еколошку мрежу и биодиверзитет
Број издатих мишљења за сакупљање дивљих врста из природе	52	

У току 2023. године Завод за заштиту природе Србије је проширио контингент за биљну врсту јагорчика (*Primula veris, flos-cvet*) за 10.000 kg и биљну врсту златица (*Solidago virgaurea, herba*) за 7000 kg.

Сакупљање и промет комерцијалних врста гљива вргања (*Boletus edulis bull Fr.*) и лисичарке (*Cantharellus cibarius L.Fr.*) у току 2023. године је био у оквиру просека предходних година.

Делатност сакупљања и промета пужева је и 2023. године показала да се тржиште стабилизовало у погледу сакупљања пужева из природе. Све три врсте пужа: виноградарски пуж (*Helix pomatia*), шумски, сиви пуж (*Helix lucorum*) и баштенски пуж (*Helix aspersa*), су сакупљене у количинама предложених квота. Забрана за сакупљања ове заштићене врсте је иста као и прошлих година на истим територијама.

Наредбом о забрани сакупљања заштићених врста дивље флоре и фауне у 2023. години сакупљање врста *Testudo hermanni* (шумска корњача), *Vipera ammodytes* (поскок) и *Hirudo medicinalis* (медицинска пијавица), је било забрањено на целој територији Републике Србије.

Комисија за спровођење конкурса за издавање дозвола за сакупљање заштићених врста дивље флоре, фауне и гљива у комерцијалне сврхе у 2023. години је констатовала да се повећао број заинтересованих правних лица за сакупљање тартуфа.

Чланом 20. Уредбе регулисано је гајење заштићених врста дивље флоре и фауне на плантажама и фармама физичких и правних лица односно, предузетника. Они су у обавези

да Завод обавесте о формирању плантаже или узгајалишта ради добијања мишљења о количинама које се гаје и за то је потребно да доставе податке о узгајалишту и то: о локацији, површини, врсти која се гаји. На захтеве узгајивача, односно правних и физичких лица која се баве овим видом пољопривредне производње, Завод је одговорио Мишљењем, након изласка на терен и увида у примењену технику гајења, физиолошког стања усева или јата и постигнутог приноса. Мишљење се даје за процену приноса гајене: дивље фауне (пужева, пијавица, и друго), биљне производње (у зависности од дела биљке у употреби: корен, надземни део биљке, лист и цвет), репродуктивног материјала (семе, ризом, столом) и произведених садница/јединки.

Током 2023. године у складу са чланом 20. став 3. Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Службени гласник РС“, бр. 31/05, 45/05-исправка, 22/07, 38/08, 9/10/69/11 95/18-др.закон и 71/2022) Покрајински завод за заштиту природе је укупно издао 30 мишљења о узгоју и процени приноса за гајење заштићених дивљих врста, које су обухваћене предметном Уредбом, као и Прилозима I и II, Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС“, бр. 05/10, 47/11, 32/16 и 98/16). Доношењем овог Правилника увелико је олакшан плантажни узгој строго заштићених врста. Омогућавањем узгоја строго заштићених врста разрешавају се два озбиљна ограничења: обезбеђује се заштита угрожених врста и опстанак њихових природних популација, а истовремено обезбеђује се квалитетнија сировина за задовољавање потреба тржишта.

Највећи број плантажа регистрован је на територији АП Војводине где постоји и традиција узгајања лековитог биља. Од ароматичног и лековитог биља које је на листи Уредбе, на територији АП Војводине највише се узгајао бели слез (*Althaea officinalis* L.) и шипурак (*Rosa Canina* L.), затим вранилова трава (*Origanum vulgare* L.). Плантажа у Банатском Новом Селу где је на површини од 65 ари засађен црни гавез (*Symphytum officinale* L.), престаје са радом. Нова плантажа шипурака пријављена је на територији општине Врбас, у Фекетићу (око 2,5 ha). У складу са законом о Заштити природе формиран је Покрајински завод за заштиту природе, тако да контролу гајења заштићених врста на плантажама и фармама које се налазе на територији АП Војводине у потпуности обавља поменути Завод.

У 2023. години са узгајалишта пужева у Руском Селу и Сечњу нису подношени захтеви за проценом приноса, што наводи на закључак да та узгајалишта више нису активна.

Са узгајалишта пијавица (*Hirudo medicinalis*) у Купинову, општина Пећинци, током 2023. године нису подношени захтеви за процену приноса.

Дана 21. августа 2023. године извршен је инспекцијски и стручни надзор на узгајалишту шумских корњача (*Testudo hermani*) у Петроварадину и том приликом је извршено пребројавање излежених корњача у 2023. години. У моменту надзора број излежених корњача је био 2.935 примерака. У инкубатору се налазило 205 неизлежених јаја.

Даљи преглед по катастарским општинама и површина на којима се гаје биљне врсте које су на листи Уредбе дат је у табели број 12. Обиласком плантажа и увидом у стање на терену претпоставка је да има већи број непријављених плантажа.

Табела бр.15. Површине плантажно гајених заштићених биљних врста

Датум контроле плантаже	катастарска општина (КО)	бели слез (<i>Althaea officinalis</i> L.)	шипунрак (<i>Rosa Canina</i> L.)	вранилова трава (<i>Origanum vulgare</i> L.)	црни гавез (<i>Symphytum officinale</i> L.)
18.07.2023.	Баваниште	00ha 70a 00m ²		01ha 16a 61m ²	
	Баваниште	00ha 88a 85m ²			
	Баваниште	00ha 52a 00m ²			
08.08.2023.	Сента	05ha 25a 01m ²			
	Сента	02ha 09a 08m ²			
	Сента	01ha 75a 32m ²			
	Сента	01ha 92a 53m ²			
	Сента	02ha 49a 50m ²			
	Сента	02ha 50a 00m ²			
	Сента	02ha 50a 00m ²			
07.09.2023.	Сремски Карловци		01ha 58a 32m ²		
13.09.2023.	Банатско Ново Село				00ha 65a 61m ²
	Дубовац	00ha 23a 64m ²			
	Дубовац	00ha 42a 66m ²			
	Дубовац	00ha 33a 77m ²			
	Дубовац	00ha 33a 77m ²			
	Панчево	01ha 28a 72m ²			
	Панчево	00ha 43a 57m ²			
	Панчево	00ha 59a 56m ²			

Датум контроле плантаже	катастарска општина (КО)	бели слез (<i>Althaea officinalis</i> L.)	шипурак (<i>Rosa Canina</i> L.)	вранилова трава (<i>Origanum vulgare</i> L.)	црни гавез (<i>Symphytum officinale</i> L.)
	Панчево	01ha 47a 43m ²			
	Панчево	00ha 87a 58m ²			
	Гај	01ha 71a 54m ²			
	Гај	01ha 30a 35m ²			
15.09.2023.	Кањижа	00ha 36a 06m ²			
	Кањижа	01ha 05a 48m ²			
	Нови Кнежевац	04ha 56a 29m ²			
	Нови Кнежевац	00ha 97a 56m ²			
	Нови Кнежевац		39ha 85a 93m ²		
22.09.2023.	Горњи Брег	00ha 41a 68m ²			
	Горњи Брег	00ha 44a 00m ²			
	Горњи Брег	00ha 75a 29m ²			
	Трешњевац	00ha 40a 00m ²			
	Велебит	03ha 89a 21m ²			
	Сента	00ha 75a 20m ²			
	Сента	00ha 80a 72m ²			
	Сента	00ha 44a 00m ²			
	Сента	00ha 61a 25m ²			
	Сента	01ha 32a 62m ²			
	Сента	01ha 10a 49m ²			

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА ЗА 2023. ГОДИНУ

Датум контроле плантаже	катастарска општина (КО)	бели слез (<i>Althaea officinalis</i> L.)	шипунрак (<i>Rosa Canina</i> L.)	вранилова трава (<i>Origanum vulgare</i> L.)	црни гавез (<i>Symphytum officinale</i> L.)
	Сента	02ha 83a 83m ²			
	Остојићево	00ha 66a 22m ²			
	Остојићево	00ha 30a 14m ²			
	Остојићево	00ha 30a 13m ²			
	Остојићево	00ha 31a 50m ²			
	Остојићево	00ha 26a 02m ²			
04.10.2023.	Панчево	00ha 26a 00m ²			
	Баваниште	01ha 00a 00m ²		00ha 57a 00m ²	
	Ковин	00ha 20a 00m ²			
	Баваниште	00ha 27a 00m ²			
	Ковин			01ha 72a 83m ²	
	Панчево	00ha 26a 00m ²			
20.10.2023.	Фекетић		02ha 50a 00m ²		
	Сента	02ha 13a 45m ²			
Укупно:		56ha 34a 43m²	43ha 94a 25m²	03ha 46a 44m²	00ha 65a 61m²

4.1.4. ЗБРИЊАВЊЕ СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ И ЗАШТИЋЕНИХ ВРСТА ДИВЉИХ ЖИВОТИЊА

Табела бр.16. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број збринутих јединки у прихватилиште	92 + 23 (у сарадњи ЗОО врт Палић и ПЗЗП)	Стручни сарадници унутрашњих организационих јединица: - Одељење за стручне послове и пројектне активности - Одељење за еколошку мрежу и биодиверзитет
Број измештених јединки из урбане средине на природно станиште (дохрањивање у ПЗЗП и дислоцирање)	69	
Број јединки које су након лечења, рехабилитације или неге успешно враћене у природу	41	
Број јединки предат на анализу, ради утврђивања узрока угинућа	11 (од којих је 7 по налогу Тужилаштва)	Стручни сарадници унутрашњих организационих јединица: - Одељење за стручне послове и пројектне активности - Одељење за еколошку мрежу и биодиверзитет
Број угинулих или усмрћених јединки уклоњених са терена	16	
Број обухваћених строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња	49	
Укупан број свих оперативних активности на збрињавању строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња	211	

У току 2024. године у оквиру редовног пословања Завода, у који спадају и оперативне активности збрињавања строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња, алохтоних врста, егзотичних врста дивљих животиња услед заплена од стране инспекције за заштиту животне средине и полиције за сузбијање еколошког криминала, спроведено је и евидентирано укупно **211** активност. Од чега су **164** активности (табела бр. 13) спроведене на случајевима збрињавања живих јединки, измештања из урбане средине на природно станиште и враћања у природу након лечења или рехабилитације до стицања физичке и здравствене кондиције. Осталих активности у смислу уклањања или преузимања мртвих примерака са терена, као и предавање на даље анализе било је укупно **27**.

Табела бр.17. Преглед збрињавања примерака дивљих врста животиња према просторном распореду.

ВРСТА	Укупан Број јединки	Локације поступања и број јединки	Напомена
Слепи миш	1	Сремска Митровица (1)	1 јед. ВП;
Макаки мајмун	1	Јазак (1)	1 јед. П (заплена)
Ветрушка (<i>Falco tinnunculus</i>)	19	Жабал (1), Нови Сад (5), Српска Црња (1), Српски Милетић (1), Голубинци (5), Арадац (1), Будисава (1), Рума (1), Крушчић (1), Темерин (1), Житиште (1)	8 јед. П; 10 јед. ВП; 1 јед. УПЗ;
Сеоски детлић (<i>Dendrocopos syriacus</i>)	1	Темерин (1)	1 јед. УПЗ;
Дрозд певач (<i>Thurdus philomelos</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. УПЗ;
Зелена жуна (<i>Picus viridis</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. ВП;
Сива чапља (<i>Ardea cinerea</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. ВП;
Жута чапља (<i>Ardeola ralloides</i>)	1	Бачка Паланка (1)	1 јед. П;
Барски петлован (<i>Rallus aquaticus</i>)	1	Савино село (1)	1 јед. П;
Кос (<i>Turdus merula</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. ВП;
Утина (<i>Asio otus</i>)	11	Падина (1), Нови Сад (1), Падина (3), Бачка Паланка (2), Змајево (1), Бечеј (1), Зрењанин (1), Сремска Митровица (1)	4 јед. П; 3 јед. ВП; 4 јед. УПЗ;
Шумска сова (<i>Strix aluco</i>)	1	Рохал Базе (1), Банстол (1),	2 јед. ВП;
Ћук (<i>Otus scops</i>)	2	Шангај (1), Ср. Карловци (1)	1 јед. П; 1 јед. УПЗ;
Црна Чиопа (<i>Arus arus</i>)	24	Нови Сад (24)	24 јед. ВП;
Бела рода (<i>Ciconia ciconia</i>)	11	Сакуле (1), Арадац (2), Сечањ (1), Зрењанин (1), Меленци (1), Шангај (1), Нова Црња (1), Пландиште (1), Ковиљ (1), Глогоњ (1)	11 јед. П;
Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	1	Ечка (1)	1 јед. П;
Орао рибар (<i>Pandion haliaetus</i>)	1	Баноштор (1)	1 јед. П;

ВРСТА	Укупан Број јединки	Локације поступања и број јединки	Напомена
Кукувија (<i>Tyto alba</i>)	8	Футог (1), Кумане (7)	1 јед. УПЗ; 7 јед. ВП;
Лабуд грбац (<i>Cygnus olor</i>)	2	Опаци (1), Каћ (1)	1 јед. ВП; 1 јед. УПЗ;
Риђа чапља (<i>Ardea purpurea</i>)	1	Темерин (1)	1 јед. УПЗ;
Шумска шљука (<i>Scolopax rusticola</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. ВП;
Велика сеница (<i>Parus major</i>)	3	Нови Сад (3)	3 јед. ВП;
Чавка (<i>Corvus moredula</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. ВП;
Кобац (<i>Accipiter nisus</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. УПЗ;
Мишар (<i>Buteo buteo</i>)	5	Нови Бечеј (1), Јазак (1), Бечеј (1), Делиблато (1), Бачка Паланка (1), Суботица (1)	1 јед. УПЗ; 1 јед. ВП; 4 јед. П;
Еја мочварица (<i>Circus aeruginosus</i>)	1	Чонопља (1)	1 јед. УПЗ;
Пчеларица (<i>Merops apiaster</i>)	1	Каћ (1)	1 јед. ВП;
Обична црвенрепка (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	2	Нови Сад (2)	2 јед. ВП;
Чворак (<i>Sturnus vulgaris</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. ВП;
Зеба (<i>Fringilla coelebes</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. ВП;
Сеоска ласта (<i>Hirundo rustica</i>)	4	Нови Сад (4)	4 јед. ВП;
Плаво жута ара (<i>Ara ararauna</i>)	15	Суботица (15)	15 јед. П;
Зеленокрила ара (<i>Ara chloropterus</i>)	7	Суботица (7)	7 јед. П;
Хибрид плаво жута ара и зеленокрила ара	1	Суботица (1)	1 јед. П;
Чешљугар (<i>Carduelis carduelis</i>)	11	Суботица (11)	5 јед. ВП; 6 јед. П;
Смук (<i>Zamenis longissimus</i>)	2	Ипђија (2)	2 јед. ВП;
Белоушка (<i>Natrix natrix</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. ВП;

ВРСТА	Укупан Број јединки	Локације поступања и број јединки	Напомена
Црвеноуха корњача (<i>Trachemys scripta elegans</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. ПЗЗП;
Удав (<i>Boa constrictor</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. П;
Лоптасти питон (<i>Python regius</i>)	9	Нови Сад (9)	9 јед. П; (8 из заплене и један пронађен у граду без власника)
Зелена игуана (<i>Iguana iguana</i>)	2	Нови Сад (2)	2 јед. П;
Кајман (<i>Caiman crocodilus</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. П;
Црвени тегу (<i>Salvator rufescens</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. П;
Savana varan (<i>Varanus exanthematicus</i>)	3	Нови Сад (3)	3 јед. П;
Зелени (арбореални) питон (<i>Morelia viridis</i>)	1	Нови Сад (1)	1 јед. П;
Јеменски камелеон (<i>Chamaeleo calyptratus</i>)	5	Нови Сад (5)	5 јед. П;
УКУПНО			

Легенда:

П – однета у прихватилиште

ВП – враћена на природно станиште

УПЗ – јединка угинула у поступку збрињавања или под ветеринарским третманом

Примерци строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња за које је постојала оправдана сумња након стручног и инспекцијског надзора, уз учешће полиције, да нису угинуле природном смрћу, предате су на утврђивање присуства генома вируса Западног Нила (WNV), утврђивање генома вируса птичијег грипа (Avian Influenza – AI), патоанатомску и токсиколошку анализу у Научни институт за ветеринарство “Нови Сад“ или у Ветеринарски специјалистички институт „Сомбор“. Током 2023. године било је укупно 29 примерака птица (табела бр. 19).

Анализирани су само примерци код којих је било могуће спровести токсиколошке, патоанатомске и вирусолошке анализе.

Табела бр.18. Преглед примерака строго заштићених врста дивљих животиња (угинулих/узмрћених преузетих или уклоњених са терена) за које су рађене токсиколошке, пато-анатомске и вирусолошке анализе или други поступак.

	Врста	Број јединки	Датум налаза	Место налаза и узрок угинућа	Поступак
1.	Дабар	1	04.03.2023.	Зрењанин	ПЗЗП за препарирање
2.	Дабар	1	06.03.2023.	Кањижа	ПЗЗП за препарирање
3.	Ждрал (<i>Grus grus</i>)	31	14.11.2023.	СРП „Слано Копово“ Авијарна инфлуенца	Неколико јединки је узорковано од стране епизоотиолога ради утврђивања узрока угинућа, за остале јединке је наложено нешкодљиво уклањање
4.	Ждрал (<i>Grus grus</i>)	610	15.11.2023.	ПИО „Кањишки јараши“ Авијарна инфлуенца	Неколико јединки је узорковано од стране епизоотиолога ради утврђивања узрока угинућа, за остале јединке је наложено нешкодљиво уклањање
5.	Ждрал (<i>Grus grus</i>)	12	15.11.2023.	Чокањско Копово Авијарна инфлуенца	Неколико јединки је узорковано од стране епизоотиолога ради утврђивања узрока угинућа, за остале јединке је наложено нешкодљиво уклањање
6.	Ждрал (<i>Grus grus</i>)	7	17.11.2023.	ПП „Русанда“ Авијарна инфлуенца	Неколико јединки је узорковано од стране епизоотиолога ради утврђивања узрока угинућа, за остале јединке је наложено нешкодљиво уклањање
7.	Утина	1	20.02.2023.	Идвор	Предата у ВС Ковачица
8.	Мишар (<i>Buteo buteo</i>)	1	30.01.2023.	Нови Бечеј, није могућа процена због старости леша	НИВ „Нови Сад“
9.	Мишар (<i>Buteo buteo</i>)	1	20.02.2023.	Стари Бановци	НИВ „Нови Сад“

	Врста	Број јединки	Датум налаза	Место налаза и узрок угинућа	Поступак
10.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	1	17.09.2023.	Карађорђево, узрок угинућа није било могуће установити, леш се распао/расушио	Нешкодљиво уклањање
11.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	1	22.03.2023.	Сусек, ПП „Полој“, природна смрт	НИВ „Нови Сад“
12.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	1	23.03.2023.	СРП „Горње Подунавље“	ВСИ „Сомбор“
13.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	1	30.03.2023.	Бегеч, Гложан	НИВ „Нови Сад“, по налогу Тужилаштва
14.	Мишар (<i>Buteo buteo</i>)	6	30.03.2023.	Бегеч, Гложан	НИВ „Нови Сад“, по налогу Тужилаштва
15.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	1	03.04.2023.	СРП „Горње Подунавље“, ГЈ „Заштићене шуме“, пронађени остаци птице	Нешкодљиво уклањање
16.	Мишар (<i>Buteo buteo</i>)	2	03.04.2023.	Бачки Петровац, узрок угинућа није било могуће установити, лешеве су били у одмклој фази распада	Нешкодљиво уклањање
17.	Обични галеб (<i>Larus ridibundus</i>)	21	06.04.2023.	Палић, АИ	Неколико јединки је узорковано од стране епизоотиолога ради утврђивања узрока угинућа, за остале јединке је наложено нешкодљиво уклањање
18.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	1	08.04.2023.	Стари Бановци, леш птице у одмаклој фази распада	Нешкодљиво уклањање (леш птице померн са локалитета на којем је пронађен)
19.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	1	18.09.2023.	леш птице у одмаклој фази распада	Нешкодљиво уклањање
20.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	1	13.12.2023.	Српска Црња	НИВ „Нови Сад“
21.	Бела рода (<i>Ciconia ciconia</i>)	1	30.06.2023.	Бачка Паланка, налетела на шиљак од громобрана на врху хале	Нешкодљиво уклањање

	Врста	Број јединки	Датум налаза	Место налаза и узрок угинућа	Поступак
22.	Шумска корњача (<i>Testudo hermani</i>)	1	20.03.2023.	Футор	Завод за препарирање
	УКУПНО	63			

4.1.5. ЗАШТИТА СТАНИШТА

Просторне целине на којима је утврђено присуство врста које се налазе на списковима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/2010; 47/2011; 32/2016 и 98/2016), као и очување подручја чија вегетација припада типовима станишта дефинисаним Правилником о критеријумима за издавање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС“, бр. 35/2010), а налазе се ван заштићених подручја, идентификоване су као просторне целине (геореференцирани полигони) и бази података Завода, у складу са Законом.

Табела бр. 19. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број докумената издатих за секторске планове пољопривреде, ловства и шумарства.	68	Одељење за еколошку мрежу и биодиверзитет у сарадњи са Одељењем за правне и финансијске послове – Одсек за правне и опште послове
Број ажурираних полигона станишта у бази података Завода	10	

База података се ажурира током редовне активности Завода (издавање услова и мишљења, теренска запажања) у складу са стањем датих просторних целина. База података омогућује брзу проверу присуства природних вредности на просторима на којима се планирају одређене активности, као и примену мере заштите које су прописане Законом и подзаконским актима приликом издавања услова заштите природе корисницима природних ресурса. Мере заштите станишта која се налазе ван граница заштићених подручја су саставни делови решења о заштити природе које се издају за израду планских докумената и секторских планова. Посебно су значајни услови који обезбеђују очување станишта на већим подручјима (општина, шумско газдинско, ловно подручје и сл.) и за дужи временски период.

Током 2023. године ажурирани су подаци 10 полигона на подручју општина Беочин, Кањижа, Ковин, Нови Сад, Опово и Суботица. Издати су услови заштите природе за израду просторних планова 6 општина, за коришћење пољопривредног земљишта у државној својини за 25 општина, као и за израду 26 ловних и 11 шумских основа.

Геопортал

Споразум о размени, приступу и коришћењу просторних података (број 04-385/2 од 20.2.2018.године) склопљен је између шест (6) институција са територије Аутономне покрајине Војводине, укључујући Покрајински завод за заштиту природе. Споразумом је дефинисан и успостављен геопортал Аутономне покрајине Војводине, на којем потписнице Споразума публикују податке из своје надлежности, али је и инструмент за дељење података између институција потписница. Геосервис Завода који садржи просторне податке о стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста, од 2021. године је путем наведеног регионалног геопортала постао јавно доступан.

4.1.5.1. ЕКОЛОШКА МРЕЖА СРБИЈЕ

Национална еколошка мрежа у Србији дефинисана је Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС”, бр. 102/2010). Током 2023. године, посећен је знатан број централних подручја еколошке мреже, посебно оних која се налазе на простору заштићених подручја.

Са аспекта интеграције подручја еколошке мреже у развојне планове од посебног је значаја просторно-планска документација на нивоу општина или других већих просторних целина. Обележавање подручја значајних за очување биолошке разноврсности у планским документима, као и примена мера заштите у зони утицаја (дефинисана као заштитна зона Уредбом о еколошкој мрежи) омогућују трајно очување ових просторних целина и пружају могућности за унапређење њиховог стања у будућности.

Мере заштите еколошки значајних подручја и коридора су наведене у свим Решењима издатих од стране Завода у 2023. години за секторске планове (шумарство, водопривреда, пољопривреда, итд). Пошто су еколошки значајна подручја еколошке мреже РС дефинисана Уредбом, није у том смислу вршено издвајање нових подручја, осим издвајања полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста у складу са одговарајућим Правилником.

Током 2023. године, од стране Министарства заштите животне средине, формирана је Радна група за израду Предлога уредбе о еколошкој мрежи. Задатак Радне групе је да изради Предлог уредбе о еколошкој мрежи са прилозима у складу са чланом 38. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010- исправка, 14/2016, 95/2018-др.закон и 71/2021), потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права и обавезама Републике Србије у процесу приступања Европској унији. Током 2023. године одржано је пет састанака и једна веб-конференција.

4.1.5.2. ЕКОЛОШКА МРЕЖА „NATURA 2000“

Завод је током 2023. године био укључен у активности везане за реализацију међународног пројекта *“Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection”* (NATURA 2000 II, 2019-2021), који координира Министарство заштите животне средине у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, а реализује конзорцијум „Eptisa“.

Рад на успостављању еколошке мреже NATURA 2000 одвијао се у складу са активностима, пројектима и препорукама надлежног Министарства, уз сагледавање могућности најповољнијег преношења и имплементације Директиве о заштити дивљих птица (Birds Directive 2009/147/EU) и Директиве о заштити станишта (Habitats Directive 92/43/EEC) у национално законодавство и будућу еколошку мрежу NATURA 2000 у Србији.

Поред учешћа на успостављању и примени административних мера очувања станишта дивље флоре и фауне, као и приоритетних станишних типова за ЕУ, Завод је својим активностима допринео инвентаризацији и картирању врста и станишта. Резултати појединачних пројектних активности Завода, мониторинга врста и станишних типова, као и рада на развоју еколошке мреже, допринели су вредновању подручја и изради предлога мреже NATURA 2000 подручја, уз усаглашавање са заинтересованим странама.

4.1.6. ГЕОНАСЛЕЂЕ

У циљу заштите, очувања и промоције геодиверзитета и објеката геонаслеђа Војводине, у 2023. години реализоване су следеће активности:

- Дефинисање локалитета од посебног значаја за заштиту геонаслеђа;
- Давање предлог мера и активности на очувању, уређењу, презентацији и промоцији објеката геонаслеђа Војводине;
- Укључивање података о објектима геонаслеђа Војводине у просторно - планске документе;
- Укључивање објеката геонаслеђа у (гео)туристичку понуду;
- Израду услова заштите природе за пројекте и активности који се односе на коришћење геолошких и хидрогеолошких ресурса.

Табела бр. 20. Индикатори, број активности и носиоци посла

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број забележених и издвојених објеката геонаслеђа на подручју АП Војводине	0	Сарадници унутрашњих организационих јединица: – Одсек за правне и опште послове
Број одржаних састанака радне групе за успостављање геопаркова у Републици Србији	0	– Одељење за природна заштићена добра, ЗЗПС, ГИС, Природњачки музеј Београд, РГФ, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Географски факултет Београд, Министарство заштите животне средине, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарста

Број одржаних састанака радне групе за успостављање геопарка „Фрушка гора-Лесленд“	0	– Министарство заштите животне средине није формирало радну групу за успостављање геопарка "Фрушка гора - Лесленд" у 2020.
Број одржаних састанака са представницима локалне самоуправе	0	– Одељење за природна заштићена добра

Током 2023. године није било наменских теренских излазака са циљем инвентаризације објеката геонаслеђа Војводине. Такође, прикупљање потребних података реализовано је и током валоризације подручја за које се ради Студија заштите, стручних надзора, кроз издавање услова и мишљења за геолошка и хидрогеолошка истраживања, експлоатацију воде и минералних сировина.

За потребе валоризације подручја у циљу израде Студија заштите током теренског обиласка вршена су геолошка, палеонтолошка и геоморфолошка истраживања на подручју „Лесне долине од Добрице до Алибунара“ и „Стари Бегеј“.

У 2023. години није било састанака Радне групе за успостављање Геопаркова у Републици Србији, именоване од стране Министарства пољопривреде и заштите животне средине са задатком да ради на формирању мреже геопаркова Србије.

Највећи део активности стручних сарадника из области геодиверзитета односи се на издавање услова заштите природе за коришћење геолошких и водних ресурса, експлоатацију минералних сировина, коришћење подземних вода за различите делатности, коришћење површинских вода и водног земљишта, уређење геолошких и палеонтолошких заштићених природних добара и др.

4.1.7. ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Табела бр. 21. Индикатори, активности и носиоци посла

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Унапређење методологије управљања активностима које имају утицај на заштићена подручја (ЗП)	<p>Интегрисање побољшаног поступка оцене угрожености ЗП од загађивача у услове, студије и осталу документацију и њихова примена на терену.</p> <p>Интегрисање побољшаног поступка процене утицаја антропогених чинилаца на промене природних карактеристика подручја и квалитет екосистемских услуга у студије, пројектну и осталу документацију.</p> <p>Интегрисање података из Географског информационог система надлежног водoprивредног предузећа приликом прописивања мера заштите за извођење радова на одржавању каналске мреже.</p> <p>Интегрисање смерница за заштиту природе дефинисаних искључиво за одржавање каналске мреже у Војводини у услове и мере заштите.</p>	Одељење за заштиту животне средине и просторно планску документацију
Смањење бројности и интензитета утицаја на елементе еколошке мреже	Смањење утицаја на станишта и еколошке коридоре.	<p>Одељење за заштиту животне средине и просторно планску документацију</p> <p>Одељење за еколошку мрежу и биодиверзитет</p>
Унапређење сарадње са стручњацима који се баве управљањем водама на свим нивоима, од радника на терену до доносиоца одлука	Настављене су активности на уређењу водног режима унутар Специјалног резервата природе „Окањ бара“, у сарадњи са представницима водoprивредних предузећа ВПД „Горњи Банат“ Кикинда, ВПД „Средњи Банат“ Зрењанин, које су започете од 2019. године за потребе детаљне анализе могућности усаглашавања потреба свих корисника подручја.	<p>Одељење за заштиту животне средине и просторно планску документацију</p> <p>Одељење за природна заштићена добра</p>

Активности везане за индикатор „Унапређење методологије управљања активностима које имају утицај на заштићена подручја“ током 2023. године реализоване су у највећој мери кроз учешће у изради стратешких и планских докумената. Интегрисање резултата и

закључака донетих у процесу иновирања метода истраживања стања животне средине у окружењу заштићених подручја и оцена угрожености заштићених подручја од загађивача обухвата послове на изради услова, студија и остале документације, као и њихову примену на терену. Наведене активности имају за циљ побољшање поступака оцене угрожености заштићених подручја од загађивача, квалитетнију процену утицаја антропогених чинилаца на промене природних карактеристика подручја и квалитет екосистемских услуга, као и смањење негативних утицаја на станишта и еколошке коридоре. Одрживо коришћење природних вредности реализовано је кроз проналажење компромисних решења у организацији простора за потребе различитих корисника чија примена, сагласно текућим и предстојећим обавезама наше државе везано за улазак у Европску унију, пружа могућност добијања финансијске помоћи/подстицаја за сарадњу на заштити подручја.

По питању индикатора „Смањење бројности и интензитета утицаја на елементе еколошке мреже“, током 2023. године фокус је дат смањењу интензитета утицаја и то прописивањем мера за подизање и очување зеленила. Утврђивање функционалних заштитних појасева уз примену кључних предеоних елемената као што је заштитно зеленило, реализује се кроз редовну делатност Завода, превасходно путем издавања услова заштите природе за израду планско-пројектне документације. Осим очувања постојећих и подизања нових зелених површина, подстиче се повезивање зеленила грађевинског подручја са вегетационим целинама елемената еколошке мреже и повезивање зеленила у целовит систем уз обезбеђење равномерног распореда зелених површина.

Везано за индикатор „Унапређење сарадње са стручњацима који се баве управљањем водама“ активности се, између осталог, реализују кроз учешће представника Завода у раду радних група за израду подзаконских аката, плана управљања ризицима од поплава и правилника о минималном одрживом протоку.

За потребе интегралног управљања водама на заштићеним подручјима, а узевши у обзир смањене потребе за одводњавањем на подручју заслањених депресија уз очување водног режима што сличнијем природном, током 2023. године настављене су активности на уређењу водног режима унутар Специјалног резервата природе „Окањ бара“, које су започете од 2019. године, за потребе детаљне анализе могућности усаглашавања потреба свих корисника подручја, реализоване су кроз низ активности у сарадњи Управљача са представницима водопривредних предузећа ВПД „Горњи Банат“ Кикинда, ВПД „Средњи Банат“ Зрењанин и представницима Департмана за географију, туризам и хотелијерство Природно-математичког факултета у Новом Саду. У претходном периоду извршено је прикупљање неопходних података за подршку у одлучивању путем мултидисциплинарног истраживања простора СРП „Окањ бара“, израђена је геоинформациона основа путем снимања топографских карактеристика терена ради одређивања праваца површинског отицања воде, односно извршено је детаљно снимање кључних токова каналског система беспилотном летелицом, обрада снимака и израда тродимензионалних модела канала, обављена су геодетска теренска мерења и израђен је дигитални модел терена. Након извршеног орто-фото снимања целог подручја, израђена је карта терена са зонама плављења односно превлаживања на основу дигиталног модела површине. У сарадњи свих учесника у решавању проблема водног режима у СРП „Окањ бара“, завршена је израда пројекта чији је циљ интегрално управљање водама на добробит свих корисника простора уз очување заштићеног подручја и побољшање стања његових природних вредности. Ради постизања дефинисаног циља, за израду пројектног задатка Покрајински завод за заштиту природе размотрио је еколошке потребе везане за водни режим које могу да обезбеде функционисање слатинских типова станишта. На основу резултата пројектног елабората, током 2023. године, обављани су радови на терену, који су обухватили обнављање пропуста

на каналу K19 (km 0+500, km 1+200, km 3+300, km 4+200) у к.о. Кумане, унутар режима заштите II и III степена.

Резултати пројекта допринеће у значајној мери:

- Побољшању управљања заштићеним подручјем и унапређењу биодиверзитета;
- Унапређењу интегралног управљања водама заштићеног подручја;
- Ублажавању негативних утицаја климатских промена;
- Побољшању квалитета екосистемских услуга;
- Унапређењу сарадње са локалним становништвом кроз одрживо сточарство и ратарство;
- Унапређењу примене принципа циркуларне економије.
- Едукацији стручњака различитих сектора и примена стечених искустава на другим сличним подручјима

Представник Завода учествовао је као члан радне групе за израду Стратегије заштите животне средине Републике Србије за период од 2024. до 2033. године - Зелена агенда за Србију. Кључни аспекти Стратегије укључују унапређење правног и институционалног оквира за заштиту животне средине, јачање привреде засноване на нискоугљеничном развоју, стимулисање иновација и развој „зелених” технологија, борба против климатских промена, инвестиције у обновљиве изворе енергије, енергетску ефикасност, заштиту животне средине и рециклажу отпада. Реализација принципа и стубова Зелене агенде обухвата неколико кључних области:

- Климатске промене и смањење емисија: са фокусом на смањење емисија GHG и прилагођавање на измењене климатске услове, коришћење обновљивих извора енергије, енергетску ефикасност и смањење зависности од фосилних горива.
- Циркуларна економија: са фокусом на индустријску симбиозу, искоришћење отпада, одговорну рециклажу, одрживу производњу, иновације, еко-дизајн, зелене јавне набавке и ефикасну употребу ресурса.
- Смањење загађења животне средине: побољшање квалитета ваздуха, воде и земљишта, смањење индустријског загађења и управљање ризиком, управљање хемикалијама, смањење буке у животној средини, јонизујуће и нејонизујуће зрачење.
- Заштита и инвестирање у биодиверзитет и екосистеме: заштита и одрживо управљање природним ресурсима, укључујући одрживо управљање и заштиту шума, заштићених подручја и дивљих врста.
- Одрживи прехранбени системи и рурални развој: утицај пољопривреде на животну средину, безбедност хране, одржива производња хране, органска храна, употреба специфичних хемикалија (пестициди и ђубрива).

Основна улога Завода је учешће у изради подпоглавља Заштита и инвестирање у биодиверзитет и екосистеме, које се односи на развијање ефикасног система заштите и управљања врстама, типовима станишта, заштићеним подручјима и еколошком мрежом укључујући и НАТУРА 2000 и праћење стања кључних екосистемских услуга, али су осим тога дати коментари и предлози и за остала подпоглавља у делу који је везан за очување природних вредности.

Осим реализације претходно наведених активности, током 2023. године настављено је дводеценијско учешће стручњака Завода у техничкој комисији ISO TC 207/SC 7 везано за област заштите животне средине, са циљем интегрисања савременог приступа континуираног побољшања квалитета животне средине у област заштите природе и очувања биодиверзитета. У овом периоду Завод је учествовао на изради националних

стандарда ISO14015, ISO14020, ISO14030-3, ISO14064-3, ISO14100, који се односе на следеће:

ISO14002/ Environmental management systems - Guidelines for using ISO 14001 to address environmental aspects and conditions within an environmental topic area - Part 2: Water, Sistemi menadžmenta životnom sredinom – Смернице за коришћење ISO 14001, у вези са аспектима и условима животне средине у оквиру тематске области животне средине. Документ се бави питањима менаџмента животном средином која се односе на количину и квалитет воде, као што су узимање, ефикасна употреба и испуштање воде, као и приступе за суочавање са догађајима везаним за воду као што су поплаве и суше. Документ разматра међуповезаност воде са другим еколошким медијима и узима холистички приступ управљању водом због њеног утицаја на екосистеме, услуге екосистема, повезану биодиверзитет, као и људски живот и благостање;

ISO14015/ Environmental management — Guidelines for environmental due diligence assessment, који даје упутство за спровођење „дужне пажње“ код оцењивања животне средине, кроз систематски процес идентификовања аспеката животне средине, питања и стања, као и утврђивања (ако је то одговарајуће) њихових последица на пословање;

ISO14020/ Environmental labels and declarations — General principles, Ознаке и декларације које се односе на заштиту животне средине — Општи принципи;

ISO 14030-3/ Environmental performance evaluation — Green debt instruments — Part 3: Тахопому/ Вредновање перформанси у вези са животном средином: Инструменти и зелено задуживање, Део 3: Таксономија, којим је дефинисана таксономија категорија подобних инвестиција за означавање инструмената као зелено задуживање, укључујући обвезнице и зајмове;

ISO14064-3/ Greenhouse gases — Part 3: Specification with guidance for the verification and validation of greenhouse gas statements / Гасови стаклене баште – Део 3: Спецификација са упутством за верификацију и валидацију изјава о гасовима стаклене баште;

14100/ Guidance on environmental criteria for projects, assets and activities to support the development of green finance, Упутство о критеријумима животне средине за пројекте, средства и активности као подршка развоју зелених финансија.

4.1.8. ИЗРАДА РЕШЕЊА О УСЛОВИМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ, МИШЉЕЊА, ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА И ОБЈЕДИЊЕНА ПРОЦЕДУРА

Током 2023. године Заводу је достављен велики број захтева за издавање услова заштите природе за активности, пре свега у заштићеним подручјима, али и за изградњу објеката, реализацију активности у простору ван заштићених добара, за израду планске документације, основа и програма, као и захтева за издавање мишљења на просторне и урбанистичке планове, шумске и друге основе и програме, студије о процени утицаја, стратешке процене утицаја, законску регулативу, стратешка документа, итд.

Табела бр. 22. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број обрађених предмета у вези издавања решења о условима заштите природе	1003	Сарадници свих унутрашњих организационих јединица Завода
Број издатих стручних основа	525	
Број издатих мишљења	771	

4.1.8.1. ПРОСТОРНО ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Издато је укупно 307 Решења о условима заштите природе за израду просторно планске и урбанистичке документације и Мишљења на просторне и урбанистичке планове, стратешке процене утицаја на животну средину и осталу документацију (табела бр. 24).

Табела бр. 23. Планска документа за која је Завод издао Решења о условима заштите природе:

Просторно планска документација		
<i>Просторни планови</i>		
Просторни план јединице локалне самоуправе/просторни план општине	11	23
Просторни планови - остало	12	
<i>Урбанистички планови</i>		
Генерални урбанистички план	1	235
План генералне регулације	55	
План детаљне регулације	91	
Урбанистички пројекат	88	
Урбанистички планови - остало		

4.1.8.2. ОБЈЕДИЊЕНА ПРОЦЕДУРА

Током 2023. године обрађено је и кроз информациони систем APR СЕОР достављено подносиоцима, 177 предмет у поступку обједињене процедуре у којима је Завод поступао у складу са Правилником о поступку спровођења обједињене процедуре електронским путем („Службени гласник РС“, бр. 96/2023), Уредбом о локацијским условима („Службени гласник РС“, бр. 87/2023) и чланом 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење и 2/2023- Одлука УС), на основу чланова 9., 57. и 102. став 1. тачка 10. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016 и 71/2021), а сагласно захтевима важећих правних аката о заштити природних добара и еколошке мреже.

Од укупног броја решених предмета чија је процедура спроведена на републичком и покрајинском нивоу (38) од стране Покрајинског секретаријата за енергетику,

грађевинарство и саобраћај поднесено је 26 захтева, а 12 предмета је решавано по процедури Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Спроведен број обједињених процедура на локалном нивоу (139) укључује исходовање локацијских услова и изградњу објеката од стране надлежних служби следећих локалних самоуправа: Апатин, Бачка Паланка, Бачка Топола, Бела Црква, Беоцин, Инђија, Жабал, Зрењанин, Кањижа, Ковачица, Кула, Мали Иђош, Нови Бечеј, Нови Сад, Нови Кнежевац, Оџаци, Панчево, Пећинци, Пландиште, Рума, Сента, Сомбор, Србобран, Сремска Митровица, Сремски Карловци, Суботица, Темерин, Врбас, Вршац, Чока, Шид.

4.1.8.3. ИЗДАВАЊЕ УСЛОВА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ И МИШЉЕЊА ЗА ДРУГЕ АКТИВНОСТИ У ЗАШТИЋЕНИМ ДОБРИМА И ВАН ЊИХ

Завод је израдио и издао 1003 решења о условима заштите природе, 525 стручних основа и 771 мишљења, укључујући и 79 мишљења на процене утицаја на животну средину и извештаје о стратешким проценама утицаја на животну средину, као и 29 решења и мишљења на шумске и ловне основе и 19 сагласности на озаконење објеката, са циљем очувања и унапређења заштићених природних добара и одрживог коришћења природних ресурса.

4.1.9. ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ И МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Табела бр. 24. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носилац посла
Број посетилаца Изложбеног простора	12500	– Одељење за правне, финансијске и опште послове у сарадњи са сарадницима других организационих јединица према задатим темама
Број реализованих тематских изложби	3	
Број одржаних предавања и презентација	46	
Број учешћа Завода на сајмовима и манифестацијама	19	
Број наступа у медијима	82	

Завод је током 2023. године реализовао бројне и разноврсне активности на пољу ширења свести о потреби заштите природе. Стручна и шира јавност редовно је упознавана са активностима, акцијама и постигнутим резултатима Завода, као и са актуелностима, општим циљевима и проблемима у заштити природе. У промотивним активностима нарочита пажња посвећена је деци. Остварени су садржаји којима је, поред стицања нових сазнања о природи, промовисана њена заштита. На овом плану је унапређена сарадња са стручним институцијама, образовним институцијама од предшколских до високообразовних, управљачима заштићених подручја, корисницима простора, еколошким дружењима грађана, медијима, итд.

Током 2023. године Завод је учествовао на 19 сајмова и других манифестација:

- 4. и 5. 02.2023.године; Манифестација „Дани отворених врата“. Завод се придружио иницијативи Туристичке организације Града Новог Сада, поводом обележавања Дана града Новог Сада (1. фебруар), и организовао „Дане отворених врата“. Изложбу је током два дана обишло више стотина грађана. Посетиоце су примили и тумачили Природњачку изложбу др Оливер Фојкар и Марија Царан-Павловић.
- 28.02.2023.године, у Заводу је одржана манифестација: „Рециклажа и циркуларна економија“, а организатор је ЕУ Инфо Поинт Нови Сад и Завод. Пре саме дискусије учеснике и публику су поздравили Јелена Анђеловски, менаџерка ЕУ Инфо Поинта Нови Сад и др Жељка Јеличић Маринковић в.д.директора Покрајинског завода за заштиту природе.
- 10.03.2023.године, Завод је гостовао на 8. „Змајевом фестивалу науке“ у Србобрану. Испред Завода учешће на фестивалу су узели: др Оливер Фојкар, Бојана Мајкић и Зоран Племић.
- 31.03. 2023.године Завод је свечано обележио 57. година успешног рада и постојања. Госте и званице су поздравили др Жељка Јелачић Маринковић, в.д.директора Завода, Немања Ерцег, покрајински секретар Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине и Сара Павков, државни секретар у Министарству заштите животне средине Републике Србије.
- 11.04.2023.године; Соко бања, учешће на XI Семинару за управљаче заштићених подручја, које је организовало Министарство заштите животне средине. Представник Завода је био Марко Ђапић
- 25.04.2023.године, у Заводу је одржано „Макетарско такмичење – Дунав 1255“. Макетарски клуб "Нови Сад" у сарадњи са Заводом је организовао 4. такмичење и изложбу у макетарству и моделарству.
- 9.05.2023.године; Завод је узео учешће на Сајму стручног усавршавања студената на ПМФ-у у Новом Саду. Завод је на Сајму студентима биологије, екологије, географије, заштите животне средине и другима пренео знања и искуства о раду и резултатима постигнутим на заштити природе Војводине, могућностима за остваривање праксе, волонтирања и запослења.
- 14 – 20.05.2023.године; Одржана је манифестација “Музеји за 10” и “Европска ноћ музеја”. Посетиоци Завода су имали прилику да посете сталну поставку бесплатно.
- 5. 06. 2023.године, „Радни дан за природу“ ,Завод је у сарадњи са партнерским организацијама НИС, Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине и домаћином акције Националним парком "Фрушка гора" организовао акцију уређења и чишћења Фрушке горе, а поводом 5. јуна, Светског дана заштите животне средине.
- 8.06.2023.године, Завод је подржао „Зелени фестивал“ - еколошки фестивал за децу у Новом Саду. Представници Завода су одржали веома значајну радионицу за око 120 малишана: „Сви различити, а једнако важни“. Представници Завода на Зеленом фестивалу су били: Марија Царан Павловић и др Оливер Фојкар.
- 10.06.2023.године; Завод је подржао манифестацију „Дани Тарашких рода“, одржана је радионица о птицама селицама под називом „Добродошле птице“.
- 6.07.2023.године, учешће на Летњој ревији еколошког филма у Вршцу, Тачка сусретања. Завод је приказао филм „Мој пријатељ штиглић“ и „Заштићена природна добра Новог Сада“.

- 8.07.2023.године, у Заводу је одржана манифестација „Дани Николе Тесле“, отворена је 10. јубиларна ликовно-калиграфска изложба деце Србије у сарадњи са Удружењем војвођанских учитеља.
- 11 – 23.07.2023.године; Завод је учествовао на манифестацији Летња настава „Активности у природи“ за студенте Факултета спорта и физичког васпитања. Предавач и учесник је била: Бојана Мајкић дипл.географ туризмолог.
- 25. 08. 2023; СРП „Обедска бара“, учешће на 29. Међународном волонтерском кампу „Повратак Ибиса“, презентација за волонтере, чишћење влажних ливада. Учесник др Слободан Пузовић.
- 2.–8.10.2023.године; одржана манифестација „Дечија недеља 2023“. Поред Завода, организатор манифестације је било Удружење „Живот као инспирација“, уз подршку Града Новог Сада.
- 1.и 2. 11.2023.године Завод је учествовао на Сајму екологије у Новом Саду заједно са ресорним Секретаријатом.
- 16.и 17.11.2023.године, Завод је узео учешће на 12. Семинару за управљаче заштићених подручја Републике Србије који је одржан у Суботици. Семинар је организовало Министарство заштите животне средине, Одсек за заштићена подручја, а домаћини су били ЈП „Војводинашуме“ и ЈП „Палић – Лудаш“.
- 20.-22.12.2023.године; Завод је учествовао на првом Фестивалу природњачког филма у Смедереву. На фестивалу су приказана два документарна филма у продукцији Завода „Беле роде моје равнице“ и „Потиски бисер“. Завод је представљао др Оливер Фојкар као аутор филмова.

4.1.9.1. ЕДУКАЦИЈА (ПРЕДАВАЊА И ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ)

Изложбenu поставку у згради Завода у Новом Саду, током 2023. године обишло је око 12 500 посетилаца. Поред наведених посетилаца изложбе су посетили и учесници радних састанака, скупова и презентација, одржаваних у свечаној сали Завода.

У току 2023. године стручни сарадници Завода или њихови спољни сарадници одржали су 46 предавања и презентација о природним вредностима и потреби њиховог очувања:

- 04. и 05.02.2023.године; ПЗЗП, „Дани отворених врата“, Посетиоце су примили: Марија Царан Павловић и др Оливер Фојкар.
- 07.02.2023.године; ПЗЗП, одржано предавање „Едукација деце на Природњачкој изложби“, ђацима ОШ „Јован Поповић“. Предавач: Бојана Мајкић
- 15.02.2023.године; ПЗЗП, одржано предавање „Заштита природе Војводине“, студентима „ПМФ“, смер професори географије. Предавач: Бојана Мајкић
- 21.02.2023.године; ПЗЗП, одржано предавање ,студентима „ПМФ“, смер менаџери у туризму. Предавач: Бојана Мајкић
- 10.3.2023.године; ОШ „Ј.Ј.Змај“ Србобран, одржано предавање на тему „Заштита природе у Војводини“. Предавач: др Оливер Фојкар.
- 10.3.2023.године; ОШ „Ј.Ј.Змај“ Србобран, одржано предавање на тему „Природњачка изложба у Новом Саду“. Предавач: Бојана Мајкић.

- 15.03.2023. године; ПЗЗП, одржано предавање „Едукација деце на Природњачкој изложби“, ђацима ОШ „Ђорђе Натошевић“. Предавач: Бојана Мајкић
- 21.03.2023.године; ПЗЗП, одржано предавање „Едукација деце на Природњачкој изложби“. Предавач: Бојана Мајкић
- 30.03.2023.године; ПЗЗП, одржано предавање „Едукација деце на Природњачкој изложби“, ђацима ОШ „Иво Лола Рибар“. Предавач: Бојана Мајкић
- 31.3.2023.године; ПЗЗП, одржано предавање на тему „Резултати рада ПЗЗП у 2022.години“. Предавач: мр.Никола Стојнић.
- 31.3.2023.године; ПЗЗП, одржано предавање на тему „Проглашена заштићена подручја у 2022.години“. Предавач: мр. Наташа Пил.
- 9.5.2023. године; ПМФ Нови Сад, Сајам стручног усавршавања студената, одржано предавање „Рад Покрајинског завода за заштиту природе“. Предавач: др Оливер Фојкар, Марија Царан Павловић.
- 12.04.2023.године; ПЗЗП, одржано предавање „Едукација деце на Природњачкој изложби“, ђацима ОШ „Војвођанских Бригада“. Предавач: Бојана Мајкић
- 16.05.2023. године; ПЗЗП, одржана радионица „Шарени свет лептира“, деци из вртића, „Различак“. Предавач: Бојана Мајкић
- 23.05.2023.године; ПЗЗП, у оквиру стручне праксе на предмету Флора Балканског полуострва на основним и докторским студијама на Биолошком факултету Универзитета у Београду одржано је предавање и презентација примерака из колекције Хербаријума ПЗЗП. Предавач: Ранко Перић.
- 24.5.2023.године; ПЗЗП, одржана радионица „Шарени свет лептира“, деци из вртића „Златокоса“. Предавач: Бојана Мајкић
- 26-27.05.2022., СРП „Краљевац“: предавање "Управљање популацијама риба у заштићеним природним добрима". Предавање је посвећено студентима III године модула Биологија и Екологија, Биолошког факултета Универзитета у Београду, као део наставе из предмета Теренски и лабораторијски практикум из биологије кичмењака. Пре предавања је организована показна вежба са циљем упознавања студената са методама узорковања риба као и детерминација риба. Предавач: Ласло Галмбош.
- 01.06.2023.године; ПЗЗП, одржано предавање „Свет диносауруса“, ђацима ОШ „Михајло Пупин“. Предавач: Бојана Мајкић
- 05.06.2023. године; ПЗЗП, одржано предавање „Заштита природе у Војводини“, ђацима ОШ „Исидора Секулић“. Предавач: Бојана Мајкић
- 10.06.2023.године; манифестација „Дани Тарашких рода“, одржана радионица о птицама селицама под називом „Добродошле птице“. Едукатор: Марија Царан Павловић“.
- 12.06.2023.године; ПЗЗП, одржано предавање „Едукација деце на Природњачкој изложби“, ђацима ОШ „Никола Тесла“. Предавач: Бојана Мајкић
- 15.06.2023. године; ПЗЗП, одржано предавање „Заштита природе у Војводини“, ђацима ОШ „Марија Трандафил“. Предавач: Бојана Мајкић
- 6.7.2023. године; Вршац, Тачка сусретања, одржано предавање и пројекција филмова, на тему „Значај документарних филмова за заштиту природе“. Предавач: др Оливер Фојкар.
- 08.07.2023. до 22.07.2023. године; ПЗЗП, одржано предавање „заштита природе у Војводини“, судентима, „ Факултет спорта и физичког васпитања“. Предавач: Бојана Мајкић

- 19.09.2023. године; општина Кула, одржано предавање: „Значај шумских заштитних појасева за подручје Војводине“ у организацији Покрета Горана Новог Сада „Шума зове на акцију“. Предавач: Марко Ђапић.
- 20.09.2023. године; ПЗЗП, одржано предавање „Едукација деце на Природњачкој изложби“, ђацима ОШ „Десанка Максимовић“. Предавач: Бојана Мајкић
- 11.10.2023. године; општина Темерин, одржано предавање: „Значај шумских заштитних појасева за подручје Војводине“ у организацији Покрета Горана Новог Сада „Шума зове на акцију“. Предавач: Марко Ђапић.
- 12.10.2023. године; ОШ „Ј.Ј.Змај“ Србобран, одржано предавање на тему „Изазови заштите природе у АП Војводини“. Том приликом деца су могла погледати и неколико документарних филмова из продукције завода и то: Потиски бисер – ПП „Стара Тиса“, НП „Фрушка гора“ и СРП „Ковиљско петроварадински рит“. Предавач: др Оливер Фојкар, Бојана Мајкић и Зоран Племић.
- 20.10.2023. године; Суботица, Удружење „Рипариа“, пројекат „Заштита модровране (*Coracias garrulus*) у Војводини“, одржано предавање на тему „Значај и угроженост травних станишта у Војводини“. Предавач: Клара Сабадош
- 25.10.2023. године; ПЗЗП, Правна клиника, одржано предавање на тему „Заштита природе у Војводини“, документарни филм из серијала „Заштићена природна добра Новог Сада“. Предавач: др Оливер Фојкар
- 25.10.2023. године; ПЗЗП, Правна клиника, одржано предавање на тему „Законска регулатива у заштити природе и заштити животне средине у Р.Србији“. Предавач: Ивана Петковић
- 25.10.2023. године; ПЗЗП, Правна клиника, одржано предавање на тему „Међународна сарадња ПЗЗП у области заштите природе“, пројекција спота „Вашко Podunavlje Biosphere Reserve“. Предавач: Марко Туцаков.
- 26.10.2023. године; ПЗЗП, Правна клиника, одржано предавање на тему „Заштићена природна добра у АП Војводини – поступак заштите“. Предавач: мр Наташа Пил
- 26.10.2023. године; ПЗЗП, Правна клиника, одржано предавање на тему „Строго заштићене и заштићене врсте“. Предавач: мр Никола Стојнић и др Слободан Пузовић
- 26.10.2023. године; ПЗЗП, Правна клиника, одржано предавање на тему „Природњачка изложба Покрајинског завода“. Предавач: Марија Царан Павловић.
- 27.10.2023. године; ПЗЗП, Правна клиника, одржано предавање на тему „Активности на заштити животне средине у АП Војводини“. Предавач: др Весна Кицошев
- 27.10.2023. године; ПЗЗП, Правна клиника, одржано предавање на тему „Збрињавање строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња“, документарни филмови из продукције Завода: Орао белорепан враћен у природу, Ветрушке и мале ушаре поново на слободи. Предавач: Илија Миљковић
- 27.10.2023. године; ПЗЗП, Правна клиника, одржано предавање на тему „Инвазивне врсте са законским оквиром у ЕУ и Србији“. Предавач: Ален Киш.
- 27.10.2023. године; ОШ „Вук Караџић“ Србобран, одржано предавање на тему „Изазови заштите природе у АП Војводини“. Том приликом деца су могла погледати и неколико документарних филмова из продукције завода и то: Потиски бисер – ПП

„Стара Тиса“, НП „Фрушка гора“ и СРП „Ковиљско петроварадински рит“.
Предавач: др Оливер Фојкар, Бојана Мајкић и Зоран Племић.

- 1.11.2023.године; Сајам екологије Нови Сад, одржано предавање: Представљање заштићеног подручја ПИО "Потамишје". Предавач: Марко Туцаков стручњак за заштиту природе .
- 2.11.2023.године; Сајам екологије Нови Сад, одржано предавање: Представљање заштићених подручја 2 категорије проглашених у 2023. години: ПП "Слатине у долини Златице“, ПИО "Кањишки јараши", ПП "Мртваје горњег Потисја" и ПП "Стара Тиса код Бисерног острва". Предавач: др Оливер Фојкар .
- 01.и 02.11.2023.године; Сајам екологије и енергетике радионица за децу на тему: Заштићене врсте у Војводини, едукатор је била Марија Царан Павловић.
- 01.12.2023.године; вртић, „ Дечја кућа вера, љубав и нада“, Нови Сад, одржано предавање „Шарени свет лептира“. Предавач: Бојана Мајкић
- 05.12.2023.године; одржано предавање „Заштита природе у Војводини“, ђацима ОШ „Браћа Новаков“, Силбаш. Предавач: Бојана Мајкић
- 08.12.2023.године; одржано предавање „Заштита природе у Војводини“, ђацима „Карловачка гимназија“, Сремски Карловци. Предавач: Бојана Мајкић
- 21.12.2023.године; Смедерево, Фестивал природњачког филма, одржано предавање: Значај природњачког филма за едукацију деце. Приказани филмови из продукције Завода: беле роде моје равнице и Потиски бисер. Предавач: др Оливер Фојкар

4.1.9.2. ИЗЛОЖБЕ

У изложбеном простору Завода, али и у другим просторима организовано је 3 изложбе у организацији Завода и других субјеката, са пратећим активностима:

- 14.02.2023; просторије Завода; изложба фотографија биолога аутора др Драгише Савића – 5000 врста
- 08.07.2023; Изложбени простор Завода; изложба ликовно-калиграфских радова ученика основних школа „Дани Николе Тесле“, у сарадњи са Удружењем Војвођанских учитеља и Министарством просвете, науке и технолошког развоја Р. Србије.
- 29.08.2023; Просторије Завода; фото изложба под називом „Вики воли Земљу“;

4.1.9.3. ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЕКОЛОШКИ ВАЖНИХ ДАТУМА

Завод је током 2023. године пригодним активностима обележио девет (9) значајних еколошких датума. Већина значајних датума је обележена пригодним саопштењима за јавност послатим медијима и постављеним на сајту Завода:

Светски дан образовања о заштити животне средине - 26. јануар; обележен је прикладним саопштењем за јавност на друштвеним мрежама Завода.

Светски Дан влажних подручја - 2. фебруар; под слоганом „Акција за влажна подручја – за људе и природу“, обележен је прикладним саопштењем за јавност и медије на сајту Завода и друштвеним мрежама.

Светски дан дивљих врста - 3. март; је обележен прикладним саопштењем за јавност и медије.

Светски дан шума – 21. март; је обележен предавањем за студенте Шумарског факултета из Београда, представљање Завода, организационе шеме и пројекта Sava-TIES, као и саопштењем за јавност и медије на сајту Завода и друштвеним мрежама.

Светски дан вода – 22. март; је обележен прикладним саопштењем за јавност и медије на сајту Завода и друштвеним мрежама.

Међународни дан чувара природе – 25. март; Завод је учествовао са документарним филмом и своје продукције под називом „Услуге екосистема- природне вредности за добробит људи“.

Дан Покрајинског завода за заштиту природе - 1.априла; је обележен прикладним саопштењем за јавност и медије на сајту Завода и друштвеним мрежама.

Међународни дан биодиверзитета - 22. мај; је обележен прикладним саопштењем за јавност и медије на сајту Завода и друштвеним мрежама

Међународни дан Дунава - 29. јун; под слоганом „Откриј Дунав“, обележен је прикладним саопштењем за јавност и медије на сајту Завода и друштвеним мрежама

Дечија недеља 4 - 10. октобар; обележен је радно уз слободан улаз за сву децу и чланове Удружења „Живот као инспирација“. Мото овогодишње Дечје недеље је био: „Шта детету треба да расте до неба “ .

4.1.9.4. СКУПОВИ

Представници Завода су учествовали на више међународних и националних скупова и састанака у земљи и иностранству, док је највећи број састанка који су планирани да буду одржани у земљи и иностранству, ипак одржани преко различитих интернет платформи (skype, zoom, и др.).

- 27 и 28 јануар 2023године; Међународни скуп посвећен завршетку пројекта, одржан у Мађарској. Испред Завода учесници: Никола Стојнић, Илија Миљковић, Слободан Пузовић
- 10. фебруар 2023.године; учешће у уводном састанку пројекта „ЕУ за зелену агенду у Србији: заштита и инвестирање у биодиверзитет и воде“ који је у Београду организовала Канцеларија УН за развој: Испред Завода учествовали су Тања Бошњак и Марко Туцаков
- 23. фебруар 2023.године; КЦ „Ејшер“, Нови Сад: Представник Завода Ален Киш одржао предавање о шумама као станишту дивљих врста поводом представљања пројекта „Зелени талас Европе“.
- 25 -26. маја 2023.године; Међународни скуп „Experiences on invasive alien species projects in Europe“: Представник Завода Ален Киш је учесницима изложио резултате пројекта DTP Sava TIES. Организатор IUCN, Малага, Шпанија
- 6. јуна 2023.године; учешће у просторијама Завода у интервју организације CIPARD из Француске на тему пољопривредних подручја велике природне вредности у Војводини и доминантних пољопривредних пракси: Испред завода учесник марко Туцаков
- 22. јуна 2023.године; учешће у просторијама Завода у интервју са тимом организације CIPARD из Француске на темупољопривредних подручја велике

природне вредности Војводине: Испред завода учествовали су Марко Туцаков и Клара Сабадош

- 19 – 23. септембар 2023.године, учешће на међународном скупу посвећеном јубилеју Агенције за заштиту животне средине који је одржан у Црној гори; Испред Завода учесници: Дарко Тимотић, Марија Царан Павловић, Слободан Пузовић
- 20-22. септембар 2023.године; Годишња конференција Европског шумарског института. Завод је био коорганизатор годишње конференције Европског шумарског института и модератор радионице на тему Одрживо газдовање шумама. Место одржавања: Ректорат Универзитета у Новом Саду; Испред завода представник Завода Ален Киш
- 26. септембар 2023године; Излагање на тему „Значај шумских заштитних појасева за подручје Војводине“, Округли сто у организацији Покрета Горана Новог Сада, Вршац; Испред завода представник Ален Киш
- 28. септембар – 01. октобар 2023.године, учешће на 11. Орнитофестивалу, одржан Босна и Херцеговина, Сарајево; Испред Завода учесник Слободан Пузовић
- 19. септембра и 11. октобра 2023.године, излагање на тему „Значај шумских заштитних појасева за подручје Војводине“, у организацији Покрета Горана Новог Сада „ШУМА ЗОВЕ НА АКЦИЈУ“; Испред Завода учесник Марко Ђапић
- 3. октобар 2023.године; Конференција „Agroforestry insights in Europe and Serbia“; испред Завода је учествовао у пленарној дискусији Ален Киш, Београд:
- 13. октобра 2023.године, учешће као члан међусекторске експертске радне групе, на састанку везано за пројекат „Стварање услова за обнову шумских предела (ФЛР) на политичком, практичном и тржишном нивоу у циљу постизања неутралног стања деградираности земљишта (ЛДН) у Србији“ (ГЦП/СРБ/007/ГФФ); Испред Завода учесник Марко Ђапић
- 26. октобар 2023.године, учешће на радионици у оквиру пројекта „Шумарска недеља“, који је финансиран од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управе за шуме на Делиблатској пешчари, са темама: „Природи блиско газдовање шумама“, сарадња са другим секторима, „Климатске промене и савремено шумарство и Заштита шума; Испред Завода учесник Марко Ђапић
- 7. новембра 2023.године; учешће на скупу: „Управљање заштићеним природним добрима из угла пољопривредника“ који је организован у СРП „Засавица“ од стране Фонда Уједињених нација за развој; Испред завода учествовали су: Марко Туцаков, Тања Бошњак и Милица Тркуља
- 7-10. новембар 2023.године; Семинар „Концепт природи блиског газдовања шумама и његов допринос адаптацији шума на климатске промене“, Наставно – научна база „Гоч“ Шумарског факултета Универзитета у београду; Испред Завода учесник Ален Киш
- 16 – 17. новембар 2023.године, учешће на XII семинару за управљаче заштићених подручја – накнаде за коришћење заштићених подручја – анализа постојећег стања и предлог активности, одржан у Суботици; Испред Завода учесници Ж. Јеличић Маринковић, Н. Стојнић, Ј. Делић, М. Јањош, К. Сабадош, О. Фојкар

- 22. новембар 2023.године, међународно учешће са темом: „Културни предео Бача – шанса за развој руралног туризма“, Испред Завода учесник Јадранка Делић
- 24.новембар 2023године; Дијалог о климатским променама. Организатор Министарство заштите животне средине у сарадњи са тимом Уједињених нација и УНДП. Сава Центар, Београд:Испред Завода учесник Ален Киш
- 7. децембра 2023.године Конференција „ Look Up“ Клима и глобално загревање: утицај на инвестиције и одрживост, Стратешке промене у политици животне средине, Европска енергетска политика на примеру региона, Критични материјали, одговорна и одржива економија, Грађевинска индустрија и путна инфраструктура, озелењавање бизниса, Енергетска инфраструктура, инвестиције, зелена транзиција; Испред Завода учесник Марко Ђапић
- 12-13. децембар 2023.године; Међународни скуп: „Agroecology Territories for Climate and Green Agenda in the Western Balkan Countries“. Организатор француска организација „AIDA“
- 12 и 13. децембра 2023.године, Међународни скуп на тему „Агроеколошке територије и биодиверзитет“ у Републици Северна Македонија
- 13. децембар 2023.године, учешће на скупу „Решења заснована на природи (Nature based Solutions – NBS) и њихова примена (посебан осврт на заштиту и очување влажних станишта), скуп је одржан у Београду; Учесници испред завода: Марина Јањош и Клара Сабадош
- 27. децембар 2023.године, обука на Институту за шумарство у Београду, на тему:“Коришћење дрвне биомасе из шума различитог узгојног облика и њен утицај на техничко – технолошке, еколошке и економске аспекте производње“. Испред Завода учесник Марко Ђапић

4.1.9.5. НАСТУПИ У МЕДИЈИМА

У току 2023. године стручни сарадници Завода су наступили или је Завод помињан 86 пута у разним електронским и писаним медијима са темама које се тичу заштите природе у АПВ. Укупан број медијских појављивања је био знатно већи од приказаног, ако се узму у обзир сви класични медији: телевизија, радио, штампани медији, те интернет.

Табела бр. 25. Преглед заступљености Завода у медијима током 2023. године.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
1.	Радио Нови Сад, емисија „Под стакленим звоном“	Ален Киш	„Човек и храст“	08.01.2023.
2.	Радио Нови Сад, емисија „Под стакленим звоном“	МСц Ласло Галамбош	Признање за очување природе “Волфганг Штаб”.	15.01.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
3.	https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vesti/329037/Beskrajni-krug-bezakonja-i-u-njemu-kamenolom-O-eksploataciji-kamena-na-Fruskoj-gori.html	Покрајински завод за заштиту природе	Бескрајни круг безакоња и у њему каменолом: О експлоатацији камена на Фрушкој гори	17.01.2023.
4.	https://rtv.rs/sr_lat/vojvodina/novi-sad/laslo-galambos-dobitnik-prestiznog-priznanja-iz-oblasti-ekologije-(audio)_1409778.html	МСц Ласло Галамбош	Ласло Галамбош добитник престижног признања из области екологије	19.01.2023.
5.	РТВ, Емисија „Зврк“	др Оливер Фојкар	Рад Завода и Представљање Природњачке изложбе	28.01.2023.
6.	eEKOLIST	МСц Ласло Галамбош	Награда за очување природе „Волфанг Штаб“ - Ласлу Галамбошу из ПЗЗП	31.01.2023.
7.	Радио НС, Преподневна рубрика	др Оливер Фојкар	2.2.2023. Међународни Дан мочвара, Време је за рестаурацију влажних станишта	02.02.2023.
8.	Радио НС, Новости	др Оливер Фојкар	2.2.2023. Међународни Дан мочвара, Време је за рестаурацију влажних станишта	02.02.2023.
9.	РТВ, Емисија „Зврк“	мр Никола Стојнић, МСц Илија Миљковић	Збрињавање строго заштићених животиња	04.02.2023.
10.	РТВ, Емисија „Под стакленим звоном“	др Оливер Фојкар	2.2. Међународни Дан мочвара, Време је за рестаурацију влажних станишта	05.02.2023.
11.	https://www.021.rs/story/Info/Vojvodina/330975/Pokrenuta-zastita-prirode-Slatine-srednjeg-Banata.html	Покрајински завод за заштиту природе	Покренута заштита природе Слатине средњег Баната	05.02.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
12.	https://www.gradnja.rs/podzemna-garaza-modena-novi-sad-inobacka-izvodjenje/	Покрајински завод за заштиту природе	5.000 кубика бетона за дијафрагму подземне гараже Модена у центру Новог Сада	09.02.2023.
13.	https://www.021.rs/story/Info/Vojvodina/331532/FOTO-Strogo-zasticena-vrsta-ptica-spasena-iz-zatocenistva-u-privatnom-dvoristu.html	Покрајински завод за заштиту природе	Строго заштићена врста птица спасена из заточеништва у приватном дворишту	10.02.2023.
14.	https://gradsubotica.co.rs/strogo-zasticena-vrsta-ptica-spasena-iz-zatocenistva-u-privatnom-dvoristu/	Покрајински завод за заштиту природе	Строго заштићена врста птица спасена из заточеништва у приватном дворишту	11.02.2023.
15.	https://www.danas.rs/vesti/drustvo/novosadska-organizacija-svet-i-dunav-dopunila-zalbu-bernskoj-konvenciji-zbog-izgradnje-priobalja-i-ugrozavanja-zasticenih-vrsta/	Покрајински завод за заштиту природе	Новосадска организација „Свет и Дунав“ допунила жалбу Бернској конвенцији због изградње приобалја и угрожавања заштићених врста	13.02.2023.
16.	https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vodic/331431/Izlozba-fotografija-dr-Dragise-Savica-u-utorak-u-Pokrajinskom-zavodu-za-zastitu-prirode.html	Покрајински завод за заштиту природе	Изложба фотографија др Драгише Савића у уторак у Покрајинском заводу за заштиту природе	13.02.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
17.	https://www.zrenjaninski.com/region/velicanstvene-ptice-orlovi-krstasi-sve-brojnjiji-u-nasim-krajevima/	Покрајински завод за заштиту природе	Величанствене птице: Орлови крсташи све бројнији у нашим крајевима	16.02.2023.
18.	https://www.dnevnik.rs/vojvodina/druzene-sa-sovama-i-orlovima-25-02-2023	Покрајински завод за заштиту природе	Дружење са совама и орловима	25.02.2023.
19.	ЕКОЛИСТ бр.89	др Оливер Фојкар	5000 врста - Отворена изложба фотографија др Драгише Савића	28.02.2023.
20.	https://nsuzivo.rs/is-taknuto/rode-pomele-planove-neimarima-zaustavljena-izgradnja-velikog-poslovnog-kompleksa-u-novom-sadu-dok-se-pticama-nade-novo-staniste	Покрајински завод за заштиту природе	Роде помеле планове неимарима Заустављена изградња великог пословног комплекса у Новом Саду док се птицама не нађе ново станиште	02.03.2023.
21.	https://naslovi.net/2023-03-07/zrenjaninski/ministarstvo-zastite-zivotne-sredine-izdalo-naredbu-ovo-ne-smete-da-sakupljate-u-prirodi/32893787	Покрајински завод за заштиту природе	Министарство заштите животне средине издало наредбу: Ово не смеће да сакупљате у природи!	8.03.2023.
22.	https://naslovi.net/2023-03-12/dnevnik/novine-na-dunavcu-kapija-i-osmatracnica-za-ptice/32933234	Покрајински завод за заштиту природе	Новине на Дунавцу: Капија и осматрачница за птице	13.03.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
23.	https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vodic/334687/Promocija-knjige-o-zasticenim-podrucjima-prirode-u-Srbiji-u-cetvrtak-u-Radnickoj.html	Покрајински завод за заштиту природе	Промоција књиге о заштићеним подручјима природе у Србији у четвртак у Радничкој	15.03.2023.
24.	https://www.mojnovisad.com/vesti/foto-aktivisti-sa-sodrosa-ostavili-posecena-debla-ispred-nekoliko-institucija-id53251.html	Покрајински завод за заштиту природе	Активисти са Шодроша оставили посечена дебла испред неколико институција	26.03.2023.
25.	https://www.masina.rs/krvavi-panjevi-sa-sodrosa-ispred-vise-institucija-u-novom-sadu/	Покрајински завод за заштиту природе	„Крвави“ пањеви са Шодроша испред више институција у Новом Саду	27.03.2023.
26.	https://www.021.rs/Novi%20Sad/komentari/335916	Покрајински завод за заштиту природе	<u>Дан Покрајинског завода за заштиту природе у петак</u>	27.03.2023.
27.	https://rtv.rs/sr_lat/vojvodina/novi-sad/pokrajinski-sekretarijat-za-zastitu-zivotne-sredine-nisu-uocene-nezakonitosti-na-sodrosu_1429459.html	Покрајински завод за заштиту природе	Покрајински секретаријат за заштиту животне средине: Нису уочене незаконности на Шодрошу	28.03.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
28.	https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vodic/335523/Promocija-zbirke-prica-o-Vojvodini-Ilije-Tucica-u-cetvrtak.html	Покрајински завод за заштиту природе	Промоција збирке прича о Војводини Илије Туцића у четвртак	28.03.2023.
29.	https://www.rtv.rs/sr_lat/vojvodina/srem/pokret-gorana-vojvodine-neumorno-unapredjuje-i-stiti-koviljsko-petrovaradinski-rit-audio_1430340.html	Покрајински завод за заштиту природе	Покрет горана Војводине неуморно унапређује и штити Ковилско-петроварадински рит	29.03.2023.
30.	https://rtv.rs/sr_lat/vojvodina/novisad/zoran-zivlak-novosadjanin-potvrđuje-da-je-od-destinacije-mnogo-vaznije-samo-putovanje_1430996.html	Покрајински завод за заштиту природе	Зоран Зивлак, Новосађанин потврђује да је од дестинације много важније само путовање	29.03.2023.
31.	http://www.mojnovisad.com/vesti/foto-aktivisti-sa-sodrosa-ostavili-poruke-nadleznima-na-vratima-zavoda-za-zastitu-prirode-id53336.html	Покрајински завод за заштиту природе	Активисти са Шодроша оставили поруке надлежнима на вратима Завода за заштиту природе	30.03.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
32.	https://www.rtv.rs/sr_lat/vojvodina/novi-sad/pokrajinski-zavod-za-zastitu-prirode-obelezio-57-godina-postojanja_1431973.html	Покрајински завод за заштиту природе	Покрајински завод за заштиту природе обележио 57 година постојања	31.03.2023.
33.	EKOLIST 90.	др Слободан Пузовић	Орао кликташ на рубу опстанака у Србији	31.03.2023.
34.	https://www.danas.rs/vesti/drustvo/voice-tuzilastvo-jos-vek-bez-odluke-o-prijavi-za-secu-drveca-na-sodrosu/	Покрајински завод за заштиту природе	Воице: Тужилаштво још увек без одлуке о пријави за сечу дрвећа на Шодрошу	07.04.2023.
35.	https://rtv.rs/sr_lat/vojvodina/danas-se-obelezava-dan-zastite-prirode-audio_1435100.html	Покрајински завод за заштиту природе	Данас се обележава Дан заштите природе	11.04.2023.
36.	https://www.mojnovisad.com/navigatork/19.april.2023.staudisemo-javna-rasprava-u-pokrajinskom-zavodu-za-zastitu-prirode-id44577.html	Покрајински завод за заштиту природе	Шта удишемо? - јавна расправа у Покрајинском заводу за заштиту природе	19.04.2023.
37.	https://rtv.rs/sr_lat/vojvodina/novi-sad/obeleden-medjunarodni-dan-biodiverziteta-krajnje-vreme-za-akciju-audio_1447186.html	Покрајински завод за заштиту природе	Обележен Међународни дан биодиверзитета, крајње време за акцију	23.5.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
38.	https://www.novosti.rs/srbija/vesti/1241742/najvec-evropska-grabljivica-napustila-palicanjani-orao-belorepan-ponovo-poleteo	Покрајински завод за заштиту природе	Највећа европска грабљивица напустила Палић: Рањени орао белорепан поново полетео	24.5.2023.
39.	https://www.021.rs/story/Info/Vojvodina/341742/FOTO-Orao-belorepan-siva-vetruska-i-druge-zasticene-ptice-vracene-u-prirodu-kod-Ludaskog-jezera.html	Покрајински завод за заштиту природе	Орао белорепан, сива ветрушка и друге заштићене птице враћене у природу код Лудашког језера	25.5.2023.
40.	Е ЕКОЛИСТ бр.27	Илија Миљковић – стручњак за заштиту природе	Успешно полетање опорављених птица	29.05.2023.
41.	РАДИО НС, еколошки магазин „Хоризонт“ на мађарском језику	Клара Сабадош	Разговор на тему: Климатске промене	1.6.2023.
42.	https://www.mojnovisad.com/vesti/zeleni-festival-od-5.-do-9.-juna-u-novom-sadu-id54690.html	Покрајински завод за заштиту природе	Зелени фестивал од 5. до 9. јуна у Новом Саду	1.6.2023.
43.	https://www.tegraf.rs/vesti/srbija/3691384-povodom-svetskog-dana-zastite-zivotne-sredine-nis-i-njegovi-volonteri-u-akciji-ciscenja-fruske-gore	Покрајински завод за заштиту природе	Поводом Светског дана заштите животне средине НИС и његови волонтери у акцији чишћења Фрушке горе	5.6.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
44.	https://www.mojnovisad.com/vesti/muzeji-novog-sada-posveceni-publici-edukativni-ili-tek-zgrade-za-cuvanje-predmeta-id54802.html	Покрајински завод за заштиту природе	Музеји Новог Сада: Посвећени публици, едукативни или тек зграде за чување предмета?	6.6.2023.
45.	https://www.blic.rs/eu-mogucnosti/ponovo-leti-nas-orao-krstas-evo-ko-je-zasluzan-za-to-sto-su-mladi-orlicimima-mihajlo/17frhch	Покрајински завод за заштиту природе	Поново лети наш орао крсташ	9.6.2023.
46.	https://gradsubotica.co.rs/suma-posedena-migranti-ostali/	Покрајински завод за заштиту природе	Шума посечена, мигранти остали	18.06.2023.
47.	https://www.dnevnik.rs/novisad/ukoliko-vas-ne-svrbi-dep-ne-ubijajte-ih-u-novom-sadu-sve-veca-pojava-broja-gmizavaca-zbog	Покрајински завод за заштиту природе	Уколико вас "не сврби деп" не убијате их: У Новом Саду све већа појава броја гмизаваца због високог водостаја	27.6.2023.
48.	Еколист бр.91	Покрајински завод за заштиту природе	Радни дан за природу	28.6.2023.
49.	https://novaekonomija.rs/lifestyle/orlova-krstasima-i-dalje-je-potrebna-zastita	Покрајински завод за заштиту природе	Орловима крсташима и даље је потребна заштита	5.7.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
50.	https://www.dnevnik.rs/novi-sad/spasene-crne-ciope-uspesno-poletele-sa-novonaselske-livade-14-07-2023	Покрајински завод за заштиту природе	Спасене црне чиопе успешно полетеле са новонасељске ливаде	14.7.2023.
51.	https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vesti/346868/FOTO-Ciope-koje-su-Novosadjani-spasli-nakon-oporavka-pustene-na-Novom-naselju.html	Покрајински завод за заштиту природе	ФОТО: Чиопе које су Новосађани спасли, након опоравка, пуштене на Новом насељу	15.7.2023.
52.	https://naslovi.net/2023-07-14/dnevnik/spasene-crne-ciope-uspesno-poletele-sa-novonaseljske-livade/33946289	Покрајински завод за заштиту природе	Спасене црне чиопе успешно полетеле са новонасељске ливаде	15.7.2023.
53.	https://www.021.rs/Novi%20Sad/komentari/347414	Покрајински завод за заштиту природе	<u>ФОТО: Покрајински завод за заштиту природе из олује спасавао роде и друге строго заштићене животиње</u>	20.07.2023.
54.	ТВ Прва	Марко Туцаков	Штета на биодиверзитету које су настале током јулског невремена	24.07.2023.
55.	РТВ Војводина	Марко Туцаков	Штета на биодиверзитету које су настале током јулског невремена	28.07.2023.
56.	Радио Нови Сад, емисија „Под стакленим звоном“	Ален Киш	Разговор о шумама које су оштећене олујама током 2023. год. и могућим решењима за повећање отпорности шума.	30.07.2023.
57.	ЕКОЛИСТ бр.92	Јелена Станишић, Оливер Фојкар	Црне чиопе успешно полетеле	31.7.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
58.	РАДИО Нови Сад	Марко Ђапић	Преподневни програм са темом "Штете на шумама и заштићеним подручјима у јулским олујама."	6.8.2023.
59.	https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vesti/349791/Na-Fruskoj-gori-i-u-Backoj-unisteno-hiljade-hektara-suma-bice-potrebne-godine-da-se-obnove.html	Покрајински завод за заштиту природе, Ален Киш, Илија Миљковић	На Фрушкој гори и у Бачкој уништено хиљаде хектара шума, биће потребне године да се обнове	14.08.2023.
60.	https://naslovi.net/2023-08-12/zrenjaninski/hrast-luznjak-star-vise-od-300-godina-stradao-u-olujnom-nevremenu-foto/34141672	Покрајински завод за заштиту природе	Храст лужњак, стар више од 300 година, страдао у олујном невремену (Фото)	12.08.2023.
61.	ДНЕВНИК	Ален Киш	Текст о страдању шума и дрвећа од олујних ветрова.	13.08.2023.
62.	https://24sedam.rs/drustvo/vesti/236759/nevreme-opustosilo-sume-u-vojvodini/vest	Покрајински завод за заштиту природе	Године ће бити потребне за обнову: Невреме опустошило шуме у Војводини, страдао и животињски свет	14.08.2023.
63.	https://nsuzivo.rs/istaknuto/unisteno-1-300-hektara-sume-tokom-dva-razorna-nevremena-potrebne-godine-za-obnovu-priode	Покрајински завод за заштиту природе	Уништено 1300 хектара током два невремена Потребне године за обнову природе	14.8.2023.
64.	ПОЛИТИКА	Марко Ђапић	"Штете на шумама и заштићеним подручјима у јулским олујама."	17.08.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
65.	https://www.politika.rs/sr/clanak/567937/Najlepse-fotografije-sa-konkursa-Viki-voli-zemlju	Покрајински завод за заштиту природе	Најлепше фотографије са конкурса „Вики воли Земљу”	24.8.2023.
66.	EuroNews	Ален Киш	Изјава о утицају олујних ветрова на природне вредности	29.08.2023.
67.	ЕКОЛИСТ 93.	Ален Киш	Од ветра се не може заштитити, али штете можемо смањити	31.8.2023.
68.	https://naslovi.net/2023-08-30/dnevnik/jedna-od-najlepsih-ulica-novog-sada-nekada-strafta-socijalisticke-industrije-danas-zelena-oaza-u-hladu-stogodisnjih-koprivica-pogadjate-li-koja-je/34291250	Покрајински завод за заштиту природе	Једна од најлепших улица Новог Сада Некада штрафта социјалистичке индустрије, данас зелена оаза у хладу стогодишњих копривића Погађате ли која је?	1.9.2023.
69.	https://n1info.rs/vesti/kod-backe-topole-nadjeni-uginuli-orao-belorepan-i-otrovni-mamci/	Покрајински завод за заштиту природе	Код Бачке Тополе нађени угинули орао белорепан и отровни мамци	19.9.2023.
70.	РТС, Дневник 2	Ален Киш	Изјава о штетама у природи изазваним суперхелијским олујама.	20.09.2023.
71.	https://www.masina.rs/policija-prekinula-protestnu-setnju-stop-sечи-suma-na-fruskoj-gori/	Покрајински завод за заштиту природе	Полиција прекинула протестну шетњу „Стоп сечи шума“ на Фрушкој гори	25.09.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
72.	https://www.dnevnik.rs/vojvodina/mreza-posumimo-vojvodinu-na-delu-okrugli-sto-o-vetrozastiti-26-09-2023	Покрајински завод за заштиту природе	Мрежа „пошумимо Војводину“ на делу Округли сто о ветрозаштити	26.9.2023.
73.	еЕколист 28.	др Оливер Фојкар	Фото изложба – Вики воли Земљу, Србија 2023.	30.9.2023.
74.	https://www.novosti.rs/srbija/vesti/1288660/vracene-prirodno-staniste-podrucju-srp-ludasko-jezero-prstenovane-cetiri-male-usare-dve-vetruske	Покрајински завод за заштиту природе	Враћене у природно станиште: На подручју СРП "Лудашко језеро" прстеноване четири мале ушаре и две ветрушке	06. 10. 2023.
75.	https://www.rtv.rs/sr_lat/vojvodina/novi-sad/priprema-zemljista-za-prolecnu-setvu_1485760.html	Покрајински завод за заштиту природе	Припрема земљишта за пролећну сетву	19.10.2023.
76.	https://www.025.rs/video-u-toku-izmuljavanje-dunavca-kod-backog-monostora/	Покрајински завод за заштиту природе	У току измуљивање Дунавца код Бачког Моноштра	21.10.2023.
77.	https://www.novosti.rs/srbija/vesti/1293158/koprivic-mladica-istom-mestu-novosadski-spomениk-prirode-unisten-letos-oluji-ipak-nastavlja-zivi	Покрајински завод за заштиту природе	Копривић младица на истом месту Новосадски споменик природе уништен летос у олуји, ипак наставља да живи	21.10.2023.
78.	Радио Нови Сад	Марко Туцаков	Тема о проглашењу ПИО „Потамишје“.	03.11.2023.
79.	Радио Београд	Марко Туцаков	Тема о проглашењу ПИО „Потамишје“.	06.11.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
80.	https://www.mojnovisad.com/vesti/odbacena-zalba-suvlasnice-galensa-morace-da-plati-sudske-troskove-aktivistima-id58414.html	Покрајински завод за заштиту природе	Одбачена жалба сувласнице Галенса, мораће да плати судске трошкове активистима	23.11.2023.
81.	https://www.republika.rs/vesti/drustvo/489789/potamisje-zasticeno-podrucje-opovo	Покрајински завод за заштиту природе	Парк природе „Потамишје“: Влада Србије га ставила под заштиту, предео изузетних одлика и лепоте	28.11.2023.
82.	https://bizlife.rs/sokolom-za-sokola-srbijavoz-kampanja-karte-soko-voz-alibunar/	Покрајински завод за заштиту природе	„Соколом за сокола“: Србијавоз ће од сваке купљене карте одвајати динар за станиште птице	30.11.2023.
83.	Еколист 29.	др. Оливер Фојкар, мр. Никола Стојнић, МСц Илија Миљковић	Ждралови угрожени птичијим gripом	30.11.2023.
84.	https://www.zrklik.com/2023/12/pticiji-grip-u-banatu-zarazena-podrucja-tomacevac-i-melenci/	Покрајински завод за заштиту природе	Птичији грип у Банату-Зарашена подручја Томашевац и Меленци	06.12.2023.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
85.	Подкаст Удружења спортиста риболоваца „Делиблатско језеро“ и Института за регионални развој у оквиру пројекта „Сачувамо станиште умбре“ финансиран у склопу пројекта „EU за Zelenu agendu u Srbiji“	МСц Ласло Галамбош	Теме обухваћене разговором су биле поступак проглашења, односно проширења заштићеног природног добра, валоризација природних вредности једног подручја, прављање заштићеним природним добром, као и природне вредности СРП "Краљевац".	22.12.2023.
86.	Еколист бр.95	Покрајински завод за заштиту природе	Соколом за сокола	25.12.2023.

4.1.10. САРАДЊА СА ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Завод је, као и претходних година, наставио сарадњу са многобројним државним и ресорним органима и то, пре свега, са Министарством заштите животне средине и Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде, покрајинским органима, првенствено Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине, као и органима локалне самоуправе АП Војводине, пре свега Градском Управом за заштиту животне средине Града Новог Сада.

Сарадња са одређеним институцијама је потврђена и унапређена следећим потписаним споразумима о сарадњи:

- Споразум о сарадњи са Универзитетом у Новом Саду - Академија уметности бр. 04 028 603 од 09.03.2021. године
- Споразум о сарадњи са Природно-математичким факултетом - Универзитет у Крагујевцу бр. 04 028 197/2 од 01.02.2021. године
- Споразум о сарадњи на активностима збрињавања строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња (ВА Дарвин) бр. 04 028 778 од 23.03.2021. године
- Споразум о пословно-техничкој сарадњи са Институтом за проучавање лековитог биља Др Јосиф Панчић, бр 04 028 1227 од 20.04.2021. године
- Споразум о пословно-техничкој сарадњи са ЈП „Завод за уџбенике“, бр 04 028 1248 од 26.04.2021. године
- Споразум о сарадњи са Пољопривредним факултетом у Новом Саду-Департаман за уређење вода бр. 04 028 1818 од 16.06.2021. године.
- Споразум о сарадњи са Министарством пољопривреде шумарства и водопривреде, Управа за пољопривредно земљиште, бр. 04 028 2049 од 07.07.2021. године
- Споразум о сарадњи са ЈВП „Воде Војводине“, бр. 04 028 2664 од 01.09.2021. године

- Споразум о сарадњи са Покретом горана Сремске Митровице, бр. 04 022 2544 од 17.08.2021. године
- Уговор о сарадњи са Институтом за одрживи развој и заштиту животне средине „Зелени круг“ издавач еколошких издања „Еколист“ и „еЕколист“, бр. 0 123 од 25.01.2022.године
- Уговор о сарадњи са Институтом за одрживи развој и заштиту животне средине „Зелени круг“ издавач еколошких издања „Еколист“ и „еЕколист“, бр. 0 123 од 25.01.2022.године
- Споразум о сарадњи са Пољопривредном школом са домом ученика Бачка Топола, Маршала Тита 167, 24300 Бачка Топола, бр. 04 028 209 од 31.01.2022. године
- Споразум о сарадњи са Педагошким факултетом у Сомбору, Универзитет у Новом Саду, бр. 04 028 2770 од 30.09.2022. год

Током претходних година настављена је сарадња са ЈП „Војводинашуме“ и Покретом горана Сремска Митровица, на завршетку и презентовању резултата пројекта „Sava TIES“, као и са другим организацијама и установама које се баве заштитом природе у сливу реке Саве („Krajinski park Ljubljansko barje“, „JU za zaštitu prirodnih vrijednosti Zagrebačke županije – Zeleni Prsten“, „PP Lonjsko polje“, „NP Una“, „Центар за животну средину Бања Лука“, „EuroNature“, „Sava Parks“).

Изузетно интензивну сарадњу током 2023. године Завод је остварио са Електромрежом Србије АД (ЕМС), везано за усклађивање интереса електропривреде и заштите биодиверзитета на високонапонским далеководима и у трафостаницама, пре свега у односу на степског сокола (*Falco cherrug*). Активности су реализоване на основу Споразума о сарадњи бр. 04-802 од 23.03.2020. године, потписаног између ЕМС, Завода и Друштвом за заштиту и проучавање птица Србије, а које су се пре свега односиле на постављање нових алуминијумских кутија за гнезђење степског сокола на високонапонским далеководима, као и на премештање раније постављених дрвених платформи и алуминијумских кутија на боље локације, уз опремање гнезда са новим слојем шљунка и посебно припремљеном подлогом од вештачке траве на итисону.

У оквиру радне групе за питања газдовања шумама на простору Општине Бачка Паланка, Завод је учествовао у усаглашавању конфликтних циљева између корисника који практикују рекреацију и одмор у шуми, врше заштиту природних вредности и шумарства као привредне делатности.

Током претходних година остварена је сарадња са Институтом за Ботанику и Ботаничком баштом „Јевремовац“ (помоћ око одређивања критичних таксона васкуларне флоре за потребе картирања Natura 2000 врста и станишта) и стручним особљем Покрета горана Сремска Митровица (помоћ око одређивања врста васкуларне флоре за потребе истраживања Специјалног резервата природе „Засавица“).

У циљу координације напора на активној заштити строго заштићене и критично угрожене врсте у Србији банатског божура (*Paeonia officinalis* subsp. *banatica*) склопљен је Споразум о пословно-техничкој сарадњи између Института за лековито биље „Др Јосиф Панчић“ из Београда и Покрајинског завода за заштиту природе, (оверен и заведен у Заводу под 04 бр. 028-1227 од 20. 04. 2021. године).

Сарадња са Департманом за уређење вода Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду, кроз давање писма подршке за аплицирање код Фонда за иновациону

делатност Републике Србије са предлогом пројекта под називом „Nature-Inspired AI-based Flood Prediction Platform“ акроним „Flow-SensAI“.

Сарадња са ЈП „Урбанизам“ Завод за урбанизам Нови Сад одвијала се у пружању стручне помоћи при изради Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Бегечка јама“. Такође сарадња се одвијала и на пољу размене текстуалних и дигиталних геопросторних података који се односе на подручја од националног и међународног значаја за заштиту природе, просторно-планску, урбанистичку, регулациону и пројектну документацију којом се обезбеђује ефикасније обављање законом утврђених послова.

Настављена је сарадња са Биолошким факултетом из Београда и пружање стручне помоћи приликом планирања и спровођења теренске наставе у СРП „Краљевац“ везано за истраживање рибљих врста, као и у поступку прибављања дозвола за риболов у научно-истраживачке сврхе и дозволе за истраживање строго заштићених врста риба.

Сарадња са Институтом за биолошка истраживања Синиша Станковић из Београда везано за пружање стручне помоћи у поступку прибављања дозвола за риболов у научноистраживачке сврхе и дозволе за истраживање строго заштићених врста риба.

Сарадња са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине везано за издавање услова заштите природе за потребе вршења риболова у научноистраживачке сврхе и електрориболов, као и издавања услова заштите природе за израду програма управљања рибарским подручјима.

Сарадња са Градском управом за заштиту животне средине Града Новог Сада везано за израду Нацрта Одлуке о заштити ПП „Бегечка јама“.

Током августа и септембра представници Завода, као део радне групе, учествовали су у припреми Правилника о утврђивању плана вађења речних наноса. Састанци радне групе одржани су у просторијама Републичке дирекције за воде, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде а представници Завода били су Дарко Тимотић и Бојан Миленић. Поред наведеног, сарадња са наведеном институцијом се одвијала и учешћем представника Завода у Радној групи која има задатак израде подзаконског акта којим се ближе прописују начин и мерила за одређивање минималног одрживог протока.

Завод је пружио подршку Музеју у Смедереву око организације првог Фестивала природњачког филма 20-22. децембра 2023. године. У плану је наставак сарадње у организовању и унапређењу овог фестивала следеће године.

Министарство заштите животне средине: Завод је преко свог представника у радној групи учествовао у изради Програма прилагођавања на измењене климатске услове за период од 2023. до 2030. године, као и у радној групи за припрему националног извештаја према Конвенцији УН о борби против десертификације.

Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине и Општина Бела Црква: Сарадња на припреми предлога пројеката за „Interreg“ позив са Румунијом.

ЈП „Војводинашуме“ Петроварадин: Сарадња на припреми предлога пројеката за „Interreg“ позив са Хрватском. (напомена: „уговорене“ стручне услуге за аплициране пројекте са Румунијом и Хрватском се не могу пријавити као планирани пројекти због тендера!)

Савет за управљање шумама (FSC): Завод је дао предлоге за унапређење предлога Националног стандарда за одрживо газдовање шумама.

Европски шумарски институт (EFI): Завод је био координатор годишње конференције EFI у Новом Саду и модератор радионице за кориснике шума.

Центар за еколошка истраживања Института за екологију и ботанику (Мађарска). Сарадња на моделовању потенцијалне вегетације Војводине у условима климатских промена.

4.1.11. КУЛТУРНИ ПРЕДЕО БАЧА

Крајем јануара 2023. године предата је номинација за Културни предео Бач у УНЕСКО организацију у Паризу. Током 2023. године експертски тим који је учествовао у изради номинације, а кога су чинили и представници Покрајинског завода за заштиту природе, је на захтев УНЕСКО организације, вршио одређене измене и дораде номинационог досијеа. Одлука УНЕСКО организације биће позната у јуну 2024. године.

У току поступка добијања независног мишљења о номинационом досијеу Културни предео Бач у периоду од 24–28. јул 2023. године у нашој земљи је боравила експерт Икомоса, Русудан Мирзикашвили, архитекта, из Грузије (Тбилиси). Такође били су присутни и експерти из Србије: проф. др Дубравка Ђукановић, директор Републичког завода за заштиту споменика културе; др Славица Вујовић, Покрајински завод за заштиту споменика културе Петроварадин (аутор номинационог документа); Владимир Џамић, РЗЗСК (аутор номинационог документа); проф. др Вишња Кисић, УНЕСКО катедра за културне политике и менаџмент (аутор номинационог документа); мр Маја Ђорђевић, координатор за имплементацију Конвенције о светском наслеђу, РЗЗСК као и представник Покрајинског завода за заштиту природе др Јадранка Делић (аутор номинационог документа). Обилазак Културног предела Бач почео је од јужне границе, у Бачком Новом Селу и том приликом, између осталог, представник Завода је приказала природне карактеристике на територији Парка природе „Доња Мостонга“ као и како квалитет земљишта утиче на поједине биљне заједнице и врсте. Активност представника Завода се наставила и други дан током кога је заједно са представницима ЈП „Војводинашуме“ изложен начин како су се у прошлости формирале површине под храстовом шумом, колики је период плодности и на који начин стручњаци омогућавају опстанак храста лужњака на заслањеном земљишту. У оквиру шумског газдовања на територији општине Оџаци, учесници мисије су обишли три локације на којима се узгајају храстови у три фазе узраста. Током четири дана обиласка великог броја локалитета и састанака са многобројним заинтересованим представницима локалних самоуправа, појединцима и удружењим и др. завршни састанак је одржан у Министарству културе Републике Србије. Након завршене експертске мисије Р. Мирзикашвили је истакла да је мисија била добро организована и да је добила све информације које су јој неопходне за израду мишљења.

4.2. МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ И САРАДЊА

Табела бр. 26. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број уговорених пројеката где је Завод партнер	1	<ul style="list-style-type: none"> - Одељење за стручне послове и пројектне активности - Сарадници других унутрашњих организационих јединица Завода у зависности од теме пројекта
Број пројеката где је Завод корисник	-	
Број пројеката где је Завод придружени партнер	-	
Број пројеката где је Завод заинтересована страна	2	

Међународна сарадња Завода остваривана је у смислу контаката са међународним институцијама и организацијама и учешћима на скуповима различитог карактера организованим ради јачања капацитета у заштити природе, реализације међународних пројеката који су уговорени, подржавањем пројеката у којима је Завод заинтересована страна, реализацијом пројеката по принципу стручне услуге и припремом нових пројеката.

Од 25. до 26. маја 2023. организован је у Малаги, Шпанија, Међународни скуп „Exchanging Experiences on invasive alien species projects in Europe“ у организацији IUCN. Представник Завода Ален Киш је учесницима изложио резултате пројекта DTP Sava TIES.

Од 12. до 13. 12.2023. у Скопљу, Северна Македонија, организован је међународни скуп: „Agroecology Territories for Climate and Green Agenda in the Western Balkan Countries“. Организатор је била француска организација „AIDA“, а у име Завода су учествовали Ален Киш и Марко Ђапић.

Од 18. до 24. 9. 2023. године у Хераклиону, Грчка, одржан је, у организацији The Mediterranean Education Initiative on Environment and Sustainability (MEdIES) Asterousia Hybrid University на тему интегралног управљања воденим ресурсима. Представник Завода Марко Туцаков, у својству координатора резервата биосфере, учествовао је у раду овог семинара и имао презентације на тему Резервата биосфере „Бачко Подунавље“.

ПРОГРАМ УНЕСКО „ЧОВЕК И БИОСФЕРА“

Све активности су спроведене у смислу координације послова у вези са два резервата биосфере.

РЕЗЕРВАТ БИОСФЕРЕ „БАЧКО ПОДУНАВЉЕ“ И ПРЕКОГРАНИЧНИ РЕЗЕРВАТ БИОСФЕРЕ „Мура-Драва-Дунав“ У ПЕТ ДРЖАВА

Дана 21.11.2023. у Сомбору оджана је годишња седница Координационог савета Прекограничног резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав“ у пет држава, којом је председавала Република Србија. Координатор Резервата биосфере Марко Туцаков презентовао је стање и активности на подручју дела Резервата биосфере у Републици Србији.

4.2.1. УГОВОРЕНИ ПРОЈЕКТИ

4.2.1.1. ПРОЈЕКТИ У КОЈИМА ЈЕ ЗАВОД ПАРТНЕР

1) Програм: **HORIZON-MISS-2022-OCEAN-01**

Назив пројекта: **Restoration of wetland complexes as life supporting systems in the Danube Basin - Restore4Life**

Водећи партнер: Универзитет у Букурешту

Статус ПЗЗП: пројектни партнер

Циљ предложеног пројекта Restore4Life је приказ вишеструке социо-економске користи коју генерише холистички и трансдисциплинарни приступ за обнову слатководних и приобалних мочвара у сливу Дунава, што ће допринети новој плаво-зеленој инфраструктури која подржава регионалну отпорност и ублажавање утицаја климатских промена. Коришћењем 4 демонстрациона места и 6 локација за мониторинг на подручју слива реке Дунав показаће се да ће повећање пружања кључних екосистемских услуга (као што су задржавање воде и загађивача, везивање угљеника и туристичке могућности, као и побољшана отпорност станишта зависних од воде) довести до вишеструких друштвено-економских синергија које такође пружају могућности за одрживо пословање и инвестиције.

Статус пројекта: Пројекат је започео 01.06.2023. године.

Иако је пројект „Protecting and restoring ecological connectivity in the Mura-Drava-Danube river corridor through cross-sectoral cooperation (lifelineMDD)“, који је финансиран од стране Interreg Danube Transnational Programme, завршен током 2022. године, извештавање и финансијске трансакције у вези са пројектом као и теренска контрола хидрографевинских радова који су спроведени средствима пројекта на подручју Специјалног резервата природе „Карађорђево“ одвијали су се и 2023. Контрола је спроведена дана 06.03.2023. од стране Одсека за првостепену контролу у оквиру транснационалног програма Дунав Одељења за спровођење ИПА пројеката Министарства финансија. У име Завода присуствовао је Марко Туцаков.

ПРОЈЕКТИ КОЈЕ ЗАВОД ПРАТИ И ПОДРЖАВА КАО ЗАИНТЕРЕСОВАНА СТРАНА

1) Назив пројекта: **Preparing FAIRWay 2 Works in the Rhine-Danube Corridor**⁴
Државе у оквиру којих се реализује партнерство: Србија и Хрватска.

Финансијер: Европска унија

Водећи корисник: Министарство грађевине, саобраћаја и инфраструктуре, Дирекција за водне путеве „Пловпут“.

Статус Покрајинског завода за заштиту природе: запослени Завода су чланови Форума заинтересованих страна у оквиру реализације пројекта.

2) Назив пројекта: **“Preparing for better climate change impact assessment for Hungary”**

Водећи партнер: Центар за еколошка истраживања (Centre for Ecological Research - CER) из Будимпеште (Мађарска), у сарадњи са суседним земљама на чијим подручјима се налазе рубни делови Панонског биогеографског региона (Словенија, Хрватска и Србија)

Корисник: Покрајински завод за заштиту природе.

Активности: Циљ пројекта је израда модела за одређивање потенцијалне вегетације у будућности, под утицајем измењене климе. У оквиру сарадње Завод је организовао заједнички теренски рад, а CER је предао Заводу податке о потенцијалној вегетацији подручја на којима су вршили снимање стања. У оквиру пројекта остварено је 5 заједничких теренских обилазака, у оквиру којих су сарадници Завода упознати са теренским методама партнерске организације. У активности су били укључени Ален Киш, Клара Сабадош, Ранко Перих, Марко Ђапић. Трошкове пројекта је покрио CER.

4.2.1.2. ПРОЈЕКТИ КОЈЕ ЗАВОД РЕАЛИЗУЈЕ У ОКВИРУ УГОВОРЕНИХ ОБАВЕЗА НА ПРИНЦИПУ СТРУЧНЕ УСЛУГЕ

1) Назив пројекта: **Danube Wild Island Habitat Corridor (LIFE WILDisland)**

Назив буџетског програма: LIFE Programme

Финансијер: ЈП „Војводинашуме“, Петроварадин

Период реализације: октобар 2022 – јун 2027. године

Циљ пројекта: Пројектом је планирана спонтана обнова природне вегетације на острвима РС084 и РС085, која се налазе између реке Дунав и Мишвалдског Дунаваца у СРП „Горње Подунавље“. Обнова ће се реализовати измуљењем бочних канала, који спајају Дунав и Мишвалдски Дунавац и тиме изолују острва.

Покрајински завод за заштиту природе врши мониторинг и анализу биодиверзитета пре и након извршених радова са предлогом мера на управљању тим стаништима.

ПРИЈАВЉЕНИ ПРЕДЛОЗИ ПРОЈЕКТА

1) Програм: **INTERREG IPA Romania-Serbia 2021 - 2027**

Назив предложеног пројекта: **Green Grass Of Home**

Водећи партнер: Покрајински завод за заштиту природе

Циљ предложеног пројекта: Пројекат Зелена трава дома је иницијатива за очување која има за циљ побољшање економске и еколошке одрживости руралних заједница. Трајне ливаде играју кључну улогу у економији руралних подручја и ако се правилно користе, могу послужити као ефикасан начин заштите природе и промовисања биодиверзитета. Међутим, неправилне праксе управљања, посебно кроз испашу, довеле су до деградације земљишта, смањене биљне производње и смањења међуспецифичног биодиверзитета, што је све имало негативан утицај на одрживост пољопривредних активности.

Пројекат се фокусира на решавање ових питања стварањем услова за успешно очување природе и зелене инфраструктуре. Његов општи циљ је да повећа здравље земљишта травњака, смањи хемијско загађење и стимулише и одржи биодиверзитет земљишта. Ово ће осигурати да ови вредни екосистеми могу да наставе да подржавају одрживе пољопривредне активности, промовишу ниво и квалитет биљне производње и унапреде биодиверзитет у региону.

Статус пројекта: предлог пројекта је поднет програмском секретаријату у прописаном року (закључно са 01.03.2023. године).

У оквиру позива за достављање предлога пројеката Interreg – IPA Програма прекограничне сарадње Румунија-Србија, Завод је предао предлог пројекта који је израђен у сарадњи са националним парковима на простору Баната у Румунији ("Parcului National Cheile Nerei - Beusnita", "Parcul Național Semenic-Cheile Carașului").

2) Програм: INTERREG IPA Hrvatska - Serbia 2021 - 2027

Назив пројекта: **Pioneering ecosystem-based microplastics contamination reduction and climate change resilience in cross-border region, ECO(RE)ACT**

Водећи партнер: Пољопривредни факултет у Осијеку

Партнери из Србије: Покрајински завод за заштиту природе и Универзитет Едуконс

Циљ предложеног пројекта: Општи циљ пројекта је успостављање свеобухватног система за решавање проблема пластике и микропластике у екосистемима, доприносећи прилагођавању климатским променама. Пројектом ће се израдити Стратегија за управљање пластиком и микропластиком, успостављене контролне тачке за праћење контаминације микропластиком и основаће се „Центар за микропластику“. Циљ је успостављање одрживих пракси, смањење нивоа загађења, повећана свест међу заинтересованим странама и спровођење политика за ефикасно прилагођавање климатским променама.

Статус пројекта: Пројектна апликација предата. Евалуација је у поступку

5. ОПРЕМЉЕНОСТ И КАПАЦИТЕТИ

5.1. ОПРЕМЉЕНОСТ

Завод је од августа 1994. године смештен у наменски направљеном објекту у Новом Саду, у улици Радничка 20а. Укупна квадратура простора зграде је 2.850 m², што са двориштем у којем се налази арборетум, износи 3.850 m². Објекат се састоји из три нивоа, од чега се у сутерену налазе депои, радионице и лабораторије, у приземљу је природњачка поставка на 850 m² и амфитеатар (109 места), а канцеларије, библиотека и простор за састанке су на спрату. Током 2023. године, од канцеларијске опреме новонабављено је: телевизор, столица, столови, мобилни телефон, бежични (фиксни) телефон.

Већи део процеса рада у Заводу је аутоматизован кроз интегрални информациони систем. Архитектура система је клијент-сервер а повезаност реализована структурним кабловским системом (СКС) предатим у продукцију фебруара 2023. године. СКС се састоји од жичаног и бежичног сегмента. Системске, безбедносне и процесе интегралног информационог система обезбеђују 4 виртуелна на 2 физичка сервера. Серверска опрема је смештена у наменској просторији, физички обезбеђеној. Клијентски део чине радне станице (десктоп и преносни рачунари) за систематизована радна места и ангажоване особе и периферни уређаји (штампачи, скенери, копири, плотер, пројектори, камере, терминал за евиденцију радног времена, ...). Већина периферних уређаја су дељени (мрежни) ресурси. У току 2023. године, значајан део рачунарске опреме је замењен новим уређајима, како у серверском (сервери, складишни простор, УПС) тако и у клијентском делу (рачунари, копири, штампачи, УПС-ови). За потребе промоције, презентације, скупова, стр. сасатнака, теренског рада и др., користе се преносни рачунари, таблети, фотоапарати, ГПС уређаји и пројектори. Обезбеђени су лиценцирани оперативни системи, системски софтвер, комерцијални и наменски креирани програми за рад. У току 2023. године, од рачунарске опреме и софтвера је набављено: 2 (+1 добијен донацијом) сервера са оперативним системима и серверским софтвером за релационе базе, 2 складишна уређаја, 21 десктоп и 7

преносних уређаја, 2 копир апарата (мултуфункцијски уређаји за штампу скенирање већег обима), 2 мултуфункцијска уређаја за штампу скенирање мањег обима, уређаји за непрекидно напајање (УПС) – 21 комад, пакети за канцеларијско пословање (office 2021) – 50 лиценци. Сталну интернет везу Завод остварује преко оптичког привода. Интернет презентација и маил сервер су на закупљеној платформи.

Службена возила

За спровођење теренских активности Завод има на располагању пет теренских возила (1 „форд ренцер“, 2 „дачија дастер“, 2 „лада нива“), једно пикап возило („опел комбо“) и једну приколицу (Кандли КТ23). Просечна старости возила је девет година. Возило „опел комбо“ добијено је на коришћење, на основу уговора са Министарством пољопривреде и заштите животне средине, а за потребе збрињавања животиња (CITES возило), као донација ЕУ. Возила су опремљена ГПС системом за праћење. Завод је опремљен наткривеним паркингом за сва службена возила као и гаражом за два возила.

5.2. ПРИРОДЊАЧКЕ ЗБИРКЕ

Табела бр. 27. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број нових експоната	100 нових експоната у геолошко - палеонтолошкој збирци	<ul style="list-style-type: none"> – Одељење за заштићена природна добра – Одељење за стручне послове и пројектне активности – Одељење за еколошку мрежу и биодиверзитет
Број нових ексиката	100 нових ексиката у ботаничкој збирци	
Број нових препарата у орнитолошкој збирци	20 нових експоната у орнитолошкој збирци	
Број нових препарата у мамолошкој збирци	30 нових експоната у мамолошкој збирци	

Природњачке збирке

Током теренских излазака у 2023. години прикупљан је материјал за поуну природњачких збирки Завода. Такође од управљача заштићених подручја и других корисника простора (НВО, ловца, шумара, љубитеља природе и др.) добијен је природњачки материјал који ће након обраде бити увршћен у фонд природњачких збирки Завода.

Пристигли материјал је депонован у лабораторије и замрзиваче у оквиру препараторске радионице и подвргнут стандардном третману обраде.

У 2023. години геолошко - палеонтолошка збирка Завода обогаћена је са нових 100 примерака стена. Током године вршени су редовни послови на конзервацији и препарирању прикупљеног теренског материјала шкољки, пужева, јежева, мамутових зуба, делова костију и др.

У збирку је током године унешено око 100 нових ексиката. Део материјала су ваучер-зорци др Синише Шкондрића са Универзитета у Бања Луки. Остатак материјала је

прикупљен приликом теренског рада (валоризација нових подручја, ревизија постојећих природних добара, мониторинг).

Настављена је обрада материјала која укључује детерминацију врста и инфраспецијских категорија, штампање етикета, причвршћивање биљака и пратећих етикета на чврсту подлогу од танког картона, у складу са међународним стандардима, паковање овог материјала у дволиснице и уношење коначних података у Хербаријумску Excell базу података. Током 2023. године је на овакав начин обрађено 109 екзиката у оквиру родова: *Brassica* L. (4), *Bunias* L. (1), *Clinopodium* L. (део) (1), *Euclidium* R. Br. (10), *Minuartia* L. (63), *Misopates* Raf. (2), *Moehringia* L. (17) и *Moenchia* Ehrh. (11).

Током 2023. у ботаничкој збирци Покрајинског завода за заштиту природе је боравио Драган Обрадов са Универзитета у Новом Саду који је прегледао хербарски материјал у оквиру рода *Polygonum* L. и др Сања Ђуровић са Пољопривредног факултета Универзитета у Нишу, која је ревидирала хербарски материјал у оквиру рода *Euphorbia* L. Такође, део материјала (10 хербарских листова са врстама *Linaria angustissima* (Loisel.) Borbás и *Linaria biebersteinii* Besser subsp. *strictissima* (Schur) Soó) је позајмљен на ревизију др Јиржи Данихелки, из Ботаничке колекције Департмана за ботанику и зоологију Масариковог универзитета у Брну. Извршено је чишћење и конзервација већег броја препарата птица и сисара. У склопу редовних активности на одржавању збирки, током марта и децембра 2023. године извршене су редовне дезинсекције, дезинфекције и фумигације депоа, лабораторија, радионица и ходника. Посебан третман су имали експонати и други природњачки материјал, који је склоњен са сталне изложбене поставке Завода.

5.4. ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ

Стручни сарадници Завода су самостално и у коауторству објавили укупно 7 научних, стручних и популарних радова током 2023. године. У списку објављених радова и публикација подебљана су имена запослених сарадника Завода.

- Molnár, Zs., Kiš, A., Demeter L., Szabados K., Molnár Á.P., Marinkov, J, Ulicsni V., Biró M., Öllerer, K., Katona, K, Máté G., Kemenes, A., Đapić, M., Juhász E.M. Perić, R., Babai D. (2023): „Свиње у шуми и бари“ - *Disznók az erdőben – Pigs in the Forest and Marsh*. HUN-REN Centar for Ecological Research – Institut for Nature conservation of Vojvodina Province, Vácrátót –Novi Sad, 197p.
- Somodi, I., Konrad, D., Carni A, Cuk M , Galic, Z., Gyalus, A., Kis, A., Laborczi, A., Ozimec, S., Pasztor, L., Peric, R., Pilas, I., Szabados, K., Szatmari, G., Vitasovic-Kostic, I., Bede-Fazekas, A. (2023): Improving potential natural vegetation models to serve climate change assessment. The role and status of modern agriculture in climate change. Book of abstracts, pp 61, Осигек, Република Хрватска
- Зорица Срђевић, Бојан Срђевић, Сенка Ждеро, Милица Илић, Ласло Галамбош, Тања Бошњак:(2023): Reducing drought risks in wetlands: analysis of causality relations between regulating measures using DEMATEL. In the Proceedings of the 49 International Symposium Actual tasks on agricultural engineering, Опатија , Croatia, 28 February - 2 March 2023, 119-140.
- Нинков, Ј., Сабашош, К., Јакшић, С., Буторац .Б., Пузовић, С., Киш, А. И Перић, Р. (2023): Environmental impact assessment of land consolidation. Зборник Матице српске за природне науке, 144: 7-20.
- Пузовић, С. (2023): Црна луња (*Milvus migans*) у Србији - дистрибуција, популација, угроженост IX-X Орнитофестивал, књига радова, Наше птице, Сарајево, 20-27.
- Пузовић, С. и СТОЈНИЋ, Н. (2023): „Рестаурација малих влажних станишта у Војводини“

– примери добре праксе. IX-X Орнитофестивал, књига радова, Наше птице, Сарајево, 84-99.

- Пузовић, С., Вучановић, М. И Никола С. (2023): Орао кликташ (*Clanga pomarina*) у Србији – дистрибуција, популација и заштита. Научна конференција „Заштита природе и животне средине – стање, значај и перспективе“. Агенција за заштиту животне средине Црне горе, књига апстраката, Плав, 181 – 182.

III ПРАТЕЋА ДЕЛАТНОСТ

6. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

Концепт архитектуре пословног система је интегрални Информациони систем (иИС) са ГИС подсистемом. Обухваћени су кључни пословни процеси основне делатности - заштита природе (Регистари заштићених подручја и станишта дивљих врста, Решавање предмета,) и општих пословних процеса (кадрови, писарница, финансије итд.). Осим тога, користе се и друге информационе технологије и уређаји за прикупљање и обраду алфанумеричких и просторних података, електронску размену података, дељење ИТ ресурса, затим за обезбеђење и заштиту како дигиталних података тако и дигиталних пословних процеса.

У раду са информационим технологијама сходно се примењују прописи којима се уређују информационе технологије, делатност Завода и дефинисане Процедуре Завода. Стратегија дигиталног развоја Завода која би требало да дефинише главна опредељења развоја ИКТ система Завода и обавезе у погледу поштовања животног циклуса опреме и алата истог није дефинисана. О безбедности информационо-комуникационог (ИКТ) система Завода, са стручне стране стара се 1 запослено лице али и корисници истог.

На обим и врсту послова из области ИКТ, битно утичу организационе смернице, приоритети пословних процеса и доступне информационо-комуникационе технологије као и стање постојећих.

У току 2023. године, у оквиру инцидентног одржавања и у складу са могућностима, вршено текуће одржавање опреме, комуникационе инфраструктуре и система, оперативних система, модула ИС, база и корисничких програма. Нефункционалности рачунарске и комуникационе опреме отклањане су сервисирањем једноставнијих кварова – самостално, а остале уз сарадњу са сервисима према прописаним процедурама. Осим одржавања по хитности ситуације, наменски су замењени носачи система и података у 13 преносних рачунара који су реинсталирани и оспособљени за даљи рад.

Завршена је замена постојеће локалне рачунарске мреже која је прерасла у структурни кабловски систем (СКС). У току тестног периода новоизграђеног СКС-а анализа свих сегменти и функционост у целини, показала је проблеме у раду који могу бити узроковани интернет линком и/или заштитним зидом. Спроведен је низ активности на превазилажењу, али није откривен узрок, тако да је неопходно ове активности спроводити и надаље. Из наведеног разлога није спроведено оспособљавање за надгледање рада СКС-а и одржавање његовог функционалног стања.

Спроведена је набавка новог заштитног зида (уређаја), због застарелости постојећег али и унапређења функционалности истог. Замена ће се спровести у 2024. години јер је набавка спроведена на самом крају 2023. године.

Интернет везу Завод остварује путем оптичког привода, а управљање саобраћајем унутар Завода се врши капацитетом Завода. Без обзира на више пута исказане примедбе и повећање закупљеног капацитета линка, провајдер у току 2023. године није отклонио проблеме.

Осим одржавања постојеће опреме и софтвера, дошло је до значајног улагања у унапређење ИКТ система:

- Набављени су серверски рачунари (2), њихови оперативни систем и систем за базе података, те извршена транзиција на нови серверски систем;
- Проширени капацитети за сигурносне копије сервера и података база;
- Набављени су десктоп рачунари (21), њихови оперативни систем, те извршена транзиција постојећих радних станица на нове;
- Осим наведеног, набављени су :
 - преносни рачунари (7) са оперативни системом,
 - пакети за канцеларијско пословање (office 2021) – 50 лиценци, док је обновљено 10 типа софтверских лиценци,
 - уређаји за непрекидно напајање (УПС) – 21 комад,
 - 2 копијер (мултифункционални мрежни уређаји) апарата,
 - 2 мултифункционална мрежна уређаја су замењени новим,
 - телевизор за презентовање и конф. сали,
- Извршена прерасподела мрежних ресурса према новонабаљеној опреми;

Новонабављена серверска опрема је монтирана, инсталирана, подешена према потребама ИИС-а Завода, постојећи серверски системи мигрирани заједно са подацима, те након тестирања пуштени у продукцију. Овим је, између осталих могућности и потреба створен предуслов да се, након подешавања рутера и успостављања тунелизованог саобраћаја, повежу SQL сервери Завода за заштиту природе Србије и Покрајинског завода за заштиту природе ради преноса података између сервера. Рутине за аутоматизовану размену података између Завода је креирана а реализација размене је померена на 2024. годину, након: монтирања и инсталирања сервера пристиглог као донација УНДП-а (пристиглог на самом крају 2023.), постављања параметара у SQL Server Agent-у, те Споразумом дефинисања обима и врсте података у размени.

Уложена су значајна средства у унапређење GIS инфраструктуре и података.

С обзиром на уочен недовољан квалитет просторних података Завода Регистара заштићених подручја, с једне стране, недостатак капацитета у Заводу, са друге стране, отвореним поступком јавне набавке је ангажована је специјализована фирма за Ажурирање и допуну просторних података Покрајинског регистра заштићених природних добара у свим статусима преко граница ДКП.

Квалитетни подаци су предуслов за пун капацитет у пружању истих како за обављање основне делатности (нпр. решавање предмета) тако и за дистрибуцију просторних података према Геопорталу АПВ и трећим лицима:

- Публиковање нових и републиковање постојећих ГИС сервиса на новој инфраструктури,
- Успостављање интерног web GIS портала за приказ просторних података и штампу мапа.

С обзиром да нису све класе (врсте) просторних података систематизоване у геобазу обухваћено је и Проширење централне геобазе података недостајућим атрибутима и класама геобјеката.

Наведеним унапређењима су створени услови за креирање нових геовеб сервиса, које је потребно дефинисати.

Анализирана је повезаност централних база алфанумеричких и просторних података (ИС са GIS подсистемом) на системском нивоу, на основе ње евидентирани смернице за унапређења на основу којих, у 2024. години треба постићи бољу интегрисаности ИС и GIS подсистема, аутоматизовано преливање података између два подсистема.

Како Влада РС још увек није усвојила Специфични план имплементације INSPIRE директиве у РС - „Directive Specific Implementation Plan - for Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE)“, није било услова за израду плана имплементације INSPIRE директиве у Заводу.

У квиру одржавања функционалности ИКТ (информационо комуникационе технологије) система Завода спровођене су континуиране активности:

- мониторинг и подешавања као одговор на ситуације ван безбедносних оквира система за проактивну заштиту ИКТ и ИС-а (Web филтрирање, напредну мрежну заштиту, удаљен VPN приступ, бежична мрежа, злонамерни напади).
- одржавање база, апликација, ажурирање корисника интегрисаног информационог система (на системском и нивоу база), маил налози: појединачни и групни.

Сервер систем за рад са електронском поштом и интернет презентацијом (сајт) Завода је у закупу, с обзиром на безбедносне изазове и недостајање потребних капацитета у Заводу.

Спровођене су активности одржавања и измене модула информационог система (ИС), у складу са уговором о услузи и дефинисаним потребама Завода. Континуирано су одржаване базе података ИС Завода, провера референцијалног интегритета и конзистентности база, измене над подацима у табелама база, помоћ приликом коришћења система, исправљање грешака у модулима система и базама података, извештаји (логови) о коришћењу апликација (подаци из базе) при инцидентном догађају, помоћ код неадекватног формата просторног податка, постављање копије фајлова изворног кода модула информационог система на сервер.

Од активности ван редовног одржавања база и модула ИС извршено је:

- Креирани упити (Views) над базом врста (прикупљених мобилном апликацијом) које је могуће додати као слој у QGIS-у или ArcMap-у,
- Транзиција база и података на актуелну верзију серверског оперативног система и система за базе података;
- Створени предуслови за имплементацију модула ИС „Решавање предмета“ у web окружењу која је померена на 2024. годину;
- „Интерна акта“: модуло „Закони“ прерађен у документ менаџмент за интерна акта (Правилници, процедуре, ...);
- „Решавање предмета“: коригована карта коју је могуће креирати уз предмет (одустали од примене – тенденција да се карте израђују путем интерног портала),

Са циљем одржавања ради функционалности и оперативности, на системском нивоу спровођене су активности: администрирање и анализа информационо-комуникационог система (ИКТ) Завода, оптимизација и отклањање уочених проблема у раду серверских капацитета Завода (AD, DNS, Data сервер, ГИС сервер, WSUS, бекар/replace систем, Firewall, ...), комуникационих (локална рачунарска мрежа, интернет линк, подсистем за рад „на даљину“, систем за електронску пошту и др.) и клијентских капацитета (десктоп радне станице, преносни уређаји и периферна опрема). Са истим циљем спровођене су анализе и

консултације ради откривања узрока недовољне брзине рада СКС-а, интернет линка и сервера које нису дале одговор. У току 2024. године неопходно је наћи решење за ове проблеме и оптимизовати коришћење ИКТ ресурса.

У „Специфичном плану за имплементацију INSPIRE директиве“ (DSIP), финализованом у 2021. години, Завод је идентификован као одговорни субјект НИГП-а за теме I.9, III.18, III.19 INSPIRE директиве. Сходно DSIP документу, у току 2023. године спроведена су значајна улагања у финансијском и техничком капацитету како би Завод имплементирао обавезе према INSPIRE директиви. Није било улагања у капацитету запослених. Од преузетих обавеза DSIP документом, урађени су метаподаци и ажуриран метакаталог.

Спровођене су активности ажурирања апликација и база за робно-финансијско пословање како према законским условима тако и према исказаним потребама Завода. Постојећи модуло за робно-финансијско пословање је замењен

У оквиру усклађивања са законским обавезама Завода из области безбедности информација и стратегијом дигиталног развоја Завода, а у складу са капацитетом Завода, планиране су активности: одржавање оптималног нивоа безбедности ИИС кроз - администрирање и одржавање заштитног зида (Firewall-a), антивирусну заштиту, израду копија података, обуку корисника, оптимизацију безбедносних протокола и друге активности.

Спроведена је континуирана заштита дигиталних података Завода у смислу антивирусне заштите, организације складишног простора, доградње, унапређења и корекција оперативних система. Резервне копије база података информационог система Завода се креирају организовано и налазе на спољним носачима информација на две локације. Корисницима је омогућено да континуирано или по потреби, израђују резервне копије података са радне станице.

У току 2023. године континуирано је пружана подршка у примени модула/апликација како ИИС Завода, тако и специјализованог софтвера ради продуктивнијег коришћења истих, раду од куће, online, презентацијском, промотивном, теренском раду Завода. Теренска (фотоапарати, ГПС уређаји) и презентацијска опрема је континуирано одржавана у функционалном и оперативном стању.

6.1. ПОКРАЈИНСКИ РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Табела бр.28. Индикатори, број активности и носиоца посла.

Индикатор	Реализовано у 2023. години	Носиоци посла
Број података унесених у Регистар	<p>Алфанумерички подаци:</p> <p>Унети идентификацијски подаци за 4 подручја за које је завршена студија заштите; Ажурирани подаци за 65 ЗПД, 3 подручја за која је покренут поступак заштите, 1 завршена студија послата на проглашење, 0 промена Управљача, 0 промена у називу Управљача, као и 26 Одлуке о престанку важења Одлуке о заштити, Одлука о заштити за 8 ЗПД</p> <p>Просторни подаци: Новоубачених 5, ажурирано 91 Документа, убачених и ажурираних: 38</p>	Одељење за правне, финансијске и опште послове

Према Закону о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр. 14/2016 и 95/2018 - др. закон и 71/2021), Покрајински завод за заштиту природе води Покрајински регистар заштићених природних добара (у даљем тексту: Покрајински регистар).

Послови вођења Покрајинског регистра су обављани континуирано и подразумевали су редовно уношење нових и ажурирање постојећих података. Уносе се и ажурирају алфанумерички и просторни подаци. Од докумената, у базу Регистра складиште се и систематизују: електронске верзије студија заштите, картографски и катастарски прилози, акти који се односе на статус заштите природног добра и друго.

Покрајински регистар је вођен у складу са Правилником о садржају и начину вођења регистра заштићених природних добара, („Сл. гласник РС“, бр. 81/2010) у облику електронске регистарске књиге (део информационог система) на основу података из збирке исправа која се води у папирној форми. Уписивање података у Регистар вршено је, сходно Закону о заштити природе а на основу аката о стављању под заштиту, измена или допуна аката о заштити, објавама о покретању поступка заштите на сајту Министарства заштите животне средине (<http://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/zastita-prirode/>) и аката о стављању ван снаге акта о заштити.

6.2. БИБЛИОТЕЧКА ДЕЛАТНОСТ

У склопу свог рада Завод поседује библиотеку која подржава унапређење образовног, истраживачког, стручног и научног рада запослених, студената, наставника и истраживача.

У оквиру библиотеке Завода а сходно Закону о библиотечко – информацијоној делатности („Сл. гласник РС“, бр. 52/2011 и 78/2021). Завод врши прикупљање, обраду, заштиту, чување, представљање и давање на коришћење библиотечке грађе и извора, а у циљу

ширења знања, слободног приступа информацијама од јавног значаја и промоције заштите природе.

У својој библиотечко-информационој грађи и изворима Завод поседује око 4.460 различитих штампаних издања, 550 наслова часописа, са по више стотина издатих бројева и преко 120 медија различитих носача аудио – видео садржаја. Наведени садржаји су из области заштите природе и области непосредно везаних за заштиту природе.

Рад библиотеке координира Одељење за финансијско-рачуноводствене и друге послове. У претходном периоду обрађено је и заведено 110 монографских публикација. Током 2023. године приновљени су промотивни материјали везани за реализацију појединих пројеката, као и едукативни и промотивни материјали везани за заштићена подручја у АПВ. У наредном периоду Завод ће наставити рад на дигитализацији и осавремењавању рада, као и повећању обима библиотечке грађе у складу са Законом.

7. ПРАВНИ ПОСЛОВИ

Сектор правних и финансијских послова извршавао је задатке из своје надлежности, а који проистичу, пре свих, из одредаба Закона о заштити ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр., 14/2016, 95/2018 - др. закон и 71/2021), Покрајинске скупштинске одлуке о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе ("Сл. лист АПВ", бр. 2/2010, 23/2018), Статута Покрајинског завода за заштиту природе ("Сл. лист АПВ", бр. 9/2010, 22/18, 48/2018 и 40/2021), Правилника о раду (бр. 01 04 3278 од 27.10.2021), Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Покрајинском заводу за заштиту природе (бр.01 04 3279 од 27.10.2021. године са Изменама и допунама бр. 01 04 3279/2 од 30.11.2021. године) и Програма заштите природних добара за 2022. годину.

На обим и врсту послова који су обављени у 2023. години битно је утицала и чињеница да је Завод установа и индиректни корисник буџета АПВ, те да се на његов рад и пословање односе одредбе закона који регулишу његов статус.

Сагласно овлашћењима из члана 102. Закона о заштити природе, пружана је стручна помоћ управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима у вези са применом одредаба Закона о заштити природе.

Узето је учешће у решавању питања примене закона, приликом израде решења којима су утврђивани услови заштите природе у поступку израде пројектно планске, урбанистичке и друге документације, као и приликом доношења одговарајућих аката у поступку легализације објеката на простору заштићених природних добара.

У поступку извршавања обавеза Завода, сачињено је више уговора у вези са радним односима и радном ангажовању лица, уговора о набавци добара и услуга након спроведеног поступка јавне набавке.

Решавајући о персоналним питањима решавано је о појединачним правима запослених везаних за право на годишњи одмор, плаћено одсуство, прелазак у више звање, солидарну помоћ, службени пут у иностранство, праву на стручно усавршавање и полагање стручних испита, издавање потврда о статусу запослених ради остваривања одређених права, пријаве и одјаве запослених, односно оних којима је престао радни однос.

У поступку јавних набавки израђиване су одлуке о покретању поступка јавних набавки, изради решења о именовању комисија за спровођење поступака јавних набавки,

учествовање у раду самих комисија у складу са одредбама Закона о јавним набавкама, све до израде уговора. Одржано је укупно осам (10) седница Управног одбора Завода. За сваку седницу је прављен је сазив са дневним редом и предлогом аката који су упућивани на усвајање, а након седнице израђивани су записници који се односе на ток седнице.

7.1. УЧЕШЋЕ У ИЗРАДИ ЗАКОНСКИХ И ПОДЗАКОНСКИХ АКТА

Узето је учешће у радним групама, за израду измене Закона о заштити о природе, Закона о заштити животне средине, Закона о одговорности за штету према животној средини, Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда и више подзаконских аката.

Посебна радна група формирана је за израду Уредбе о еколошкој мрежи.

Посебна радна група формирана је за израду нацрта Закона о изменама и допунама закона о заштити животне средине. Током 2023. године одржано је више састанка у организацији Министарства заштите животне средине, у њиховим просторијама. Активности на изради нацрта Закона биће настављене и током 2024. године.

8. ФИНАНСИЈЕ

Финансијско пословања Завода се одвија преко седам динарских и шест девизних подрачуна отворених при Министарству финансија - Управа за трезор (за буџетска и сопствена средства, за средства остварена на име рефундација накнада боловања преко 30 дана, као и за средства донација посебно за сваки пројекат).

Финансијско пословање Завода регулисано је и Законом о буџетском систему, Уредбом о буџетском рачуноводству, Правилником о стандардном класификационом оквиру и стандардном контном плану за буџетске кориснике, Законом о буџету Републике Србије и Покрајинском скупштинском одлуком о буџету АП Војводине, Правилником о извршењу буџета Републике Србије, Законом о платама у државним органима и јавним службама, Законом о раду, Покрајинском уредбом о платама, накнади трошкова, отпремнини и другим примањима постављених и запослених лица у органима Аутономне Покрајине Војводине, Законом о порезу на доходак грађана, Законом о девизном пословању, Законом о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, Законом о јавним набавкама, Закону о ПДВ-у, као и бројним правилницима, уредбама, одлукама, упутствима и мишљењима.

Рад Покрајинског завода за заштиту природе у 2023. години се финансирао из средстава шест извора финансирања којима је Завод располагао:

- буџетска средства;
- сопствена средства;
- социјални доприноси - средства остварена по основу рефундација од РФЗО на име накнада за боловање преко 30 дана;
- неутрошена средства донација из ранијих година;
- средства Европске уније – финансијске помоћи ЕУ;
- нераспоређен вишак прихода из ранијих година - додатна средства;

Плате запослених су у 2023. години исплаћиване у складу са Законом о буџетском систему, његовим изменама и допунама као и другим важећим законима, правилницима и упутствима.

У 2023. години је и даље на снази обавеза извештавања у погледу исплаћених плата запослених, као и исплаћеним накнадама и др. примањима Министарству финансија – Управи за трезор, Регистру запослених и Републичком заводу за статистику.

Сходно расположивим средствима обрачунаване су и плаћане и друге накнаде и обавезе запосленим, трећим и правним лицима у складу са преузетим обавезама Завода.

Сходно Закону о електронском фактурисању у 2023. години је вршен пријем и издавање фактура.

У свом раду Одсек је остваривао редован контакт са надлежним и сродним државним органима и институцијама, међу којима су Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Покрајински секретаријат за финансије, Пореска управа, Управа за трезор, Фонд за ПИО, Народна банка Србије, Град Нови Сад Градска управа за социјалну и дечију заштиту и др. Остварена је сарадња са корисницима услуга Завода, сачињавајући, издавајући и контролишући обавезујућу рачуноводствену документацију.

Током пословне/фискалне 2023. године састављен је Финансијски план Завода за 2023. годину, три Измене и допуне финансијског плана Завода за 2023. годину, три програмска буџета у складу са Фискалном стратегијом, Упутством о методологији и динамици израде финансијског плана корисника буџетских средстава Аутономне Покрајине Војводине за 2023. годину и три Покрајинском скупштинском одлуком о ребалансу буџета АП Војводине за 2023. годину. Током године поднета су и захтеви за измене апропријације. У 2023. години сачињени су и План набавки Покрајинског завода за заштиту природе за 2023. годину и Измене и допуне плана набавки Покрајинског завода за заштиту природе за 2023. годину у складу са изменама и допунама финансијског плана Покрајинског завода за заштиту природе за 2023. годину и променама апропријације.

Крајем јануара 2023. године достављене су свим запосленим, члановима Управног и Надзорног одбора Завода као и лицима ангажованим по уговору о привремено – повременим пословима Потврде о плаћеним порезима и доприносима по одбитку (Образац ППП – ПО).

Дана 27.02.2023. године поднет је Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине и Управи за трезор Завршни рачун за 2022. годину усвојен од стране Управног одбора Завода.

У 2023. години пословање Завода заједно са пословањем Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине је било предмет ревизије од стране Државне ревизијске институције (у даљем тексту: ДРИ). Ревизија је вршена за период 01.01.2022. – 31.12.2022. године. С тим у вези, Одсек је у складу са захтевима ДРИ достављало податке за предметну годину контроле (2022).

У периоду јул – новембар 2023. године Завод је био у поступку ревизије од стране Службе за интерну ревизију корисника буџетских средстава Аутономне Покрајине Војводине. Ревизија је вршена за период 01.01. -15.07.2023. године.

Крајем марта 2023. године достављен је Извештај о систему финансијског управљања и контроле за 2022. годину Министарству финансија Централној јединици за хармонизацију.

Током 2023. године састављени су и поднети: Порески биланс и Пореска пријава за 2022. годину за порез на имовину (Пореској управи); Пореска пријава за порез на добит за 2022.

годину (Пореској управи); Појединачна пореска пријава о обрачунатом и плаћеном порезу и доприносима за обавезно социјално осигурање по одбитку на терет примаоца прихода за 2022. годину за све запослене; МУН обрасци за лица ангажоване по основу уговора ван радног односа.

Током 2023. године састављено је пет тромесечних периодичних извештаја извршења буџета поднетих надлежним покрајинском секретаријатима.

На тромесечном нивоу сачињени су и поднети надлежним покрајинским секретаријатима и Извештаји о донацијама, задуживању, издатим меницама, инвестираним средствима, као и извештаји Републичком заводу за статистику.

Покрајинском секретаријату за финансије поднети су састављени квартални Планови извршења буџета као и месечна требовања средстава из буџета АПВ по програмским активностима и пројектима.

У оквиру рада Одсека праћено је наменско трошење средстава у складу са усвојеним финансијским планом, његовим изменама и допунама, планом набавки и изменама и допунама плана набавки.

Одсек је активно учествовао у финансијском управљању и администрирању редовне делатности Завода и пројеката ЕУ и ГИЗ, као и сачињавању финансијских планова пројеката.

ПРОГРАМ 0405 ЗАШТИТА ПРИРОДЕ И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ

ФУНКЦИОНАЛНА КЛАСИФИКАЦИЈА

560 - Заштита животне средине неklasификована на другом месту

Табела бр.29. Преглед планираних прихода и примања по програмским активностима и изворима финансирања ПЗЗП у 2023. години:

ВРСТЕ ПРИХОДА	
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 1003 Заштита природе и природних добара на територији Аутономне Покрајине Војводине	
01 00 Општи приходи и примања буџета	183.195.029,98
03 00 Социјални доприноси	1.000.000,00
04 00 Сопствени приходи буџетских корисника	5.948.860,99
13 06 Нераспоређен вишак прихода из ранијих година	4.616.728,38
УКУПНО:	194.760.619.35
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 1004 "Заштита орла крсташа смањивањем mortalитета који узрокују људи" - "Conservation of the eastern imperial eagle by decreasing human-caused mortality in the Pannonian region - PANNON EAGLE (LIFE1/5NAT/HU/000902)	
06 00 Донације од међународних организација	1.455.000,00
15 00 Неутрошена средства донација, помоћи и трансфера из ранијих година	145.612,75

ВРСТЕ ПРИХОДА	
УКУПНО:	1.600.612,75
ПРОЈЕКАТ 4010 „Заштита кључних животињских врста Панонских степа у прекограничном подручју између Мађарске и Србије PANNONSTEPPE HUSRB/1602/12/0065“ - „Conservation of key animal species of Pannonian Steppes in a border region between Hungary and Serbia PANNONSTEPPE HUSRB/1602/12/0065“	
56 00 Финансијска помоћ ЕУ	568.857,50
15 00 Неутрошена средства донација, помоћи и трансфери из ранијих година	7.667.546,63
УКУПНО:	8.236.404,13
ПРОЈЕКАТ 4014 “Заштита и обнова еколошке повезаности „Муре-Драва-Дунав“ – “Protecting and restoring ecological connectivity in the Mura-Drava-Danube river corridor through/cross sectorial cooperation” LifelineMDD DTP3-308-2.3“	
56 00 Финансијска помоћ ЕУ	6.425.244,71
15 00 Неутрошена средства донација, помоћи и трансфери из ранијих година	10.849.784,91
УКУПНО:	17.275.029,62
ПРОЈЕКАТ 4018 „Обнова мочварних станишта као система подршке животу у Дунавском басену“ - Restore4Life	
56 00 Финансијска помоћ ЕУ	3.303.658,28
УКУПНО:	3.303.658,28
УКУПНИ ПРИХОДИ	225.176.324,13

Табела бр.30. Приказ расхода по врстама (економским класификацијама) и изворима финансирања за све програмске и пројектне активности у 2023. години:

Назив	Укупно утрошена средства (сви извори финансира ња)	Буџетска средства (извор финансирањ а 01 00)	Средства донација (извори финансирањ а 06 00 56 00 и 15 00)	Сопствена средства (извори финансир ања 04 00 13 06)
ПЛАТЕ, ДОДАЦИ И НАКНАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ (ЗАРАДЕ)	81.391.057,06	81.391.057,06		
СОЦИЈАЛНИ ДОПРИНОСИ НА ТЕРЕТ ПОСЛОДАВЦА	12.330.745,00	12.330.745,00		
НАКНАДЕ У НАТУРИ	501.219,00	501.219,00		
СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА ЗАПОСЛЕНИМА	676.142,09	400.000,00		307.049,29
НАКНАДЕ ТРОШКОВА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ	1.243.874,75	1.243.874,75		
НАГРАДЕ ЗАПОСЛЕНИМА И ОСТАЛИ ПОСЕБНИ РАСХОДИ	1.128.782,27	1.128.782,27		
СТАЛНИ ТРОШКОВИ		1.257.178,30		29.523,16
ТРОШКОВИ ПУТОВАЊА		14.634.015,78		52.907,52
УСЛУГЕ ПО УГОВОРУ		14.565.404,80		509.697,76
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ		3.329.992,62		178.918,32
ТЕКУЋЕ ПОПРАВКЕ И ОДРЖАВАЊЕ	11.918.360,60	11.902.661,21		15.699,39
МАТЕРИЈАЛ		6.268.800,00		841.880,44
ОСТАЛЕ ДОТАЦИЈЕ И ТРАНСФЕРИ	688.083,00	688.083,00		
ПОРЕЗИ, ОБАВЕЗНЕ ТАКСЕ И КАЗНЕ	55.018,00	55.018,00	55.018,00	55.018,00
МАШИНЕ И ОПРЕМА		11.130.459,98		
НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА		6.073.520,00		
УКУПНИ РАСХОДИ И ИЗДАЦИ		166.871.288,61		1.904.768,68

Табела бр. 31. Приказ остварених прихода и примања по изворима финансирања и програмским активностима у 2023. години:

Назив	Укупно остварена средства (сви извори финансирања)	Буџетска средства (извор финансирања 01 00)	Средства донација (извори финансирања 06 00 и 56 00)	Сопствена средства (извор финансирања 04 00)
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 1003	168.550.146,61	166.871.288,61		1.678.858,00
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 1004				
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 4010				
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 4014	6.425.244,71		6.425.244,71	
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 4018	-	-	-	-
УКУПНО ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ	174.975.391,32	166.871.288,61	6.425.244,71	1.678.858,00

Покрајински завод за заштиту природе Нови Сад (у даљем тексту: Завод) основан од стране Покрајинске Владе је индиректни корисник буџетских средстава и сматра се Наручиоцем у смислу Закона о јавним набавкама.

У зависности од укупно процењене вредности истоврсних набавки на годишњем нивоу одређених Планом јавних набавки Покрајинског завода за заштиту природе спроведени су поступци јавних набавки. На набавке укупна чија процењена вредност истоврсних набавки на годишњем нивоу није већа од 1.000.000,00 динара без ПДВ-а, наручиоци нису обавезни да примењују одредбе Закона.

Јавне набавке Завода су финансиране у складу са Финансијским планом Покрајинског завода за заштиту природе за 2023. годину, Изменама и допунама финансијског плана Покрајинског завода за заштиту природе за 2023. годину као и променама апропријације.

На годишњем нивоу састављен је и поднет Управи за јавне набавке РС извештај о јавним набавкама за 2023. годину.

У периоду 01.01.2023 – 31.12.2023. године спроведени су поступци: поступци јавних набавки, набавки на које се закон не примењује и набавки друштвених и других посебних услуга.

У отвореним поступцима јавних набавки којих је било 15 (петнаест) у 2023. години је утрошено укупно 37.282.263,12 динара без ПДВ –а, односно 44.597.215,74 динара ПДВ-ом.

Спроведен је један преговарачки поступак без објављивања јавног позива за набавку добара у вредности 7.000.000,00 динара без ПДВ-а.

Укупна вредност спроведених јавних набавки путем отвореног поступка и преговарачког поступак без објављивања јавног позива за добра услуге и радове је 44.282.263,12 динара без ПДВ-а и 51.597.215,74 са ПДВ-ом.

За набавке на које се закон не примењује у 2023. години је укупно је утрошено 11.500.483,05 динара без ПДВ –а односно 13.778.782,04 динара са ПДВ-ом.

Табела бр.32. Преглед спроведених отворених поступака јавних набавки у 2023. години

ИЗВЕШТАЈ О НАБАВКАМА ЗА 2023.ГОДИНУ						
Наручилац:		106611566 - ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ				
Година:		2023				
НАБАВКЕ ИЗУЗЕТЕ ОД ПРИМЕНЕ ЗАКОНА О ЈАВНИМ НАБАВКАМА	Добра		Радови		Услуге	
	Укупни износ	Укупни износ (са ПДВ)	Укупни износ	Укупни износ (са ПДВ)	Укупни износ	Укупни износ (са ПДВ)
Члан 12. став 1. тач. 11) - набавке од наручилаца или групе наручилаца који су носиоци искључивог права на основу којег једини могу да обављају одређену делатност на одређеном географском подручју и које им је додељено или произлази из закона, подзаконског акта или појединачног акта					2.722.396,51	2.994.636,16
Члан 12. став 1. тач. 8) - уговори који се закључују у складу са одредбама закона којим се уређују права, обавезе и одговорности из радног односа, односно по основу рада осим уговора о делу					950.969,78	1.356.590,27
Члан 27. тачка 1) - набавке чија је процењена вредност мања од прагова до којих се Закон не примењује - за набавку добара, услуга и спровођење конкурса за дизајн, чија је процењена вредност мања од 1.000.000 динара и набавку радова чија је процењена вредност мања од 3.000.000 динара	3.488.881,33	4.150.657,60	447.846,09	537.415,31	3.890.389,34	4.739.482,70
Укупно:	3.488.881,33	4.150.657,60	447.846,09	537.415,31	7.563.755,63	9.090.709,13

	Добра			Радови			Услуге		
	Број закључених уговора	Укупни износ	Укупни износ (са ПДВ)	Број закључених уговора	Укупни износ	Укупни износ (са ПДВ)	Број закључених уговора	Укупни износ	Укупни износ (са ПДВ)
Отворени поступак	6	8.883.141,12	10.518.269,34	1	14.149.709,00	16.979.650,80	8	14.249.413,00	17.099.295,60
Преговарачки поступак без објављивања јавног позива	1	7.000.000,00	7.000.000,00						
Укупно:	7	15.883.141,12	17.518.269,34	1	14.149.709,00	16.979.650,80	8	14.249.413,00	17.099.295,60

